

Powszechny Spis Rolny 2020

Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie małopolskim w 2020 r.

The Agricultural Census 2020
Characteristics of agricultural holdings in Małopolskie Voivodship in 2020

Powszechny Spis Rolny 2020

Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie małopolskim w 2020 r.

The Agricultural Census 2020
Characteristics of agricultural holdings in Małopolskie Voivodship in 2020

Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Kraków 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Dział Opracowań Regionalnych
Statistical Office in Kraków, Regional Studies Division

pod kierunkiem
supervised by

Agnieszki Szlubowskiej

Zespół autorski

Editorial team

Anna Dziejczak, Ewa Juda, Marta Klósek, Marcin Łacic, Natalia Rozpędzik, Jadwiga Tutaj, Agnieszka Ziomek-Požoga

Naliczanie tablic

Tables compiled by

Marcin Marosz

Tłumaczenie

Translation

Agnieszka Ziomek-Požoga

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Karolina Rudnik

ISBN 978-83-7403-284-1

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu publikację „Powszechny Spis Rolny 2020. Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie małopolskim w 2020 r.” opracowaną na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020).

Opracowanie stanowi kontynuację publikacji „Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie małopolskim” wydanych po Powszechnych Spisach Rolnych (PSR) 2002 i 2010 oraz reprezentacyjnych badaniach struktury gospodarstw rolnych przeprowadzonych w latach 2005, 2007, 2013 i 2016 i prezentuje grupowanie i charakterystykę gospodarstw rolnych według różnorodnych kryteriów z wykorzystaniem zbioru danych uzyskanych w PSR 2020.

Publikacja składa się z komentarza analitycznego oraz części tabelarycznej. Całość uzupełniają uwagi metodologiczne zawierające podstawowe zasady, pojęcia i definicje obowiązujące w spisie.

W komentarzu analitycznym scharakteryzowano zbiorowość gospodarstw rolnych użytkowników mających siedzibę na terenie województwa małopolskiego według różnych kryteriów. Podstawowe dane pokazano na tle wyników ogólnopolskich oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Dodatkowo w ostatnim rozdziale zaprezentowano analizę zagadnień w przekrojach gminnych według siedziby gospodarstwa rolnego.

W części tabelarycznej, dostępnej na stronie internetowej Urzędu, zaprezentowano szeroki zakres danych zebranych we wszystkich działach formularza. Dane przedstawiono według grup obszarowych użytków rolnych, co pozwala na dokonywanie wieloprzekrojowych analiz i dobór takich kryteriów grupowania gospodarstw, aby w jak największym stopniu zaspokoić potrzeby informacyjne odbiorców.

Szczegółowe informacje wynikowe z zakresu PSR 2020 (w tym według siedziby gospodarstwa rolnego – również do poziomu gmin) znajdują Państwo w Banku Danych Lokalnych pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> w kategorii: Powszechne Spisy Rolne.

Mam nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie stanowiło cenne źródło informacji na temat sytuacji w rolnictwie w województwie małopolskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Kraków, listopad 2022 r.

Preface

I present to you the publication “The Agricultural Census 2020. Characteristics of agricultural holdings in Małopolskie Voivodship in 2020” prepared on the basis of the results of the 2020 Agricultural Census (AC 2020).

This study is a continuation of the “Characteristics of agricultural holdings” published after the Agricultural Census (AC) 2002 and 2010 and the sample farm structure surveys in 2005, 2007, 2013 and 2016, therefore it presents the grouping and characteristics of agricultural holdings according to various criteria, based on a full set of data gathered in the AC 2020.

The publication consists of an analytical commentary and a tabular section. The whole is supplemented by methodological notes containing the basic principles, concepts and definitions applicable to the inventory.

The analytical commentary characterises the set of user farms based in Małopolskie Voivodship according to various criteria. The basic data are shown against the background of the nationwide results and the 2010 Agricultural Census. In addition, the last chapter presents an analysis of issues in the municipalities by the seat of the farm.

The tabular part, available on the Office’s website, presents a wide range of data collected in all sections of the form. The data is presented by area group of agricultural land, which allows multi-sectional analyses and the selection of such criteria for grouping of holdings in order to meet the information needs of the recipients to the greatest extent possible.

You can find detailed result information for the AC 2020 (including by residence of agricultural holding – also down to the municipal level) in the Local Data Bank at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> under the category: Agricultural Censuses.

I hope that this study will be a valuable source of information on the situation in agriculture in Małopolskie Voivodship.

Director
of the Statistical Office
in Kraków

Agnieszka Szlubowska

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	6
Symbols. Main abbreviations	
Synteza	7
Executive summary	10
Rozdział 1. Charakterystyka gospodarstw rolnych	13
Chapter 1. Characteristics of agricultural holdings	
Rozdział 2. Użytkowanie gruntów	18
Chapter 2. Land use	
Rozdział 3. Powierzchnia zasiewów	22
Chapter 3. Sown area	
Rozdział 4. Zwierzęta gospodarskie	32
Chapter 4. Livestock	
Rozdział 5. Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze	46
Chapter 5. Tractors, agricultural machinery and equipment	
Rozdział 6. Nawożenie	52
Chapter 6. Fertilisation	
Rozdział 7. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	56
Chapter 7. Sources of income of households with a holder of an agricultural holding	
Rozdział 8. Pracujący i nakłady pracy w gospodarstwach rolnych	60
Chapter 8. Employed persons and labour input in agricultural holdings	
Rozdział 9. Typologia gospodarstw rolnych	70
Chapter 9. Typology of agricultural holdings	
Rozdział 10. Analiza gospodarstw rolnych w przekrojach gminnych	76
Chapter 10. Analysis of agricultural holdings in municipal cross-sections	
Uwagi metodologiczne	84
Methodological notes	99

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkościach mniejszych od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkościach mniejszych od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub, że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
PSR AC	Powszechny Spis Rolny Agricultural Census
UR AL	użytki rolne agricultural land
SD LU	sztuki duże livestock units
ASF ASF	afrykański pomór świń African Swine Fever
AWU AWU	nakłady pracy wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy labour input expressed in conventional annual work units
ha	hektar hectare
szt. hd. pcs	sztuka head piece
kg	kilogram kilogramme
tys. thousand	tysiąc thousand
mln	milion million
t	tona tonne
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point

Synteza

W porównaniu z wynikami PSR 2010, dane uzyskane w PSR 2020 wskazują na:

- utrzymującą się tendencję zmniejszania się liczby gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni ogólnej oraz użytków rolnych (odpowiednio z 4,84 ha do 5,29 ha oraz z 3,87 ha do 4,40 ha);
- zmiany w strukturze gospodarstw rolnych, gdzie znacznie zmaleł udział gospodarstw najmniejszych (o powierzchni 1–5 ha użytków rolnych) w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych. Jednocześnie wzrósł odsetek gospodarstw towarowych (do 1 ha użytków rolnych włącznie), które w większości prowadzą intensywną produkcję roślinną i zwierzęcą (np. szklarnie, ферmy świń i drobiu) oraz gospodarstw największych obszarowo (o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych). Można więc mówić o wzroście znaczenia gospodarstw rolnych ukierunkowanych na produkcję rynkową;
- zmniejszenie liczby gospodarstw ekologicznych, których udział w liczbie gospodarstw rolnych ogółem stanowił zaledwie 0,5%. Produkcję ekologiczną prowadziły przede wszystkim gospodarstwa duże, co znalazło odzwierciedlenie w średniej wielkości użytków rolnych przypadającej na 1 gospodarstwo stosujące ekologiczne metody produkcji, wynoszącej ponad 22 ha;
- wzrost udziału gospodarstw rolnych prowadzących wyłącznie produkcję roślinną, kosztem gospodarstw z produkcją mieszaną (roślinną i zwierzęcą), przy utrzymaniu się odsetka gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą;
- zmiany w strukturze użytkowania gruntów wynikające ze zmniejszenia powierzchni użytków rolnych kosztem powierzchni użytków rolnych pozostałych, co pozwoliło na efektywniejsze wykorzystanie gruntów w gospodarstwie rolnym;
- znaczne zmniejszenie liczby gospodarstw użytkujących sady (o 45,3%), przy jednoczesnym wzroście średniej powierzchni gospodarstw sadowniczych z 0,64 ha do 1,10 ha;
- spadek powierzchni trwałych użytków zielonych o 4,5%. Zmniejszyła się zarówno powierzchnia łąk, jak i areał pastwisk, co wynika ze zmiany w sposobie żywienia zwierząt gospodarskich i ograniczeniu wypasu pastwiskowego w gospodarstwach rolnych;
- wzrost powierzchni zasiewów z 290,9 tys. ha do 293,4 ha, przy zmniejszeniu o 39,9% powierzchni pozostałych użytków rolnych, których udział w ogólnej powierzchni gospodarstwach rolnych zmniejszył się o 1,1 p. proc. i wyniósł 14,7 tys. ha;
- wzrost udziału w ogólnej powierzchni zasiewów zbóż (o 4,1 p. proc.) oraz rzepaku i rzepiku (o 2,7 p. proc.), spadek udziału ziemniaków (o 5,7 p. proc.) i warzyw gruntowych (o 0,4 p. proc.);
- duży wzrost zarówno powierzchni zasiewów kukurydzy uprawianej na ziarno (o 176,7%), jak i liczby gospodarstw uprawiających tę roślinę (o 45,2%). Wynika to z rosnącego wykorzystania kukurydzy do produkcji pasz;
- wzrost powierzchni uprawy roślin strączkowych na ziarno (58,1%) wynikający z większego zapotrzebowania na rośliny wysokobiałkowe wykorzystywane na paszę oraz dopłat (w ramach systemów wsparcia bezpośredniego) do tych upraw;
- prawie 2,5-krotny wzrost powierzchni rzepaku i rzepiku wynikający z atrakcyjnych cen jakie są osiągnane zarówno na rynku krajowym, jak i międzynarodowym, a także ponad 4-krotny wzrost liczby gospodarstw uprawiających te rośliny;

- duży spadek (o 49,8%) powierzchni uprawy ziemniaków oraz liczby gospodarstw zajmujących się ich uprawą (o 50,3%);
- mniejsze zainteresowanie rolników uprawą buraków cukrowych, spadek liczby gospodarstw (o 89,4%) oraz powierzchni ich uprawy (o 14,0%);
- znaczne zmniejszenie (o 34,2%) liczby gospodarstw prowadzących chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, których udział w ogólnej liczbie gospodarstw obniżył się do poziomu ok. 54%. Jednocześnie nastąpił spadek obsady zwierząt na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwach utrzymujących podstawowe gatunki zwierząt gospodarskich (z wyjątkiem owiec), potwierdzając spadek zainteresowania chowem zwierząt gospodarskich;
- większy spadek liczby gospodarstw rolnych utrzymujących bydło niż pogłowia bydła ogółem, skutkowałam wzrostem przeciętnej obsady bydła przypadającej na 1 gospodarstwo prowadzące chów tego gatunku z 4 do 7 sztuk;
- wyraźny spadek pogłowia krów mlecznych, jak i ich odsetka w strukturze stada, co świadczy o spadku zainteresowania rolników produkcją mleka;
- wzrost chowu bydła rzeźnego. Zwiększyło się pogłowie krów pozostałych oraz wzrósł ich udział w strukturze stada;
- bardzo duży spadek zarówno pogłowia świń (o 57,6%), jak i liczby gospodarstw rolnych, które je utrzymywały (o 80,4%). Obsada świń na 1 gospodarstwo utrzymujące ten gatunek znacznie wzrosła i wyniosła 25 sztuk;
- spadek pogłowia drobiu (o 16,3%), w tym drobiu kurzego (o 19,1%), przy jednoczesnym spadku liczby gospodarstw zajmujących się tą produkcją;
- zwiększenie pogłowia owiec (o 22,0%), które możliwe było m.in. dzięki rosnącej produkcji wyrobów regionalnych, produkcji na eksport oraz dotacjom. Hodowla owiec jest tradycyjnie skupiona w województwie małopolskim;
- wzrost liczby gospodarstw rolnych większych obszarowo (o powierzchni 30 ha i więcej użytków rolnych) wyposażonych w ciągniki, jak również liczby ciągników w tych gospodarstwach. Największy wzrost dotyczył ciągników o dużej mocy, tj. 60–100 kW (o około 143%) oraz najmocniejszych o mocy 100 kW i więcej (o około 227%);
- nieznaczne zmniejszenie średniej powierzchni użytków rolnych przypadających na 1 ciągnik (z 5,5 ha do 5,2 ha). Wskaźnik ten wzrasta wraz ze wzrostem powierzchni gospodarstwa rolnego osiągając dla gospodarstw największych o powierzchni 100 ha i więcej użytków rolnych wartość – 52,1 ha;
- wzrost liczby maszyn używanych do produkcji rolniczej, a kombajnów zbożowych i ziemniaczanych (odpowiednio o 13,2% i 0,3%), przy jednoczesnym spadku liczby kombajnów buraczanych i silosokombajnów (o 39,4% i 60,7%);
- poprawę efektywności produkcji roślinnej wynikającej m.in. ze wzrostu zużycia nawozów mineralnych NPK na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze (o 34,5%). Na wzrost zużycia nawozów mineralnych miał głównie wpływ wzrost zużycia o blisko 90% nawozów potasowych, które nie tylko wpływają na lepsze wykorzystanie azotu przez roślinę, ale także na gospodarkę wodną rośliny, odgrywając ważną rolę w walce ze skutkami niedoboru opadów;
- prawie czterokrotny wzrost zużycia nawozów wapniowych z 13,5 kg/ha do 53,0 kg/ha UR w dobrej kulturze. Pomimo wzrostu nawożenia wapniowego jest ono nadal niewystarczające z uwagi na utrzymujący się od wielu lat znaczny udział (w powierzchni użytków rolnych ogółem) gleb o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym wymagających wapnowania, jak również areału upraw, na którym wapnowanie jest wskazane;

- poza prowadzoną działalnością rolniczą, głównym źródłem dochodów gospodarstw domowych są również: praca najemna (około 39%), emerytury i renty (około 21%), prowadzona działalność pozarolnicza (prawie 10%) i inne niezarobkowe (poza emeryturą i rentą) źródła utrzymania (prawie 3%);
- zmniejszenie (o 34,1%) wielkości nakładów pracy rodzinnej siły roboczej, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych;
- znaczny wzrost nakładów pracy w gospodarstwach indywidualnych świadczonych przez najemną (nierodzinną) siłę roboczą (o 50,7%);
- w 2020 r. wciąż dominowały gospodarstwa, w których pracowali użytkownicy (98,6%);
- udział kobiet kierujących gospodarstwami rolnymi w 2020 r. wyniósł 38,4%. Najwyższy odsetek kierujących kobiet (13,6%) odnotowano w gospodarstwach rolnych o powierzchni 1–2 ha UR;
- wzrost średniej wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego z 5,1 tys. euro do 7,0 tys. euro, w tym w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych – z 4,9 tys. euro do 6,8 tys. euro. Blisko 55% wojewódzkiej wielkości ekonomicznej wytwarzały gospodarstwa rolne o powierzchni 5 ha i więcej użytków rolnych;
- utrzymywanie się najwyższej średniej wartości ekonomicznej w przypadku gospodarstw rolnych „specjalizujących się w uprawach ogrodniczych” oraz „specjalizujących się w chowie zwierząt żywnościowych”.

Executive summary

Compared to the results of AC 2010, the data obtained in AC 2020 indicate:

- a continuing downward trend in the number of agricultural holdings, with a simultaneous increase in their average total area and agricultural land (respectively from 4.84 ha to 5.29 ha and from 3.87 ha to 4.40 ha);
- changes in the structure of agricultural holdings, where the share of the smallest holdings (with an area of up to 5 ha of agricultural land) in the total number of agricultural holdings slightly decreased. At the same time, the percentage of commercial agricultural holdings (up to and including 1 ha of agricultural land) increased, which mostly carry out intensive crop and animal production (e.g. greenhouses, pig and poultry agricultural holdings) and the largest holdings (with an area of 15 ha and more of agricultural land). It is therefore possible to speak of an increase in the importance of agricultural holdings focused on market
- reduction in the number of organic agricultural holdings, the share of which in the total number of agricultural holdings is only 0.5%. Ecological production was carried out mainly by large holdings, which was reflected in the average size of agricultural land per 1 holding using organic production methods, amounting to over 22 hectares;
- an increase in the share of agricultural holdings conducting only crop production, at the expense of holdings with mixed production (crop and livestock), while maintaining the percentage of farms conducting only livestock production;
- changes in the structure of land use resulting from the decrease in the area of agricultural land at the expense of the other agricultural area, which allowed for more effective use of land in the agricultural holding;
- a significant reduction in the number of agricultural holdings using orchards (by 45.3%), with a simultaneous increase in the average area of fruit holdings from 0.64 ha to 1.10 ha;
- a decrease in the area of permanent grasslands by 4.5%. There has been a decrease in both the area of meadows and pastures, which results from a change in the way livestock is fed and a reduction in grazing in agricultural holdings;
- an increase in the sown area from 290.9 thousand hectares to 293.4 hectares, with a 39.9% decrease in the area of other agricultural land, whose share in the total area of agricultural holdings decreased by 1.1 percentage points and amounted to 14.7 thousand hectares;
- an increase in the share of the total sown area of cereals (by 4.1 p.p.) and rapeseed and canola (by 2.7 p.p.), a decrease in the share of potatoes (by 5.7 p.p.) and ground vegetables (by 0.4 p.p.);
- a large increase in both the area sown to maize grown for grain (by 176.7%) and the number of farms growing this crop (by 45.2%). This is due to the increasing use of maize for feed production;
- an increase in the area under pulses for grain (58.1%), resulting from an increased demand for protein crops used for feed and subsidies (under direct support schemes) for these crops;
- an almost 2.5-fold increase in the area of rape and turnip rape due to the attractive prices achieved on both the domestic and international markets, as well as a more than 4-fold increase in the number of farms growing these crops;

- a large decrease (by 49.8%) in the area under potatoes and in the number of holdings growing potatoes (by 50.3%);
- lower interest of farmers in sugar beet cultivation, a decrease in the number of holdings (by 89.4%) and in the area cultivated (by 14.0%);
- a significant decrease (by 34.2%) in the number of holdings keeping and breeding livestock, the share of which in the total number of agricultural holdings decreased to the level of approx. 54%. At the same time, there was a decrease in livestock density per 100 ha of agricultural land on holdings keeping basic livestock species (except for sheep), confirming the decline in interest in livestock farming;
- a greater decrease in the number of holdings keeping cattle than in the total number of cattle, resulting in an increase in the average cattle density per 1 holding keeping this species from 4 to 7 heads;
- a marked decline in the number of dairy cows as well their proportion in the herd structure, indicating a decline in holdings' interest in milk production;
- an increase in the rearing of cattle for slaughter. The population of other cows increased and their share of the herd structure has increased;
- a large decrease in both the pig population (by 57.6%) and the number of farms keeping them (by 80.4%). The stocking density of pigs per 1 agricultural holding keeping this species increased significantly to 25 heads;
- a decrease in the stock of poultry (by 16.3%), including hen poultry (by 19.1%), accompanied by a decrease in the number of farms involved in this production;
- increasing the sheep stock (by 22.0%), which was possible, among others, thanks to increasing production of regional products, production for export and subsidies. Sheep farming is traditionally concentrated in Małopolskie Voivodship;
- an increase in the number of larger agricultural holdings (with an area of 30 ha and more of agricultural land) equipped with tractors, as well as the number of tractors in these holdings. The largest increase was related to high-power tractors, i.e. 60–100 kW (by 143%) and the most powerful ones, with a power of 100 kW and more (about 227%);
- a slight decrease in the average area of agricultural land per 1 tractor (from 5.5 ha to 5.2 ha). This indicator increases with an increase in the area of an agricultural holding, reaching the value of 52.1 ha for the largest agricultural holdings with an area of 100 ha and more;
- an increase in the number of machines used for agricultural production – combine harvesters and potato harvesters (by 13.2% and 0.3% respectively) with a decrease in the number of beet harvesters and silage harvesters (by 39.4% and 60.7%);
- improving the efficiency of crop production resulting, inter alia, from the increase in the consumption of NPK mineral fertilisers per 1 ha of agricultural land in good condition (by 34.5%). The increase in the consumption of mineral fertilisers was mainly influenced by the increase in consumption of potassic fertilisers almost by 90%, which not only improve the use of nitrogen by the plant, but also the plant's water management, playing an important role in the fight against the effects of rainfall deficiency;
- almost fourfold increase in the use of lime fertilisers from approx. 13.5 kg/ha to 53 kg/ha of agricultural land in good culture. Despite the increase in lime fertilisation, it is still insufficient due to the significant share (in the total agricultural area) of acidic and very acidic soils requiring liming, as well as the area of crops where liming is recommended;

- apart from agricultural activity, the main source of household income are also: contract work (approx. 39%), retirement and disability pensions (approx. 21%), the other gainful activity (approx. 10%) and other non-profit (apart from retirement and disability pensions) sources of maintenance (approx. 3%);
- a reduction (of 34.1%) in the volume of family labour input, after full-time equivalents;
- a significant increase in labour input on natural person's agricultural holdings (private farms) provided by hired (non-family) labour (by 50.7%);
- in 2020 were still dominated by agricultural holdings with working users (98.6%);
- the share of women managing farms in 2020 was 38.4%. The highest percentage of female managers (13.6%) was recorded on farms with an area of 1–2 ha of agricultural land;
- an increase in the average economic size of a farm from €5.1k to €7.0k, including individual farms with more than 1 ha of agricultural land – from €4.9k to €6.8k. Nearly 55% of the provincial economic size was produced by farms with 5 ha and more of agricultural land;
- the persistence of the highest average economic value for farms 'specialising in horticultural crops' and 'specialising in the rearing of animals fed with concentrated feeding stuff's'.

Rozdział 1

Chapter 1

Charakterystyka gospodarstw rolnych

Characteristics of agricultural holdings

W 2020 r. utrzymała się notowana od wielu lat tendencja spadku liczby gospodarstw rolnych przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. Ponad 78% gospodarstw rolnych stanowiły gospodarstwa o powierzchni 1–5 ha UR. Największą średnią powierzchnię UR odnotowano w jednostkach prowadzących produkcję mieszaną (tj. roślinną i zwierzęcą).

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020, liczba gospodarstw rolnych w czerwcu 2020 r. w województwie małopolskim wyniosła 126,7 tys. i w porównaniu z wynikami uzyskanymi w Powszechnym Spisie Rolnym 2010 zmniejszyła się o 27,1 tys., tj. o 17,6%. W kraju spadek liczby gospodarstw rolnych w tym okresie wyniósł 12,7%. Gospodarstwa rolne z siedzibą użytkownika w województwie małopolskim stanowiły 9,6% ogólnej liczby gospodarstw w kraju, co oznacza, że odsetek ten był o 0,6 p. proc. niższy niż w 2010 r. Udział gospodarstw indywidualnych w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wyniósł 99,7% (w kraju 99,4%). W gospodarstwach indywidualnych pracowało w badanym roku 99,1% ogółu pełnozatrudnionych (liczonych w AWU) w gospodarstwach rolnych (w Polsce 96,8%).

Tablica 1. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020
Table 1. Agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2010 and 2020

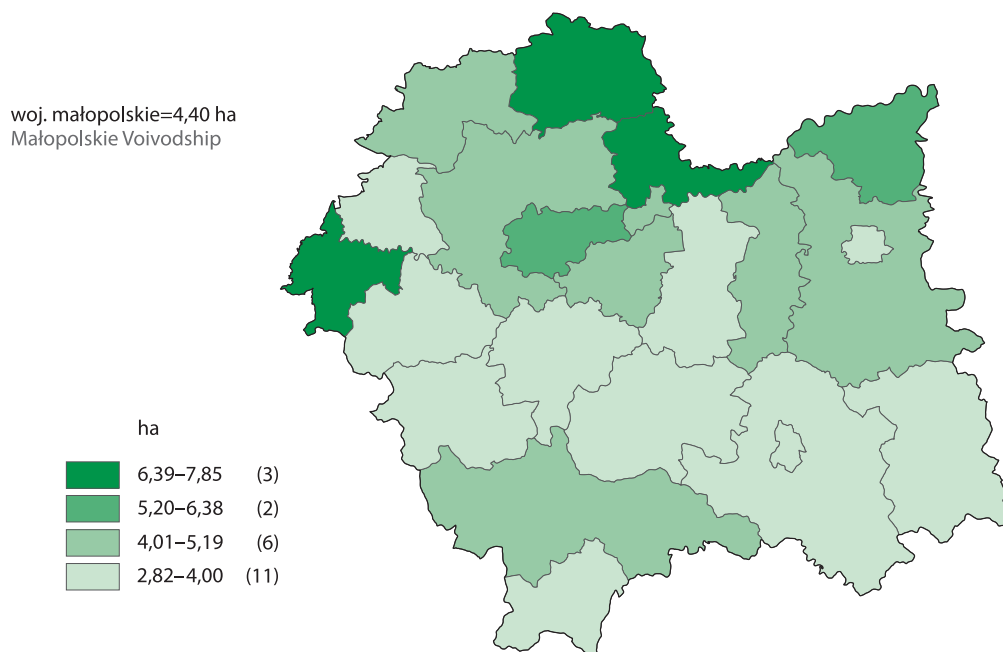
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych w ha Agricultural holdings with the area of agricultural land in ha						
		1 i mniej up to 1 ha	1–5	5–10	10–15	15–20	20–50	50 i więcej 50 and more
		ogółem w tysiącach total in thousands						
2010	153,8	3,1	125,3	19,6	3,3	1,0	1,1	0,4
2020	126,7	3,2	99,1	16,8	3,5	1,3	2,0	0,7
		2010=100						
2020	82,4	104,1	79,1	86,0	107,4	131,1	180,0	180,4

Największy spadek liczby gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych, w odniesieniu do 2010 r., odnotowano w grupie obszarowej 1–5 ha UR, gdzie liczba gospodarstw zmniejszyła się o 20,9%. W ciągu dziesięciu lat nastąpił wzrost liczby gospodarstw dużych o powierzchni 20–50 ha UR (o 80,0%) oraz gospodarstw największych o powierzchni 50 ha i więcej UR (o 80,4%), co wskazuje na zachodzące zmiany kierunku rozwoju rolnictwa w województwie. Wśród gospodarstw średniej wielkości liczba jednostek wzrosła, w tym zwłaszcza w grupie obszarowej 15–20 ha UR (o 31,1%). Zwiększyła się również liczba gospodarstw o powierzchni 10–15 ha UR (o 7,4%) oraz najmniejszych (w zdecydowanej większości prowadzących intensywną produkcję, np. szklarnie, fermy zwierząt) o powierzchni do 1 ha UR włącznie (o 4,1%).

Charakterystyczną cechą rolnictwa w województwie małopolskim jest duże rozdrobnienie. W porównaniu z wynikami PSR 2010 nastąpiły zmiany w strukturze gospodarstw rolnych. Ponad 78% gospodarstw rolnych w województwie stanowiły gospodarstwa o powierzchni 1–5 ha UR. Ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw zmniejszył się o 3,3 p. proc. Udziały gospodarstw należących do pozostałych grup obszarowych wzrosły w porównaniu z 2010 r., w tym w największym stopniu gospodarstw dużych o powierzchni 20–50 ha UR (o 0,8 p. proc.) oraz gospodarstw średnich o powierzchni 10–15 ha UR (o 0,7 p. proc.).

Większy spadek liczby gospodarstw rolnych niż powierzchni użytków rolnych skutkowało wzrostem średniej powierzchni użytków rolnych (UR) przypadającej na 1 gospodarstwo rolne z 3,87 ha w 2010 r. do 4,40 ha w 2020 r. (w kraju odnotowano wzrost z 9,85 ha do 11,35 ha).

Mapa 1. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.
Map 1. Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020

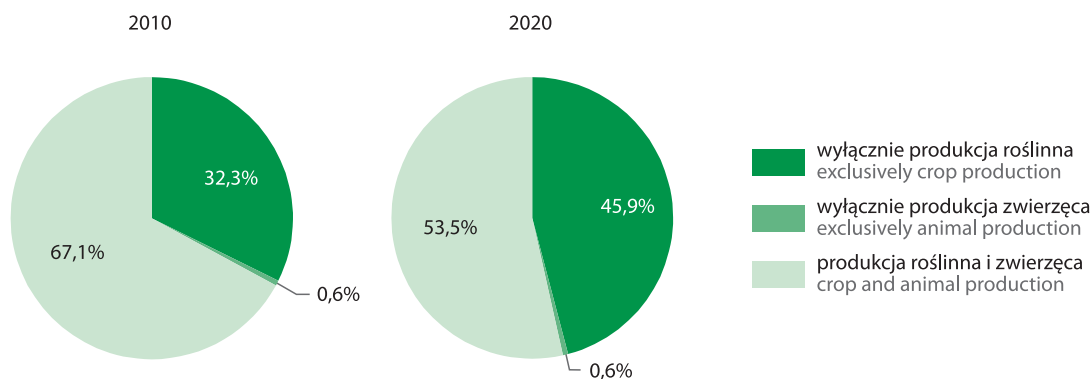

Wśród gospodarstw prowadzących działalność rolniczą 126,5 tys. jednostek (99,8% ogólnej liczby gospodarstw rolnych) posiadało użytki rolne, w tym 125,9 tys. (99,4%) użytki rolne w dobrej kulturze. Powierzchnię pod zasiewami posiadało 65,6% gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą. Najbardziej popularną uprawą były zboża, które produkowało 55,7% jednostek.

Zwierzęta gospodarskie utrzymywało 68,6 tys. gospodarstw prowadzących działalność rolniczą (54,1% ogólnej liczby gospodarstw rolnych), w tym bydło 19,7% gospodarstw, świnie – 4,7%. Blisko 43% gospodarstw prowadziło chów drobiu.

Działalność wyłącznie rolniczą prowadziło 124,0 tys. gospodarstw (97,9% ogólnej liczby gospodarstw rolnych w województwie). Użytkownicy pozostałych gospodarstw rolnych prowadzili dodatkowo działalność pozarolniczą bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym.

Wykres 1. Gospodarstwa rolne według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej
Chart 1. Agricultural holdings by type of agricultural production

W strukturze gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności rolniczej w porównaniu z wynikami PSR 2010 r. zaobserwowano istotne zmiany. Pośród gospodarstw prowadzących działalność rolniczą dominowały jednostki (53,5% ogólnej liczby gospodarstw rolnych) prowadzące produkcję mieszaną (zarówno uprawę roślin jak i chów zwierząt). Ich odsetek zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. o 13,6 p. proc. na rzecz gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną (45,9% ogółu gospodarstw). Odsetek gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą wyniósł, podobnie jak w 2010 r., 0,6%. W Polsce odsetek gospodarstw rolnych zajmujących się produkcją mieszaną wyniósł 43,6% i obniżył się o 17,0 p. proc. na rzecz gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną (55,8%).

Według poszczególnych grup obszarowych najwyższy odsetek gospodarstw rolnych prowadzących wyłącznie produkcję roślinną odnotowano w gospodarstwach rolnych o największej powierzchni 50 ha i więcej UR (51,6% ogólnej liczby gospodarstw rolnych w omawianej grupie obszarowej). W gospodarstwach należących do pozostałych grup obszarowych przeważała produkcja mieszaną, gdzie najwyższy odsetek odnotowano w grupie 15–20 ha (64,9%), natomiast w grupach obszarowych 5–10 ha i 20–30 ha UR – odpowiednio 64,0% i 63,8%.

W gospodarstwach najmniejszych o powierzchni do 1 ha UR, co czternaste gospodarstwo prowadziło wyłącznie produkcję zwierzęcą. W grupach obszarowych 1–5 ha, 5–10 i 10–15 ha omawiany odsetek kształtował się na poziomie zdecydowanie mniejszym (odpowiednio 0,5% i po 0,1%). Gospodarstwa zajmujące się wyłącznie produkcją zwierzęcą prowadziły przede wszystkim intensywny, fermowy chów zwierząt gospodarskich.

W 2020 r. 2,7 tys. gospodarstw rolnych (2,1% ogólnej liczby gospodarstw prowadzących działalność rolniczą) prowadziło działalność gospodarczą inną niż działalność rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym. Omawiane gospodarstwa prowadziły działalność m.in. agroturystyczną – 36,9% ogólnej liczby gospodarstw prowadzących działalność inną niż rolnicza, usługową z wykorzystaniem własnego sprzętu (usługi rolnicze i nierolnicze) – 23,7% oraz związaną z przetwórstwem produktów rolnych – 14,8%. Udział przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług z działalności innej niż rolnicza, bezpośrednio związanej z gospodarstwem rolnym w ogólnej sprzedaży gospodarstwa rolnego, nie przekraczał 10% w przypadku 38,0% ogólnej liczby omawianych gospodarstw, przychodów 10–50% i powyżej 50% wyniósł odpowiednio 30,5% i 31,5%.

Według wyników PSR 2020 około 0,6 tys. gospodarstw rolnych (0,5% ogólnej liczby gospodarstw w województwie) posiadało certyfikat rolnictwa ekologicznego nadany przez jednostkę certyfikującą lub było w trakcie konwersji na ekologiczne metody produkcji rolniczej. Ekologiczne metody produkcji stosowano na powierzchni 14,6 tys. ha, co stanowiło 2,6% powierzchni użytków rolnych w województwie (w Polsce – 6,4%).

Odsetek gospodarstw ekologicznych wzrastał wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych, w tym najwyższą wartość (8,9%) odnotowano w grupie obszarowej 50 ha i więcej użytków rolnych. Średnia powierzchnia UR w gospodarstwie ekologicznym wyniosła 22,47 ha (była ponad 5-krotnie wyższa niż średnia powierzchnia gospodarstw posiadających użytki rolne ogółem).

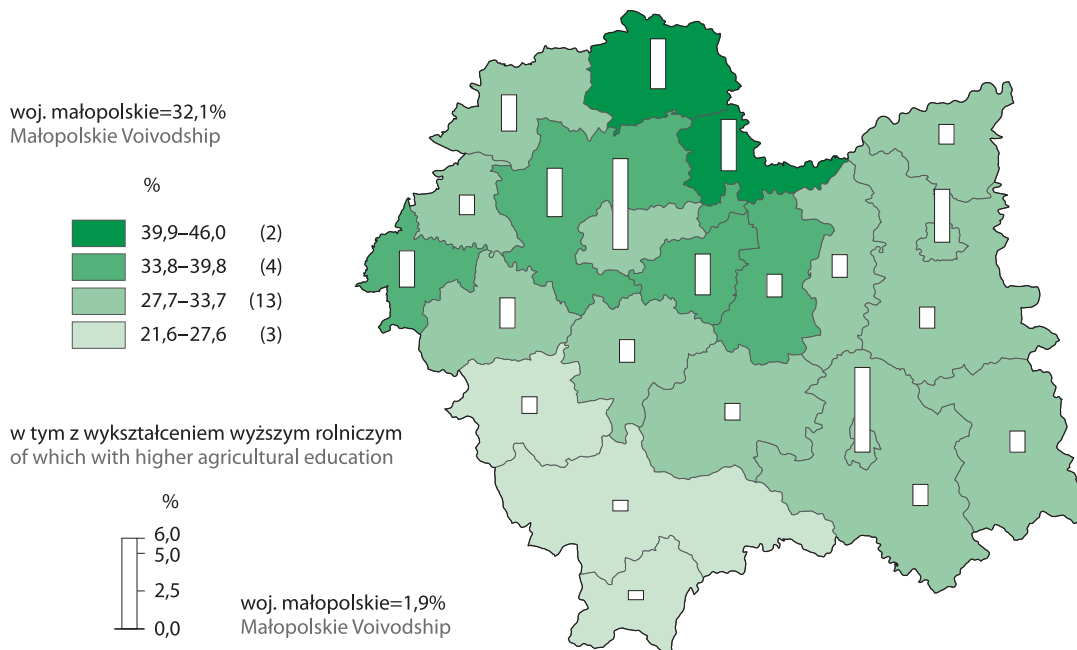
Blisko $\frac{3}{4}$ gospodarstw ekologicznych prowadziło (zarówno metodami ekologicznymi, jak i nieekologicznymi) produkcję mieszaną, a pozostałe wyłącznie produkcją roślinną. Nie odnotowano gospodarstw ekologicznych prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą.

W okresie ostatnich 3 lat, tj. w latach 2018–2020, 47,4% użytkowników gospodarstw rolnych korzystało ze środków wsparcia (ujętych w spisie) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Wśród gospodarstw korzystających z PROW 97,3% stanowiły gospodarstwa prowadzące wyłącznie działalność rolniczą, spośród których 58,2% prowadziło produkcję mieszaną. Pozostałe gospodarstwa (2,7% ogólnej liczby korzystających z PROW) prowadziły działalność rolniczą i inną niż rolniczą. Odsetek gospodarstw rolnych korzystających z PROW wykazywał tendencje wzrostowe wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych – od 24,3% w grupie obszarowej do 1 ha UR do 71,8% w gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej użytków rolnych.

Wyniki PSR 2020 wykazały, że 45,0% gospodarstw rolnych w województwie (57,0 tys. gospodarstw) produkowało na rynek – w kraju odsetek ten wyniósł prawie 71%. Spośród wszystkich gospodarstw indywidualnych 37,5% produkowało głównie na sprzedaż, a 26,5% na samozaopatrzenie żywieniowe gospodarstwa domowego. Dla 28,6% gospodarstw rolnych nie odnotowano sprzedaży ani zużycia na samozaopatrzenie, ze względu na to, że działalność rolnicza ograniczona była tylko do utrzymywania gruntów w dobrej kulturze rolnej lub produkcja rolnicza była w toku.

Mapa 2. Udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym w 2020 r.

Map 2 Share of managers with agricultural education in total managers on agricultural holdings in 2020

W województwie 40,7 tys. gospodarstw rolnych było kierowanych przez osoby posiadające wykształcenie rolnicze lub kurs rolniczy (w kraju 532,4 tys.). W 2020 r. udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym wyniósł 32,1%. Udział osób z wykształceniem wyższym stanowił 1,9% ogółu osób kierujących gospodarstwem rolnym. Ukończonym kursem rolniczym (jako najwyższym poziomem wykształcenia rolniczego) legitymowało się 14,5% osób kierujących. Największy odsetek osób kierujących z wykształceniem rolniczym w poszczególnych grupach obszarowych odnotowano w grupie obszarowej 50–100 ha UR – 64,8%, a najmniejszy w gospodarstwach o powierzchni 1–2 ha użytków rolnych – 24,3%. Wśród najmniejszych gospodarstw rolnych, tj. do 1 ha UR włącznie, omawiany odsetek wyniósł 25,0%.

Osobami kierującymi gospodarstwami rolnymi byli przede wszystkim mężczyźni, którzy stanowili 61,6% ogólnej liczby osób kierujących. Co piąty kierujący nie przekroczył 40 lat, a wiek większości (64,5% ogólnej liczby kierujących) mieścił się w przedziale 40–64 lata.

Najwięcej młodych osób (poniżej 40 roku życia) kierujących gospodarstwami rolnymi odnotowano wśród gospodarstw o powierzchni 50–100 ha UR (38,5% ogółu kierujących w tej grupie obszarowej). Co piąty kierujący gospodarstwem o powierzchni 1–2 ha UR miał 65 i więcej lat. Gospodarstwa rolne o powierzchni 20 ha i więcej UR prowadzone były głównie (77,2%) przez mężczyzn. Najwyższy odsetek kierujących kobiet odnotowano w grupie obszarowej 1–2 ha UR (44,2%).

Rozdział 2

Chapter 2

Użytkowanie gruntów

Land use

W porównaniu z Powszechnym Spisem Rolnym 2010 ogólna powierzchnia gruntów w użytkowaniu gospodarstw rolnych oraz lasów, gruntów leśnych i pozostałych gruntów uległa zmniejszeniu. Największy spadek odnotowano w powierzchni gruntów ugorowanych.

W powierzchni ogółem użytków rolnych w dobrej kulturze największy udział, podobnie jak w 2010 r., miały zasiewy.

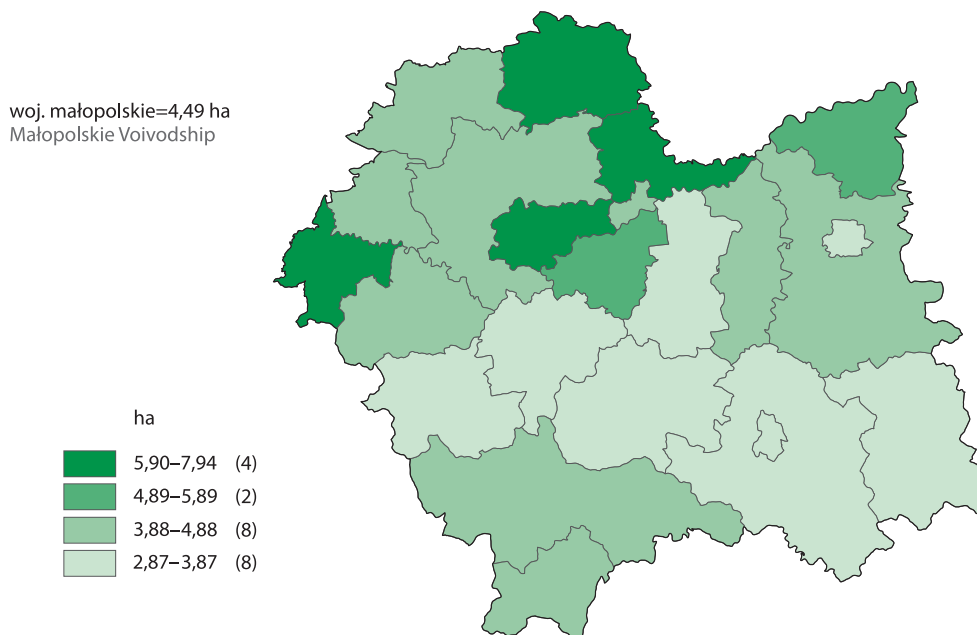
Średnia powierzchnia użytków rolnych ogółem w gospodarstwach rolnych posiadających użytki rolne zwiększyła się.

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego w 2020 r. ogólna powierzchnia gruntów znajdująca się w użytkowaniu 126,7 tys. gospodarstw rolnych wyniosła 670,7 tys. ha i zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. o 73,6 tys. ha, tj. o 9,9% (w kraju – spadek o 1,9%). W stosunku do wyników ostatniego spisu zmniejszeniu uległ areal użytków rolnych, lasów i gruntów leśnych w gospodarstwach rolnych, jak również powierzchnia pozostałych gruntów. W 2020 r. powierzchnia gruntów w województwie małopolskim stanowiła 4,0% ogólnej powierzchni gruntów w kraju.

Średnia powierzchnia gruntów ogółem w gospodarstwach rolnych posiadających grunty wyniosła 5,29 ha (w Polsce – 12,66 ha). Średnia powierzchnia ogólna w gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha UR w 2020 r. wyniosła 5,39 ha (w kraju – 12,87 ha).

Mapa 3. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych o powierzchni powyżej 1 ha UR w 2020 r.

Map 3 Average area of agricultural land in agricultural holdings with area over 1 ha of agricultural land in 2020

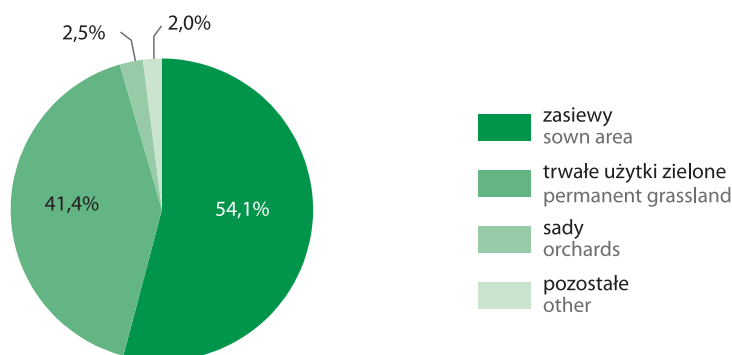

W porównaniu z wynikami PSR 2010 w strukturze użytkowania gruntów ogółem odnotowano wzrost udziału powierzchni zasiewów – o 4,7 p. proc., łąk trwałych – o 2,3 p. proc. oraz upraw trwałych – o 0,1 p. proc., natomiast zmniejszył się udział lasów i gruntów leśnych – o 3,0 p. proc., gruntów ugorowanych – o 2,5 p. proc., pozostałych użytków rolnych – o 1,1 p. proc., pastwisk trwałych – o 0,5 p. proc., a także pozostałych gruntów – o 0,2 p. proc.

Użytki rolne w 126,5 tys. gospodarstwach rolnych zajmowały 557,4 tys. ha, co stanowiło 83,1% powierzchni ogólnej gruntów (w Polsce – 89,7%). W porównaniu z poprzednim spisem areał użytków rolnych zmniejszył się o 6,3%, natomiast ich udział w powierzchni gruntów ogółem wzrósł w porównaniu z PSR 2010 o 3,1 p. proc. Średnia powierzchnia użytków rolnych ogółem w gospodarstwach rolnych posiadających użytki rolne zwiększyła się z 3,87 ha do 4,41 ha (w kraju odpowiednio z 9,86 ha do 11,40 ha).

Według grup obszarowych największy odsetek powierzchni użytków rolnych znajdował się w gospodarstwach rolnych o powierzchni 1–5 ha UR (43,5%).

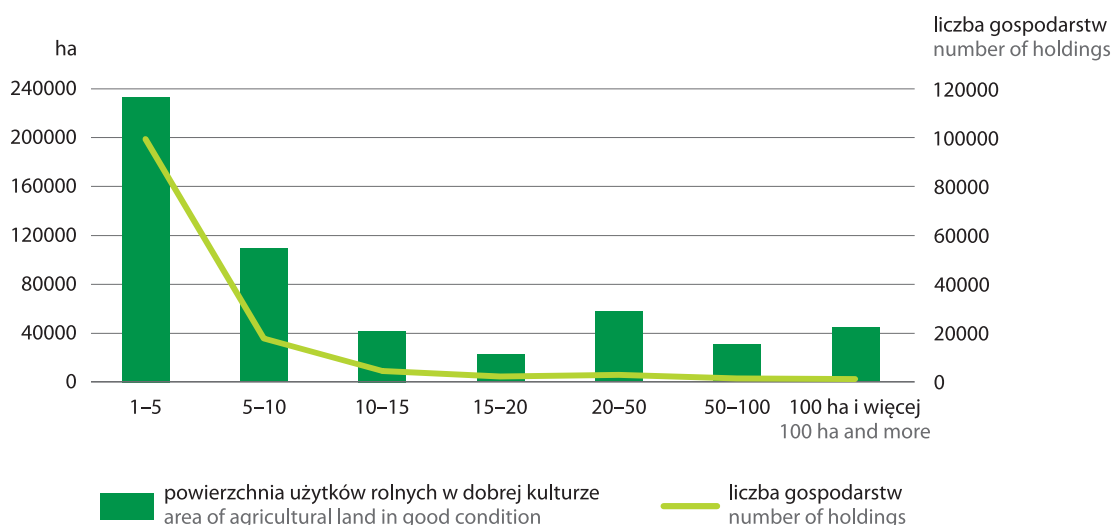
Wykres 2. Struktura użytkowania użytków rolnych w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych w 2020 r.
Chart 2. Structure of the use of agricultural land in good condition in agricultural holdings in 2020

Użytki rolne utrzymywane w dobrej kulturze rolnej zajmowały 542,7 tys. ha, tj. 97,4% ogólnej powierzchni użytków rolnych (w kraju 98,7%). W porównaniu z 2010 r. w strukturze powierzchni ogólnej gospodarstw udział użytków rolnych w dobrej kulturze zwiększył się o 4,2 p. proc. (w kraju o 3,4 p. proc.).

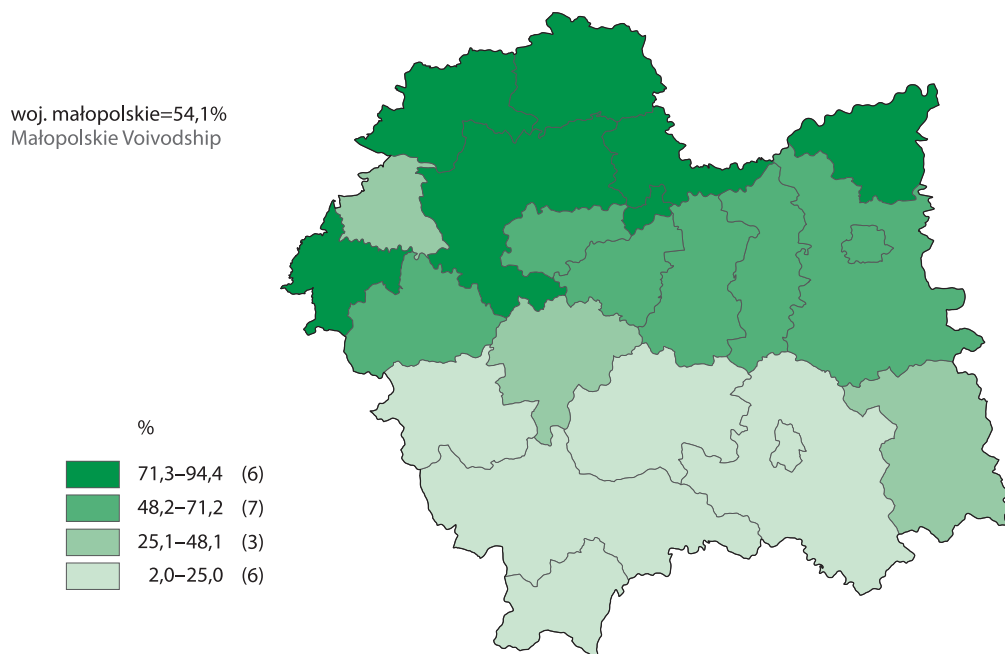
Wykres 3. Liczba gospodarstw rolnych z użytkami rolnymi w dobrej kulturze i powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 3. Number of agricultural holdings with agricultural land in good condition and the area of agricultural land in good condition by area groups of agricultural land in 2020

Ogólna powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniosła 293,4 tys. ha i była większa o 0,9% w porównaniu z 2010 r. (w kraju wzrósł o 5,7%). Udział powierzchni zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze wyniósł 54,1%. Ponad 83 tys. gospodarstw rolnych posiadało powierzchnię zasiewów i w odniesieniu do 2010 r. ich liczba zmniejszyła się o 28,7%. Według grup obszarowych największą powierzchnię zasiewów posiadały gospodarstwa rolne o powierzchni 1–5 ha UR – 96,8 tys. ha (33,0% ogólnej powierzchni zasiewów).

Mapa 4. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.
Map 4. Share of sown area in area of agricultural land in a good agricultural condition in 2020

Powierzchnię gruntów ugorowanych łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych w plonie głównym (7,7 tys. ha) posiadało 6,6 tys. gospodarstw rolnych, co stanowiło 5,2% ogólnej liczby gospodarstw z użytkami rolnymi w dobrej kulturze (w kraju 6,8%). W porównaniu z 2010 r. powierzchnia tych gruntów znacząco zmniejszyła się – o 71,2%. Areal gruntów ugorowanych stanowił 1,4% ogólnej powierzchni użytków rolnych utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (w Polsce 1,3%).

W strukturze ogólnej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze udział powierzchni trwałych użytków zielonych (224,5 tys. ha) wyniósł 41,4%. Odsetek powierzchni łąk trwałych w powierzchni trwałych użytków zielonych wyniósł 90,9% i w porównaniu z 2010 r. był wyższy o 2,1 p. proc. W odniesieniu do PSR 2010 odnotowano spadek powierzchni łąk i pastwisk trwałych.

Powierzchnia łąk trwałych w 93,0 tys. gospodarstw rolnych posiadających łąki trwałe wyniosła 204,1 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 2,3%. Łąki trwałe stanowiły 37,6% powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze (w kraju 18,9%). Średnia powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych posiadających łąki trwałe wyniosła 2,19 ha (w kraju 3,38 ha). W 74,2 tys. gospodarstw rolnych użytkujących grunty rolne o powierzchni 1–5 ha UR znajdowało się 116,0 tys. ha łąk, co stanowiło 56,8% ogólnej powierzchni łąk trwałych.

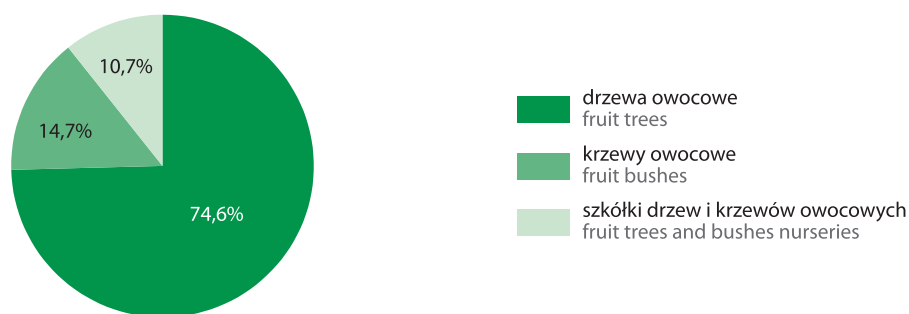
Według PSR 2020 11,6 tys. gospodarstw rolnych posiadało 20,4 tys. ha pastwisk trwałych, co stanowiło 3,8% powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze (w kraju 2,8%). W porównaniu z rokiem 2010 w województwie, jak i w kraju, powierzchnia pastwisk uległa znacznemu zmniejszeniu – odpowiednio o 22,5% i 36,3%. Średnia powierzchnia pastwisk trwałych w gospodarstwach rolnych posiadających pastwiska trwałe wyniosła 1,76 ha (w Polsce 3,76 ha). Największy udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych

posiadających pastwiska trwale odnotowano w gospodarstwach rolnych należących do grupy obszarowej 1–5 ha UR – 65,9%. Również gospodarstwa należące do tej samej grupy obszarowej miały największy odsetek powierzchni pastwisk trwałych (33,6%) w ogólnej powierzchni pastwisk.

Ogólna powierzchnia upraw trwałych w gospodarstwach rolnych wyniosła 14,4 tys. ha, co stanowiło 2,6% użytków rolnych w dobrej kulturze, w tym powierzchnia sadów – 13,6 tys. ha, tj. 2,5% omawianych użytków rolnych. Uprawy trwale odnotowano w 13,2 tys. gospodarstwach rolnych (spadek o 45,3% w stosunku do 2010 r.), spośród których sady posiadało 93,5%. Średnia powierzchnia upraw trwałych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne z uprawami trwałymi wyniosła 1,09 ha (w kraju 2,30 ha). Liczba gospodarstw użytkujących sady zmniejszyła się o 10,2 tys. (spadek o 45,3% w odniesieniu do 2010 r.), przy jednoczesnym wzroście średniej powierzchni sadów przypadających na 1 gospodarstwo sadownicze z 0,64 ha w 2010 r. do 1,10 ha w 2020 r. (w Polsce 2,28 ha). Prawie 44% powierzchni sadów znajdowało się w gospodarstwach sadowniczych o powierzchni sadów 1–5 ha.

Wykres 4. Udział powierzchni uprawy drzew owocowych, krzewów owocowych oraz szkółek drzew i krzewów owocowych w ogólnej powierzchni sadów w 2020 r.

Chart 4. Share of area under fruit trees, bushes and fruit trees and bushes nurseries in the total area of orchards in 2020

Drzewa owocowe w sadach uprawiano w 8,1 tys. gospodarstwach rolnych, na powierzchni 10,1 tys. ha, co stanowiło 74,6% ogólnej powierzchni sadów. Średnia powierzchnia gospodarstwa sadowniczego z uprawą drzew owocowych wyniosła 1,25 ha (w kraju 2,39 ha).

Uprawę krzewów owocowych o łącznej powierzchni 2,0 tys. ha prowadziło 3,6 tys. gospodarstw rolnych (14,7% ogólnej powierzchni sadów), a szkółki drzew i krzewów owocowych uprawiano na powierzchni 1,5 tys. ha (10,7%) w 2,8 tys. gospodarstwach rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa sadowniczego z uprawą krzewów owocowych w 2020 r. wyniosła 0,56 ha (w Polsce 1,64 ha).

W 2020 r. powierzchnia ogrodów przydomowych wyniosła 2,8 tys. ha, tj. 0,5% ogólnej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze (12,4% ogólnej powierzchni ogrodów przydomowych w Polsce). Prowadzenie upraw w ogrodach przydomowych zadeklarowało 25,4 tys. gospodarstw rolnych (spadek o 5,9% w porównaniu z PSR 2010), czyli 20,1% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne w dobrej kulturze. Średnia powierzchnia ogrodu przydomowego, podobnie jak w kraju, wyniosła 0,11 ha.

Użytkowanie powierzchni lasów i gruntów leśnych deklarowało 60,6 tys. gospodarstw rolnych, co stanowiło 47,9% ogólnej liczby gospodarstw rolnych. Lasy i grunty leśne w gospodarstwach rolnych zajmowały ponad 73,4 tys. ha i od poprzedniego spisu rolnego ich powierzchnia zmniejszyła się o 30,4 tys. ha, tj. o 29,3%. Omawiana powierzchnia stanowiła 11,0% ogólnej powierzchni gruntów. Średnia powierzchnia lasów i gruntów leśnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne z lasami i gruntami leśnymi wyniosła 1,21 ha (w kraju 1,74 ha).

Powierzchnia pozostałych gruntów stanowiła 5,9% ogólnej powierzchni gruntów znajdujących się w użytkowaniu gospodarstw rolnych i zajmowała 39,9 tys. ha. W porównaniu z 2010 r. powierzchnia gruntów pozostałych zmniejszyła się o 5,5 tys. ha (o 12,1%). Zmniejszyła się również liczba gospodarstw rolnych posiadających grunty pozostałe (o 15,5%). Średnia powierzchnia pozostałych gruntów w gospodarstwach rolnych posiadających grunty pozostałe wyniosła 0,34 ha (w kraju 0,64 ha), przy czym w gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej UR – 10,03 ha (odpowiednio 9,19 ha).

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia zasiewów

Sown area

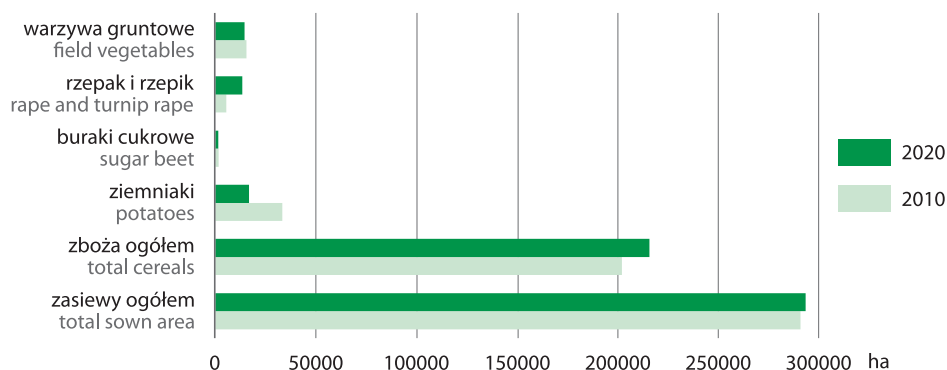
Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych wyniosła 293,4 tys. ha i w porównaniu do 2010 r. wzrosła o 2,5 tys. ha, tj. o 0,9% (w kraju – o 5,7%). W relacji do 2010 r. zwiększył się udział zbóż (o 4,1 p. proc.) oraz rzepaku i rzepiku (o 2,7 p. proc.), zmniejszył natomiast udział ziemniaków (o 5,7 p. proc.) i warzyw gruntowych (o 0,4 p. proc.). Udział buraków cukrowych pozostał na niezmienionym poziomie.

Według PSR 2020 w województwie małopolskim było 83,1 tys. gospodarstw posiadających zasiewy, tj. 65,6% ogółu gospodarstw rolnych. W porównaniu z 2010 r. ich liczba zmniejszyła się o 33,4 tys. (o 28,7%). Ogólna powierzchnia zasiewów należących do rolników z województwa małopolskiego wyniosła 293,4 tys. ha (2,7% ogólnej powierzchni zasiewów w Polsce). W gospodarstwach indywidualnych znajdowało się 277,7 tys. ha, tj. 94,6% areалу zasiewów w województwie. Powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosła 182,4 tys. ha, tj. 84,5% areálu zbóż (w Polsce – 85,8%).

Rolnicy z województwa małopolskiego posiadali w 2020 r.:

- 2,9% krajowej powierzchni zasiewów zbóż,
- 2,0% krajowej powierzchni zasiewów strączkowych jadalnych,
- 7,4% krajowej powierzchni zasiewów ziemniaków,
- 1,4% krajowej powierzchni upraw przemysłowych, w tym:
 - 0,5% krajowej powierzchni uprawy buraków cukrowych,
 - 8,6% krajowej powierzchni upraw warzyw gruntowych.

Wykres 5. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów
Chart 5. Sown area by crop groups

Tablica 2. Powiaty o największej powierzchni zasiewów w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą w 2020 r.

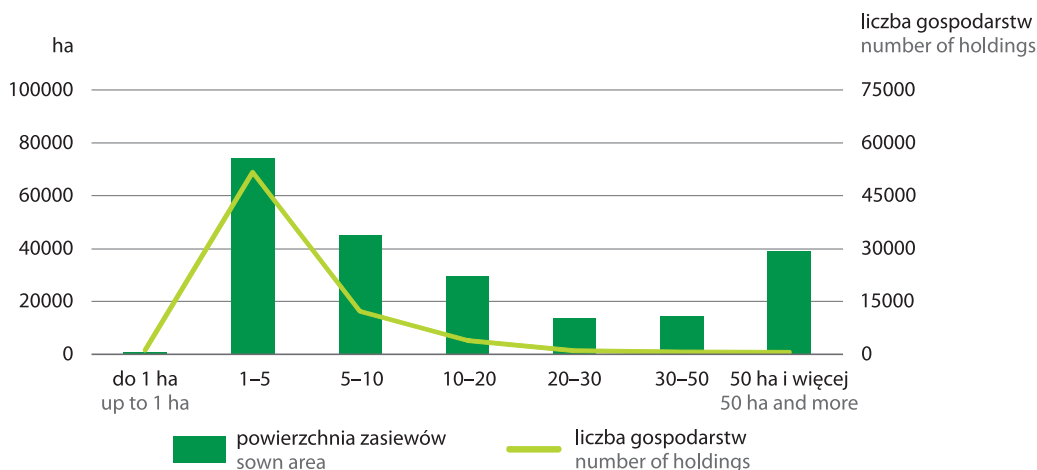
Table 2. Powiaty with the largest sown area in agricultural holdings conducting agricultural activity in 2020

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia zasiewów ogółem w ha Total sown area in ha	Województwo=100 Voivodship=100	Udział powierzchni zasiewów w powierzchni UR powiatu w % Share of sown area in the agricultural area of powiat in %
Województwo Voivodship	293416,5	.	52,6
powiat miechowski	42871,5	14,6	93,8
powiat krakowski	40472,7	13,8	76,1
powiat tarnowski	32953,3	11,2	60,4
powiat proszowicki	31369,3	10,7	92,7
powiat dąbrowski	22892,5	7,8	79,4

Największy udział w powierzchni zasiewów miały gospodarstwa użytkujące obszar od 1 do 5 ha UR (33,0% ogółu zasiewów), a najmniejsze gospodarstwa małe, tj. do 1 ha użytków łącznie (0,4%).

Wykres 6. Powierzchnia zasiewów ogółem i liczba gospodarstw rolnych posiadających zasiewy według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 6. Total sown area and number of agricultural holdings with sown area by area groups of agricultural land in 2020

Struktura zasiewów w 2020 r. przedstawiała się następująco:

- zboża ogółem (zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi oraz gryka, proso i inne zbożowe łącznie z kukurydzą na ziarno) zajmowały powierzchnię 215,8 tys. ha (73,6% ogólnej powierzchni zasiewów),
- grupa roślin przemysłowych – 17,7 tys. ha (6,0%),
- rośliny pastewne łącznie z kukurydzą na zielonkę – 15,1 tys. ha (5,1%),
- ziemniaki zajmowały 16,7 tys. ha (5,7%),
- rośliny strączkowe na ziarno – 6,9 tys. ha (2,3%),
- pozostałe uprawy – 21,3 tys. ha (7,2% ogólnej powierzchni zasiewów).

1. Zboża

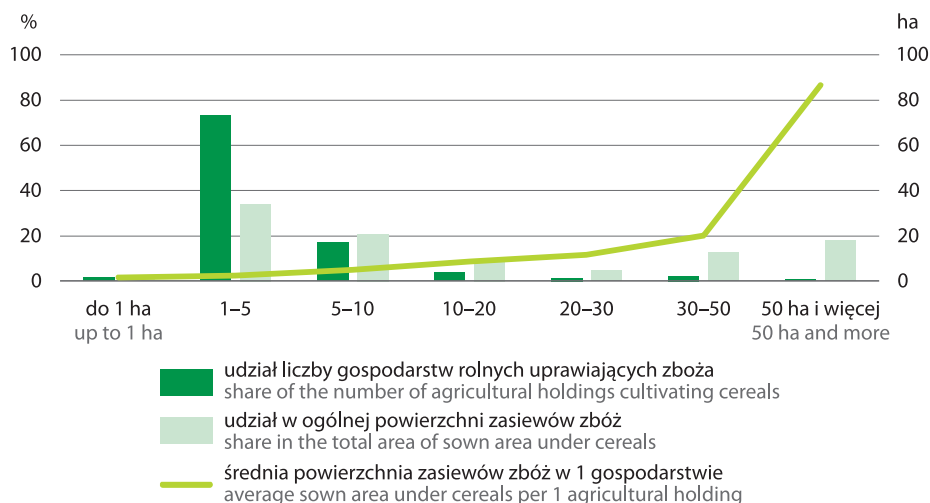
1. Cereals

W 2020 r. powierzchnia upraw zbóż ogółem wyniosła 215,8 tys. ha, co stanowiło 73,6% ogólnej powierzchni zasiewów na gruntach ornych (w Polsce – 68,1%). W porównaniu z wynikami spisu rolnego z 2010 r. powierzchnia uprawy zbóż zwiększyła się o 13,7 tys. ha, tj. o 6,8%. Udział województwa w krajowej powierzchni uprawy zbóż zwiększył się z 2,7% do 2,9%.

Uprawą zbóż w województwie zajmowało się 70,5 tys. gospodarstw rolnych, tj. 55,7% ogółu gospodarstw rolnych i 84,9% posiadających zasiewy (7,3% producentów zbóż w Polsce).

Wykres 7. Gospodarstwa rolne prowadzące uprawę zbóż i powierzchnia uprawy zbóż według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 7. Agricultural holdings cultivating cereal and area of the cultivation cereals by area groups of agricultural land in 2020

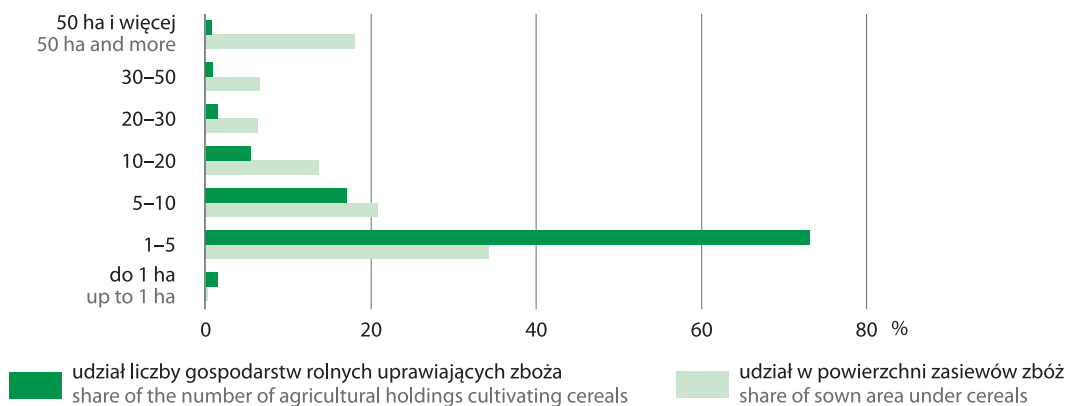

Wśród producentów zbóż w województwie dominowały gospodarstwa, które zajmowały powierzchnię 1–5 ha użytków rolnych (73,1% wszystkich gospodarstw uprawiających zboża). W gospodarstwach tych znajdowało się 34,3% zasiewów zbóż ogółem. Udział gospodarstw w grupie obszarowej 5–10 ha UR wyniósł 17,1%, a powierzchnia upraw na ich terenie stanowiła 20,9% całego arealu uprawy zbóż.

Średnia powierzchnia zasiewów zbóż w gospodarstwie zajmującym się ich uprawą wyniosła w województwie 3,06 ha (w Polsce – 7,76 ha).

Wykres 8. Udział powierzchni uprawy zbóż oraz liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawę zbóż według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 8. Share of area under cereals and number of agricultural holdings cultivating cereals by groups of agricultural land in 2020

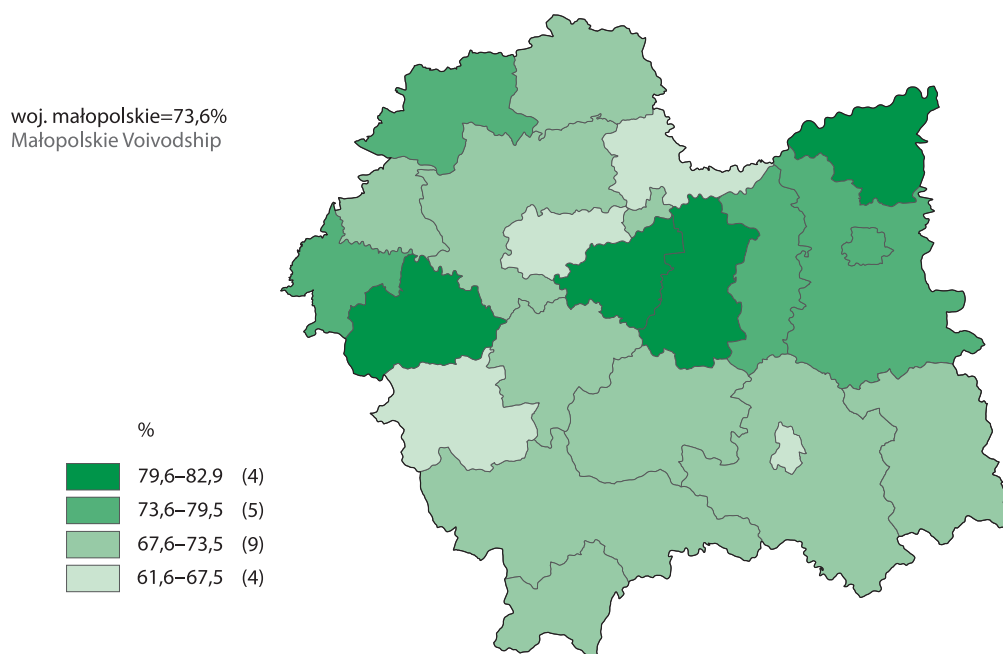

W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą zbóż liczba gospodarstw prowadzących poszczególne uprawy przedstawiała się następująco:

- pszenicę ozimą uprawiało 48,6 tys. gospodarstw rolnych, tj. 68,9% ogólnej liczby gospodarstw rolnych uprawiających zboża;
- pszenicę jary uprawiało 5,3 tys., tj. 7,6%,
- żyto uprawiało 2,4 tys., tj. 3,4%,
- jęczmień ozimy uprawiało 3,1 tys., tj. 4,3%,
- jęczmień jary uprawiało 12,0 tys., tj. 17,0%,
- owoes uprawiało 16,9 tys., tj. 23,9%,
- pszenżyto ozime uprawiało 12,2 tys., tj. 17,3%,
- pszenżyto jare uprawiało 1,3 tys., tj. 1,8%,
- mieszanki zbożowe ozime uprawiało 3,1 tys., tj. 4,3%,
- mieszanki zbożowe jare uprawiało 10,3 tys., tj. 14,6%,
- pozostałe zbożowe uprawiało 0,3 tys., tj. 0,5%,
- kukurydzę na ziarno uprawiało 8,8 tys., tj. 12,4% ogólnej liczby gospodarstw uprawiających zboża.

W 2020 r. największym udziałem powierzchni zbóż w powierzchni zasiewów ogółem charakteryzował się powiat bocheński (82,9%), najmniejszy odsetek zanotowano w Nowym Sączu (61,6%).

Mapa 5. Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.
Map 5. Share of cereal sown area in total sown area in 2020

2. Kukurydza na ziarno

2. Grain maize

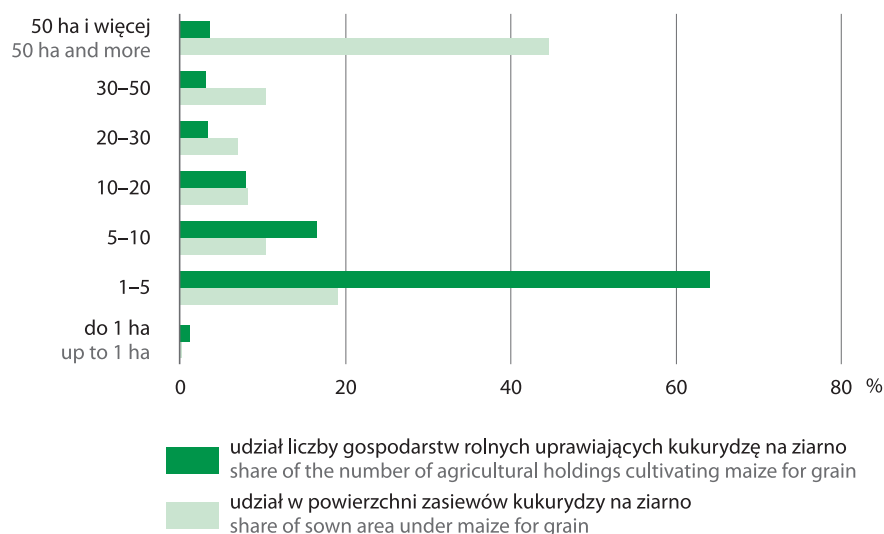
Uprawa kukurydzy na ziarno zajmowała powierzchnię 32,7 tys. ha, co stanowiło 11,2% powierzchni zasiewów (3,5% upraw kukurydzy w kraju). Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą kukurydzy na ziarno wyniosła 8,8 tys., tj. 10,6% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami. W relacji do 2010 r. liczba omawianych gospodarstw wzrosła o 2,7 tys., tj. o 45,2%.

Analiza liczby gospodarstw uprawiających kukurydzę na ziarno w poszczególnych grupach obszarowych UR wykazała, że 64,1% gospodarstw znajdowało się w grupie obszarowej 1–5 ha UR. Gospodarstwa te skupiały 19,1% powierzchni tego typu upraw. Najmniej rolników uprawiających kukurydzę na ziarno odnotowano w grupie obszarowej do 1 ha UR włącznie – 1,2%, gdzie znajdowało się jedynie 0,2% zasiewów. W gospodarstwach wielkoobszarowych, tj. posiadających 100 ha i więcej UR znajdowało się 29,2% całego areálu uprawy kukurydzy na ziarno, a gospodarstwa te stanowiły 1,3% ogółu gospodarstw prowadzących tę uprawę.

Na 1 gospodarstwo rolne posiadające uprawę kukurydzy na ziarno przypadało średnio 3,73 ha powierzchni tej uprawy (w Polsce – 7,31 ha).

Wykres 9. Udział powierzchni uprawy kukurydzy na ziarno oraz liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawę kukurydzy na ziarno według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 9. Share of grain maize area and number of grain maize agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2020

3. Strączkowe jadalne

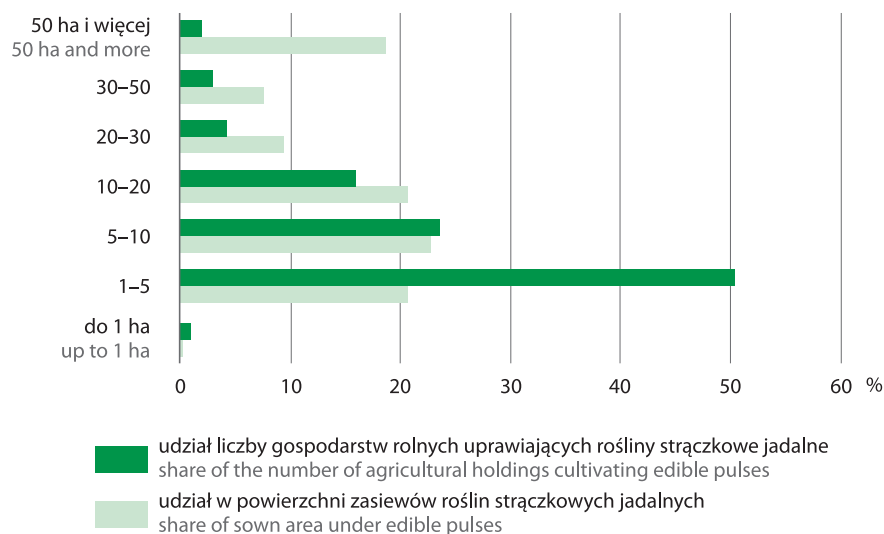
3. Edible pulses

W 2020 r. rośliny strączkowe jadalne zajmowały powierzchnię 2,3 tys. ha, co stanowiło 0,8% powierzchni zasiewów w gospodarstwach rolnych. Liczba producentów zajmujących się uprawą roślin strączkowych jadalnych wyniosła 1,9 tys., tj. 2,3% ogólnej liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawy (8,1% producentów krajowych). W porównaniu z 2010 r. liczba gospodarstw z tymi uprawami zmniejszyła się o 2,3 tys., czyli o 55,5%.

Najwięcej gospodarstw uprawiających strączkowe jadalne, tj. 74,0% producentów z uprawami strączkowymi jadalnymi posiadało od 1 do 10 ha UR. W gospodarstwach tych znajdowało się 43,5% tego typu zasiewów. Średnio na 1 gospodarstwo przypadało 1,24 ha powierzchni zasianych roślinami strączkowymi jadalnymi (w Polsce – 5,04 ha).

Wykres 10. Udział powierzchni uprawy strączkowych jadalnych oraz liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych jadalnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 10. Share of area under edible pulses and number of agricultural holdings growing edible pulses by area groups of agricultural land in 2020

4. Strączkowe pastewne na ziarno

4. Fodder pulses for grain

W 2020 r. rośliny strączkowe pastewne na ziarno zajmowały powierzchnię 4,3 tys. ha, tj. 1,5% powierzchni zasiewów w województwie (1,9% areálu krajowego). Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą roślin strączkowych pastewnych na ziarno wyniosła 2,1 tys., tj. 2,5% ogólnej liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawę (w 2010 r. – 1,1%).

W gospodarstwach rolnych posiadających od 1 do 10 ha UR znajdowało się 32,9% całego areálu uprawy roślin strączkowych pastewnych na ziarno, a gospodarstwa te stanowiły 61,9% ogółu gospodarstw prowadzących tę uprawę.

Na 1 gospodarstwo uprawiające strączkowe pastewne na ziarno przypadało średnio 2,08 ha powierzchni tych upraw (w kraju – 4,11 ha).

5. Ziemniaki

5. Potatoes

Powierzchnia uprawy ziemniaków (bez powierzchni ziemniaków uprawianych w ogrodach przydomowych) wyniosła 16,7 tys. ha (5,7% powierzchni zasiewów wojewódzkich) i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 16,5 tys. ha, tj. o 49,8%.

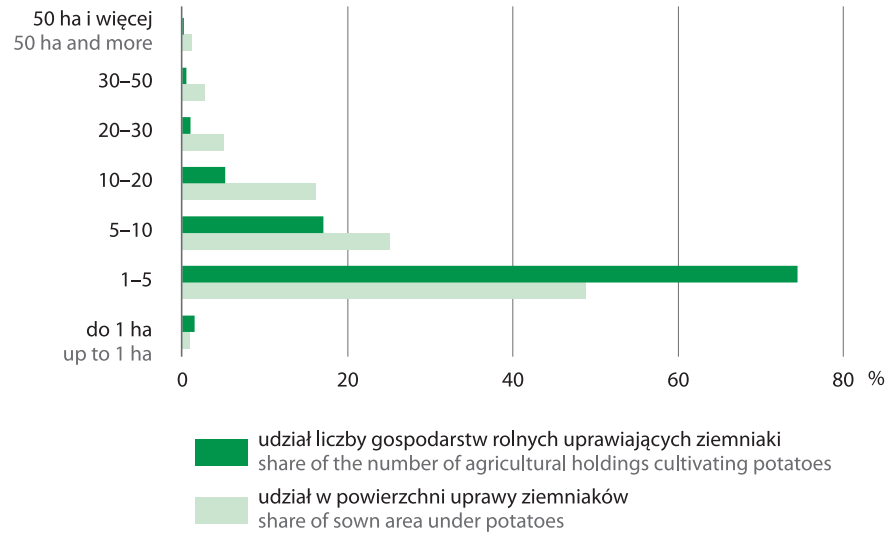
Ziemniaki uprawiano w 42,7 tys. gospodarstw rolnych, tj. w 33,7% ogółu gospodarstw i 51,4% posiadających zasiewy na gruntach ornych. W relacji do 2010 r. gospodarstw uprawiających ziemniaki było mniej o 43,1 tys. (50,3%). Producenci z województwa małopolskiego stanowili 16,2% producentów zajmujących się uprawą ziemniaków w Polsce.

Według wyników PSR 2020 w województwie dominowały gospodarstwa, w których ziemniaki zajmowały powierzchnię 1–5 ha UR (74,5% wszystkich gospodarstw zajmujących się ich produkcją). W gospodarstwach tych znajdowało się 48,8% ogólnej powierzchni tych upraw na gruntach ornych w województwie. Wśród omawianych producentów zdecydowaną większość stanowiły gospodarstwa małe, tj. do 1 ha UR włącznie (96,1%), na których znajdowało się 76,8% powierzchni uprawy ziemniaków.

W 2020 r. średnio na 1 gospodarstwo przypadało 0,39 ha powierzchni zasadzonej ziemniakami (w Polsce – 0,86 ha).

Wykres 11. Udział powierzchni uprawy ziemniaków oraz liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawę ziemniaków według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

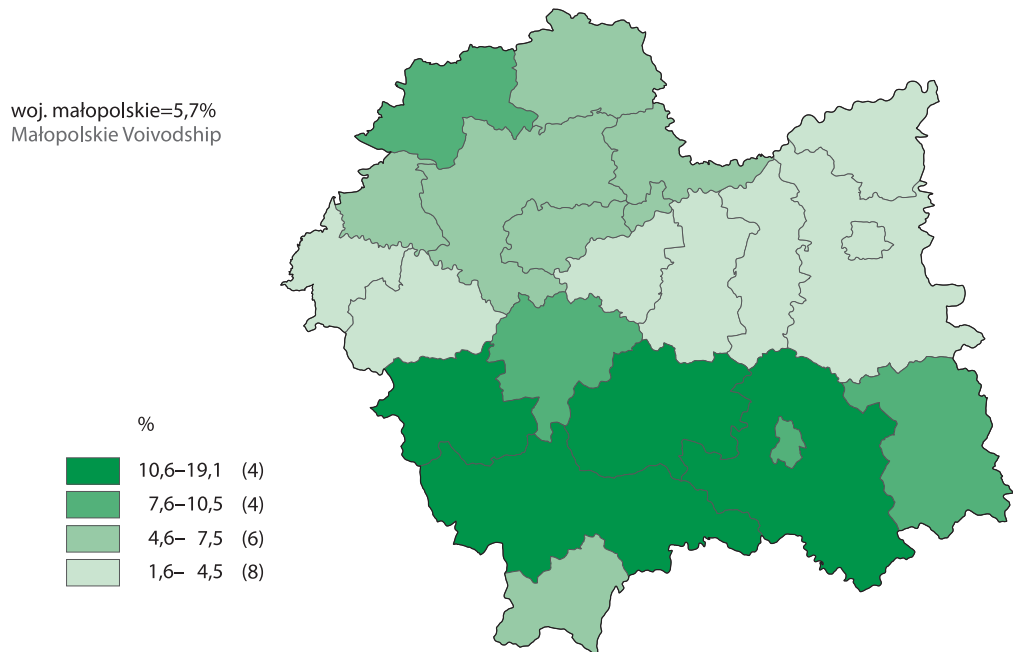
Chart 11. Share of potato-growing area and number of potato-growing agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2020

W 2020 r. największym udziałem powierzchni ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem charakteryzował się powiat suski (19,1%), najmniejszy odsetek zanotowano w powiecie oświęcimskim (1,6%).

Mapa 6. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.

Map 6. Share of potato area in total sown area in 2020

6. Buraki cukrowe

6. Sugar beet

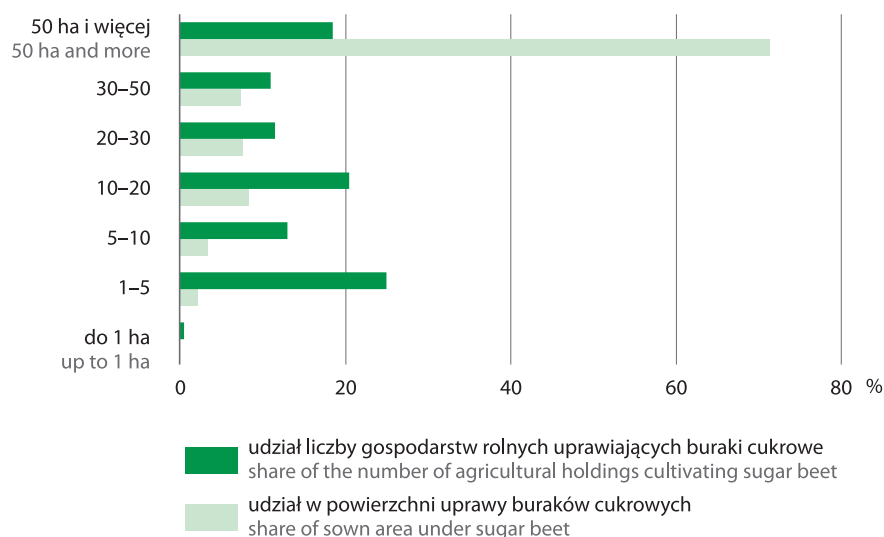
Uprawa buraków cukrowych w 2020 r. zajmowała 1,3 tys. ha, tj. 14,0% mniej niż w 2010 r. Gospodarstwa rolne (w liczbie 200) zajmujące się uprawą buraków cukrowych stanowiły 0,2% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami, a ich liczba w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 89,4%.

W województwie małopolskim 71,4% całego areалу uprawy buraków cukrowych znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających 50 ha i więcej UR, a gospodarstwa te stanowiły 18,5% ogółu gospodarstw uprawiających buraki cukrowe.

Średnia powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się ich uprawą wyniosła 6,68 ha (w Polsce – 8,23 ha).

Wykres 12. Odsetek powierzchni uprawy buraków cukrowych oraz liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawę buraków cukrowych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 12. Percentage of sugar beet cultivation area and number of agricultural holdings cultivating sugar beet by area groups of agricultural land in 2020

7. Rzepak i rzepik

7. Rape and turnip rape

W ogólnej powierzchni upraw przemysłowych w gospodarstwach 75,3% zajmował rzepak i rzepik. W województwie małopolskim uprawiało go łącznie 2,1 tys. gospodarstw na obszarze 13,3 tys. ha. W porównaniu z 2010 r. liczba gospodarstw z uprawą rzepaku i rzepiku wzrosła przeszło 4-krotnie.

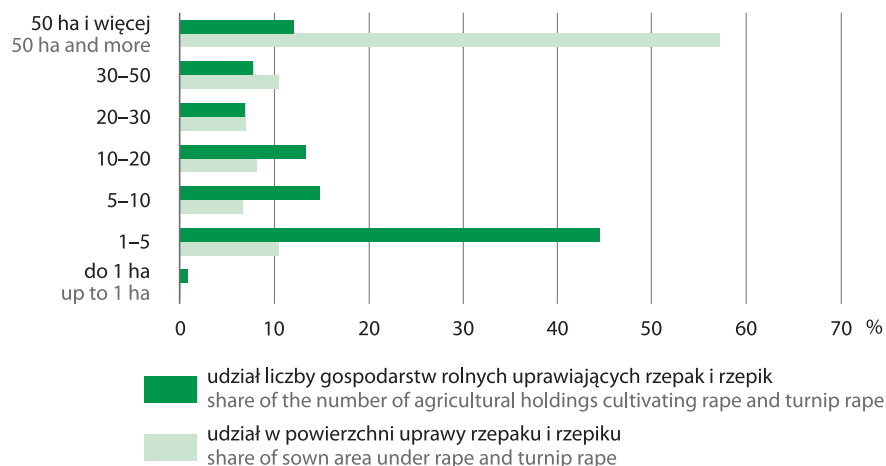
W gospodarstwach wielkoobszarowych (tj. posiadających 50 ha i więcej UR) znajdowało się 57,2% całego areálu uprawy rzepaku i rzepiku, choć gospodarstwa te stanowiły zaledwie 11,9% ogółu gospodarstw zajmujących się tego typu uprawą.

Najwięcej gospodarstw uprawiających rzepak i rzepik odnotowano w grupie obszarowej 1-5 ha UR (44,5%), a powierzchnia rzepaku i rzepiku w tej grupie stanowiła 10,5% ogólnej powierzchni tych roślin.

Średnia powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się omawianą uprawą wyniosła 6,24 ha (w kraju – 9,67 ha).

Wykres 13. Odsetek powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku oraz liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawę rzepaku i rzepiku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 13. Percentage of rape and turnip rape cultivation area and number of agricultural holdings cultivating rape and turnip rape by area groups of agricultural land in 2020

8. Kukurydza na zielonkę

8. Maize for green forage

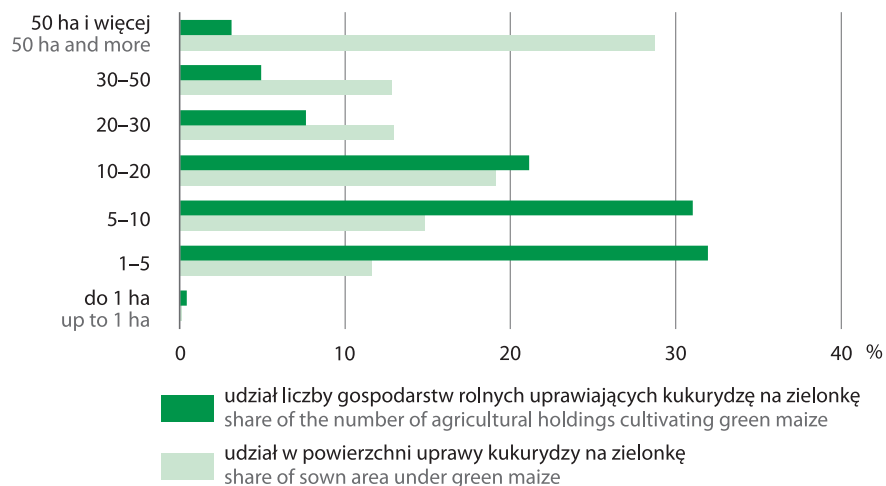
W 2020 r. powierzchnia uprawy kukurydzy na zielonkę zajmowała 5,6 tys. ha, tj. 1,9% ogólnej powierzchni zasiewów w województwie. Liczba gospodarstw specjalizujących się w uprawie kukurydzy na zielonkę wyniosła 2,8 tys., czyli 3,3% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami (w Polsce – 12,7%). W relacji do 2010 r. liczba omawianych gospodarstw zmniejszyła się o 41,0%.

Największy odsetek producentów kukurydzy na zielonkę wystąpił w grupie obszarowej 1–10 ha UR (62,9%), a powierzchnia upraw na tych terenach stanowiła 26,4% ogólnej powierzchni tego rodzaju upraw.

Na 1 gospodarstwo posiadające uprawę kukurydzy na zielonkę przypadało średnio 2,05 ha powierzchni upraw kukurydzy na zielonkę (w Polsce – 4,88 ha).

Wykres 14. Odsetek powierzchni uprawy kukurydzy na zielonkę oraz liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawę kukurydzy na zielonkę według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 14. Percentage of green maize cultivation area and number of agricultural holdings cultivating green maize by area groups of agricultural land in 2020

9. Okopowe pastewne

9. Fodder root crops

W 2020 r. powierzchnia uprawy okopowych pastewnych wyniosła 380 ha, czyli 11,7% areалу krajowego. Województwo małopolskie z liczbą 2,1 tys. gospodarstw uprawiających okopowe pastewne plasowało się na pierwszym miejscu w Polsce (20,2% ogółu tego typu gospodarstw w kraju). W porównaniu z wynikami PSR 2010 liczba producentów uprawiających tego typu zasiewy zmniejszyła się o 82,6%. Udział gospodarstw uprawiających okopowe pastewne w ogólnej liczbie gospodarstw z zasiewami wyniósł 2,5% (w Polsce – 0,9%).

Zdecydowana większość gospodarstw (86,1%) uprawiających okopowe pastewne znajdowała się w grupie obszarowej 1–10 ha UR. Gospodarstwa te skupiły 78,1% powierzchni ogółem omawianych upraw.

Na 1 gospodarstwo posiadające uprawę okopowych pastewnych przypadało średnio 0,18 ha powierzchni tych upraw (w kraju – 0,32 ha).

10. Strączkowe pastewne na zielonkę

10. Forage pulses for green forage

W 2020 r. powierzchnia uprawy strączkowych pastewnych na zielonkę wyniosła 423 ha, tj. 1,3% areálu krajowego. Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się ich uprawą wyniosła 0,4 tys. (o 35,6% mniej niż w 2010 r.), co stanowiło jedynie 0,5% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami. Ponad połowa całego areálu uprawy strączkowych pastewnych na zielonkę (61,1%) znajdowała się w gospodarstwach rolnych posiadających od 1 do 10 ha UR, a gospodarstwa te stanowiły 77,4% ogółu gospodarstw z tą uprawą.

Na 1 gospodarstwo posiadające uprawę strączkowych pastewnych na zielonkę przypadało średnio 1,02 ha powierzchni tych upraw (w kraju – 2,80 ha).

11. Motylkowe pastewne na zielonkę

11. Fodder legumes for green forage

Według PSR 2020 powierzchnia uprawy motylkowych pastewnych na zielonkę wyniosła 3,6 tys. ha, tj. 1,6% upraw krajowych.

Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się ich uprawą wyniosła 2,7 tys., co stanowiło 3,3% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami (w Polsce – 4,2%). W relacji do 2010 r. ich liczba zmniejszyła się o 73,2%.

Największy areal uprawy motylkowych pastewnych znajdował się w gospodarstwach posiadających od 1 do 10 ha UR (43,8%). Gospodarstwa o takiej powierzchni stanowiły 74,6% ogółu producentów posiadających omawiane uprawy.

Na 1 gospodarstwo posiadające uprawę motylkowych pastewnych na zielonkę przypadało średnio 1,30 ha powierzchni tych upraw (w Polsce – 4,85 ha).

12. Trawy polowe na zielonkę

12. Field grasses for green forage

Powierzchnia uprawy traw polowych na zielonkę w 2020 r. wyniosła 3,5 tys. ha, tj. 1,9% powierzchni tego typu upraw w Polsce. Gospodarstwa z zasiewami traw polowych na zielonkę w liczbie 2,2 tys. stanowiły 2,7% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami (w 2010 r. – 6,0%).

Analiza liczby gospodarstw uprawiających trawy polowe na zielonkę w poszczególnych grupach obszarowych UR wykazała, że aż 82,3% gospodarstw znajdowało się w grupie obszarowej 1–10 ha UR. Gospodarstwa te skupiały 60,1% całej omawianej powierzchni.

Na 1 gospodarstwo posiadające uprawę traw polowych na zielonkę przypadało średnio 1,60 ha powierzchni tych upraw (w Polsce – 4,05 ha).

Rozdział 4

Chapter 4

Zwierzęta gospodarskie

Livestock

Wyniki PSR 2020 wskazują na pogłębiający się w województwie małopolskim spadek zainteresowania chowem/hodowlą zwierząt gospodarskich. W zestawieniu z poprzednim spisem rolnym odnotowano spadek zarówno liczby gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta gospodarskie, jak i pogłowia większości gatunków (wyjątek stanowiły owce), w tym zwłaszcza świń i kóz.

W 2020 r. odnotowano 68,6 tys. gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie (w Polsce – 582,1 tys.), tj. o 34,2% mniej niż w 2010 r. Stanowiły one 54,1% ogółu gospodarstw rolnych w województwie małopolskim (w Polsce – 44,2%).

Pogłowie poszczególnych gatunków zwierząt (w tysiącach sztuk) w czerwcu 2020 r. wyniosło:

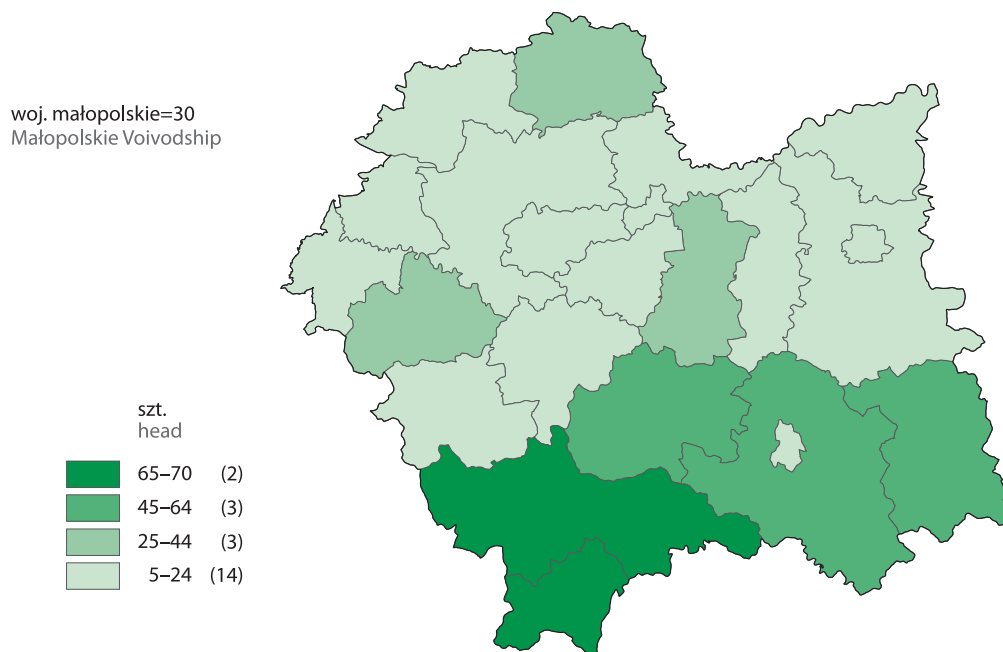
- bydła – 165,6 (w Polsce – 6309,0),
 - w tym krów – 78,6 (w Polsce – 2478,1),
- świń – 151,4 (w Polsce – 11151,2),
 - w tym loch – 16,4 (w Polsce – 813,9),
- owiec – 80,9 (w Polsce – 298,8),
- koni – 12,4 (w Polsce – 156,5),
- kóz – 5,4 (w Polsce – 54,1),
- drobiu ogółem – 5272,9 (w Polsce – 225902,6).

W porównaniu z informacjami uzyskanymi z PSR 2010, spadła populacja następujących gatunków zwierząt gospodarskich: kóz – o 66,0%, świń – o 57,6%, w tym loch – o 65,0%, koni – o 39,1%, drobiu ogółem – o 16,3%, bydła – o 15,8%, w tym krów – o 28,0%. Wzrost pogłowia w ciągu minionych 10 lat dotyczył owiec – o 22,0%.

W strukturze pogłowia bydła ogółem, w porównaniu z 2010 r., wzrósł odsetek cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 1,0 p. proc.) i młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 6,2 p. proc.), natomiast zmniejszył się odsetek bydła powyżej 2 lat (o 7,2 p. proc., w tym krów mlecznych o 8,6 p. proc.). Zmiany w strukturze stada bydła wskazują na dalszy wzrost znaczenia chowu bydła w kierunku produkcji żywca wołowego. Potwierdzeniem tego jest również wzrost udziału (o 0,6 p. proc.) pogłowia krów pozostałych.

W stadzie świń, w porównaniu z 2010 r., odnotowano spadek udziału grupy prosiąt (o 5,1 p. proc.) i loch na chów (o 2,3 p. proc.), natomiast wzrost udziału warchlaków (o 4,2 p. proc.) i tuczników (o 3,2 p. proc.).

Mapa 7. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.
Map 7. Number of cattle per 100 ha of agricultural land in 2020

Tablica 3. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych/gruntów ornych^a w latach 2010 i 2020
Table 3. Number of livestock per 100 ha of agricultural land/arable land^a in 2010 and 2020

Lata Years	Bydło Cattle	Owce Sheep	Konie Horses	Kozy Goats	Świnie Pigs	
	w sztukach na 100 ha użytków rolnych in heads per 100 ha of agricultural land					w sztukach na 100 ha gruntów ornych in heads per 100 ha of arable land
2010	33	11	3	3	60	112
2020	30	15	2	1	27	50

^a Obejmują powierzchnię zasiewów i gruntów ugorowanych.
^a Include sown area and fallow land.

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wyniosła 30 szt. i była mniejsza o 3 szt. (o 9,1%) od notowanej w 2010 r. W Polsce były to 42 szt. wobec 39 szt. w 2010 r. Obsada świń na 100 ha gruntów ornych wyniosła 50 sztuk, wykazując tym samym spadek w stosunku do 2010 r. o 62 szt. (o 55,4%). W kraju obsada wyniosła 100 sztuk wobec 141 szt. w 2010 r.

Średnio w województwie na 1 gospodarstwo rolne utrzymujące poszczególne gatunki zwierząt przypadają:

- bydła – 7 szt. (w 2010 r. – 4 szt.),
- świń – 25 szt. (w 2010 r. – 12 szt.),
- koni – 3 szt. (w 2010 r. – 2 szt.),
- kóz – 4 szt. (w 2010 r. – 4 szt.),
- owiec – 23 szt. (w 2010 r. – 17 szt.),
- drobiu ogółem – 96 szt. (w 2010 r. – 74 szt.).

Poszczególne gatunki zwierząt gospodarskich głównie utrzymywane były w gospodarstwach rolnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha.

W 2020 r. pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, świnie, owce, kozy, drób ogółem oraz króliki) w przeliczeniowych sztukach dużych (SD) wyniosło 235,0 tys. sztuk (w Polsce – 10016,1 tys. sztuk) wobec 346,8 tys. w 2010 r. (w Polsce – 10379,8 tys. sztuk).

Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych wyniosła 42 SD, podczas gdy w 2010 r. było to 58 SD (w kraju odpowiednio – 67 SD i 70 SD). Na 1 gospodarstwo rolne przypadały 2 SD (w Polsce – 8 SD), a na 1 gospodarstwo prowadzące chów zwierząt gospodarskich – 3 SD (w Polsce – 17 SD).

1. Bydło

1. Cattle

Chów i hodowlę bydła prowadziło 25,0 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 55,7 tys.). Ponad 1/3 (36,4%) gospodarstw w województwie małopolskim prowadzących produkcję zwierzęcą posiadała bydło. W 2010 r. ich odsetek wyniósł 53,5%.

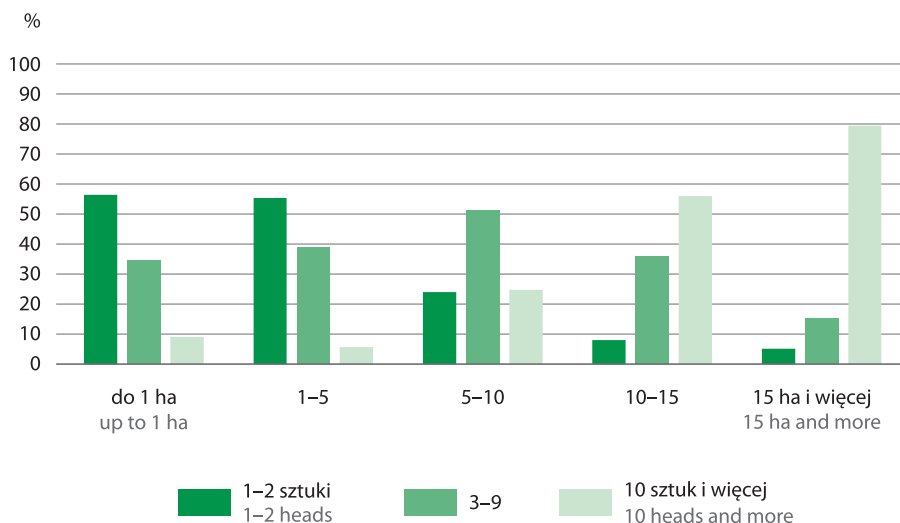
Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw utrzymujących bydło:

- 41,6% posiadało 1–2 szt.,
- 40,2% „ 3–9 szt.,
- 18,2% „ 10 i więcej sztuk.

Wśród gospodarstw najmniejszych, tj. o powierzchni UR do 1 ha włącznie, 56,5% posiadało 1–2 sztuki bydła. Wśród gospodarstw o powierzchni UR powyżej 1 ha, największy odsetek w grupie obszarowej 1–5 ha UR stanowiły gospodarstwa utrzymujące 1–2 sztuki bydła – 55,4%. W grupie obszarowej 5–10 ha UR najwięcej było gospodarstw z 3–9 sztukami bydła – 51,2%, w grupie obszarowej 10–15 ha najwięcej było gospodarstw z 10 i więcej sztukami bydła – 56,1%, a w grupie obszarowej 15 ha i więcej UR największy odsetek stanowiły gospodarstwa utrzymujące 10 i więcej sztuk bydła – 79,6%.

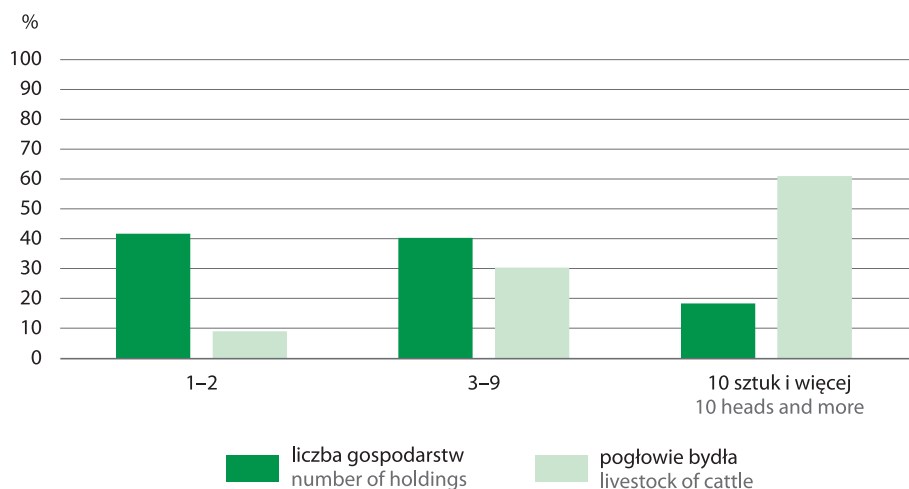
Wykres 15. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 15. Structure of agricultural holdings by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

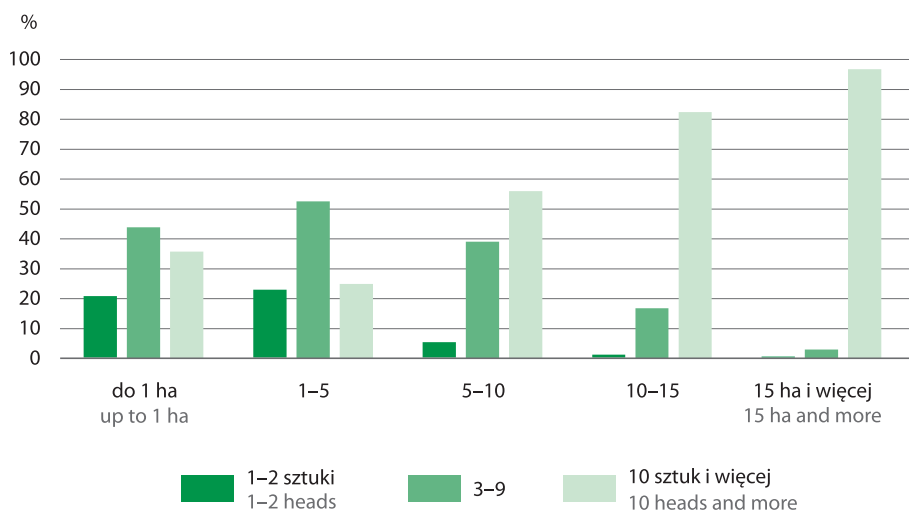
Wyniki spisu wykazały, że 8,9% pogłowia bydła w województwie znajdowało się w gospodarstwach posiadających 1–2 sztuki bydła, 30,3% – w gospodarstwach posiadających 3–9 sztuk, a 60,8% – w gospodarstwach utrzymujących 10 i więcej sztuk bydła.

Wykres 16. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia bydła według skali chowu bydła w 2020 r.
 Chart 16. Structure of the number of agricultural holdings and cattle stock by the cattle breeding scale in 2020

Odsetek pogłowia bydła utrzymywanego w gospodarstwach o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających tylko 1–2 sztuki bydła, wyraźnie malał wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych, od 22,6% w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha UR do zaledwie 0,3% w gospodarstwach o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych.

Wykres 17. Struktura pogłowia bydła według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.
 Chart 17. Structure of the cattle stock by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

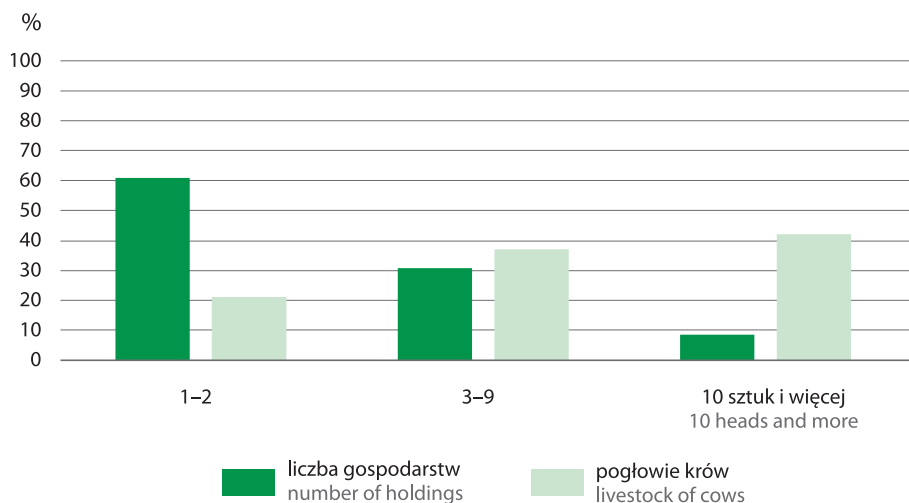

W gospodarstwach rolnych z bydłem o niewielkiej powierzchni UR (do 5 ha) przeważała skala chowu bydła 3–9 sztuk. Odsetek pogłowia bydła w gospodarstwach do 1 ha wyniósł 43,8%, a w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha – 52,5%. W gospodarstwach średnich i dużych, niezależnie od powierzchni użytków rolnych, dominowała największa skala chowu bydła, tj. 10 i więcej sztuk. Odsetek pogłowia bydła kształtował się na poziomie 55,9% w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha UR, przez 82,3% w gospodarstwach o powierzchni 10–15 ha UR, a w gospodarstwach o powierzchni 15 ha i więcej UR wyniósł 96,7%. Na 1 gospodarstwo rolne utrzymujące bydło przypadało średnio 7 szt. bydła (w 2010 r. – 4 szt.). W Polsce były to 23 szt. wobec 11 szt. w 2010 r.

W 2020 r. chowem i hodowlą krów zajmowało się 20,7 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 49,7 tys.). Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw utrzymujących krowy:

- 60,8% posiadało 1–2 szt.,
- 30,7% „ 3–9 szt.,
- 8,5% „ 10 i więcej sztuk.

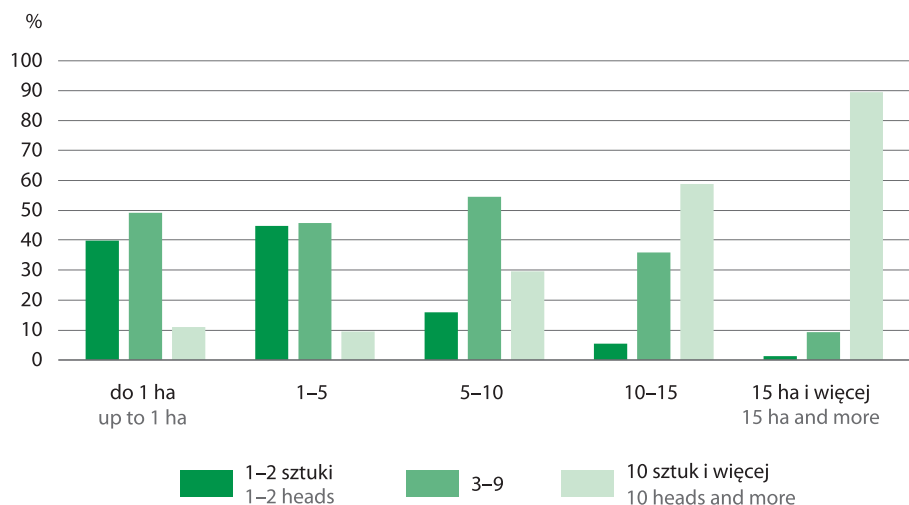
Wykres 18. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia krów według skali chowu krów w 2020 r.
Chart 18. Structure of the number of agricultural holdings and the cow stock by the cow breeding scale in 2020

Wśród gospodarstw rolnych najmniejszych, tj. o powierzchni użytków rolnych do 1 ha włącznie, 72,5% posiadało 1–2 krowy. Wśród gospodarstw o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha, największy odsetek gospodarstw utrzymujących 1–2 krowy odnotowano w grupie obszarowej 1–5 ha UR (74,7%). W grupie obszarowej 15 ha i więcej UR największy odsetek stanowiły gospodarstwa utrzymujące 10 i więcej krów – 58,2%.

Wyniki spisu wykazały, że 21,0% pogłowia krów w województwie znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających 1–2 krowy, 37,0% – w gospodarstwach posiadających 3–9 krów, a 42,0% – w gospodarstwach utrzymujących 10 i więcej krów.

Wykres 19. Struktura pogłowia krów według skali chowu krów i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.
Chart 19. Structure of the cow stock by the cow breeding scale and groups of agricultural land area in 2020

Wyłączając gospodarstwa o powierzchni do 1 ha użytków rolnych, odsetek pogłównia krów utrzymywanych w gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających 1–2 krowy wyraźnie obniżał się wraz ze wzrostem powierzchni UR – od 44,8% w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha UR do 1,2% – o powierzchni użytków rolnych 15 ha i więcej.

W gospodarstwach rolnych o największej skali chowu krów, tj. utrzymujących 10 i więcej sztuk oraz powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych, odsetek pogłównia krów sukcesywnie zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni UR, tj. z 9,4% w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha UR, 29,5% i 58,7% w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha UR oraz 10–15 ha UR do 89,5% w gospodarstwach o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych.

Na 1 gospodarstwo rolne posiadające bydło przypadały 3 krowy (w 2010 r. – 2 szt.), a na 1 gospodarstwo utrzymujące krowy przypadały ich 4 szt. (w 2010 r. – 2 szt.). W Polsce było to odpowiednio 9 krów (w 2010 r. – 5 szt.), a na 1 gospodarstwo utrzymujące krowy przypadało 13 szt. (w 2010 r. – 6 szt.).

2. Świnie

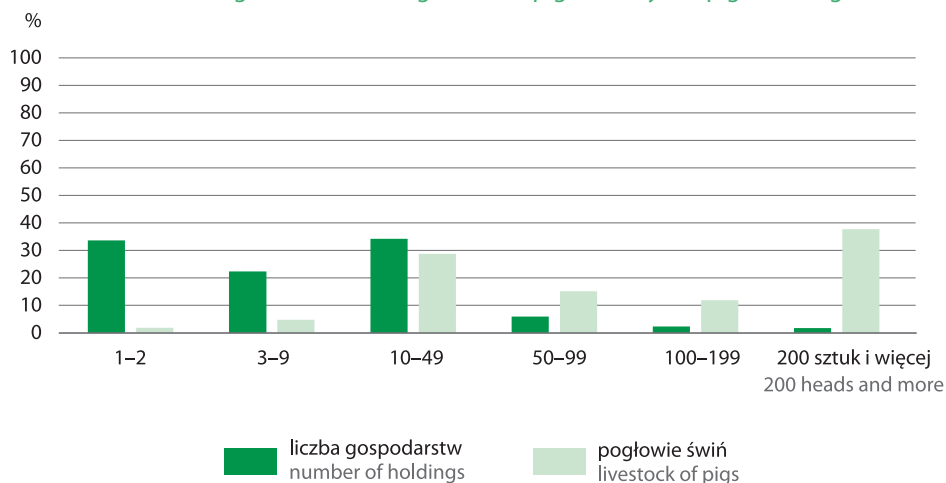
2. Pigs

W czerwcu 2020 r. chowem i hodowlą świń zajmowało się 6,0 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 30,5 tys.), które stanowiły 8,7% ogólnej liczby gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta gospodarskie (w 2010 r. – 29,3%). Wśród gospodarstw rolnych utrzymujących świnie największy udział gospodarstw (45,9%) odnotowano w grupie obszarowej 1–5 ha użytków rolnych. W gospodarstwach tych utrzymywano 13,3% pogłównia świń w województwie. Najmniejszy odsetek gospodarstw utrzymujących świnie odnotowano wśród gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej UR (0,3%), a niewiele większy także w gospodarstwach o najmniejszym areale – do 1 ha UR (0,9%).

Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw utrzymujących świnie:

- 33,6% posiadało 1–2 szt.,
- 22,3% „ 3–9 szt.,
- 34,2% „ 10–49 szt.,
- 5,9% „ 50–99 szt.,
- 2,3% „ 100–199 szt.,
- 1,7% „ 200 i więcej sztuk.

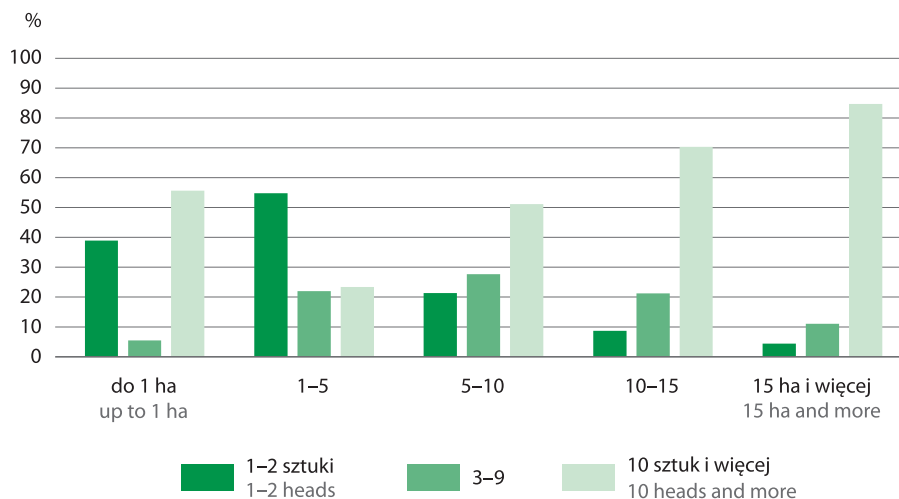
Wykres 20. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłównia świń według skali chowu świń w 2020 r.
Chart 20. Structure of the number of agricultural holdings and the pig stock by the pig breeding scale in 2020

W grupie gospodarstw rolnych najmniejszych, tj. o powierzchni do 1 ha UR włącznie, 55,6% posiadało 10 lub więcej sztuk świń. Wśród gospodarstw o powierzchni UR powyżej 1 ha, w grupie obszarowej 1–5 ha UR największy odsetek stanowiły gospodarstwa utrzymujące 1–2 szt. świń – 54,7%. Gospodarstwa rolne o powierzchni 5–10, 10–15 oraz 15 ha i więcej UR najczęściej utrzymywały 10 i więcej szt. świń, tj. odpowiednio 51,1%, 70,1%, 84,5%.

Wykres 21. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 21. Structure of agricultural holdings by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

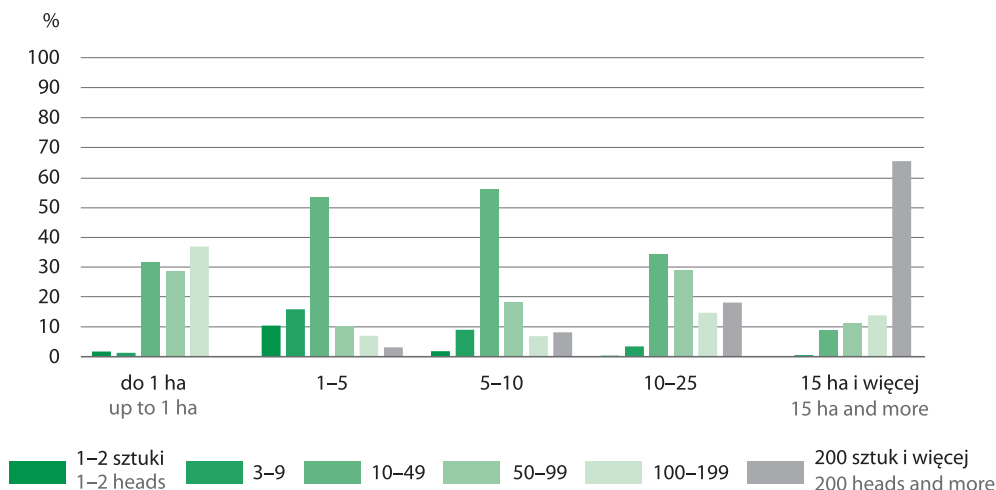

W 2020 r. 99,1% ogólnego stanu świń znajdowało się w gospodarstwach rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych.

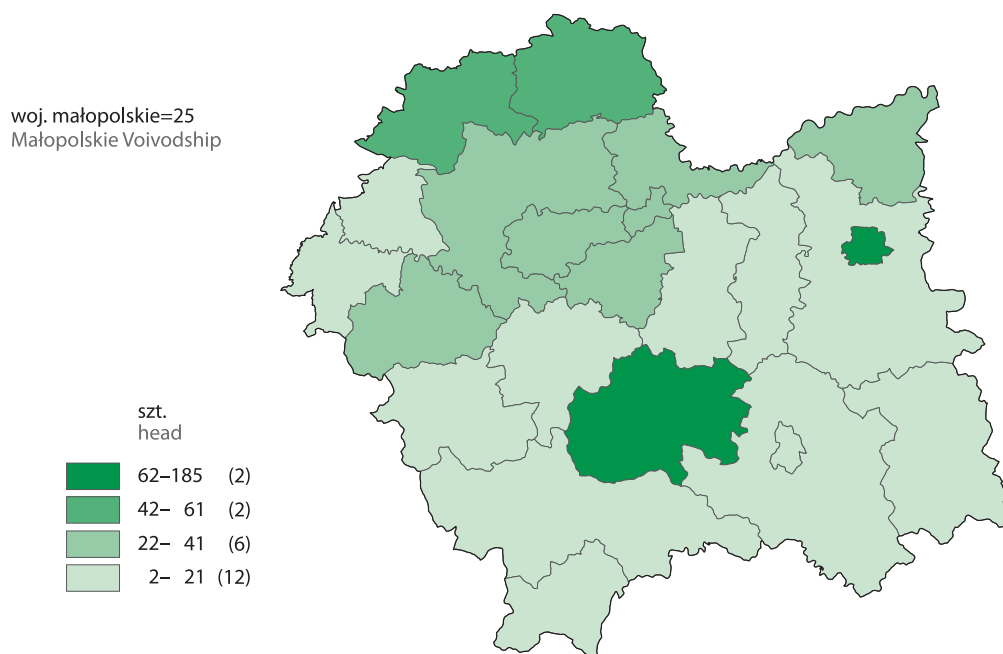
Wyniki spisu wykazały, że największy odsetek pogłowia świń w województwie odnotowano w gospodarstwach utrzymujących 200 i więcej szt. tych zwierząt – 37,7%. Znaczący udział w strukturze pogłowia świń miały także gospodarstwa, w których liczba świń mieściła się w przedziale 10–49 szt. – 28,7%. Najmniejszy odsetek pogłowia świń wykazano w gospodarstwach hodujących 1–2 szt. – 1,9%.

Udział pogłowia świń utrzymywanego w gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających 1–2 świnię w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych wahał się pomiędzy 0,1% w gospodarstwach o powierzchni 15 ha i więcej UR do 10,5% w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha UR. Odsetek pogłowia świń w grupie gospodarstw utrzymujących 200 i więcej szt. największą wartość osiągnął w gospodarstwach o powierzchni 15 ha i więcej UR – 65,3%.

Wykres 22. Struktura pogłowia świń według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.
Chart 22. Structure of the pig stock by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

Mapa 8. Obsada świń na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę świń w 2020 r.
Map 8. Number of pigs per 1 agricultural holding breeding/rearing pigs in 2020

Na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów i hodowlę świń przypadało 25 szt. tych zwierząt (w 2010 r. – 12 szt.). W Polsce w gospodarstwie rolnym zajmującym się chowem i hodowlą świń znajdowało się przeciętnie 131 szt. tego gatunku (w 2010 r. – 39 szt.).

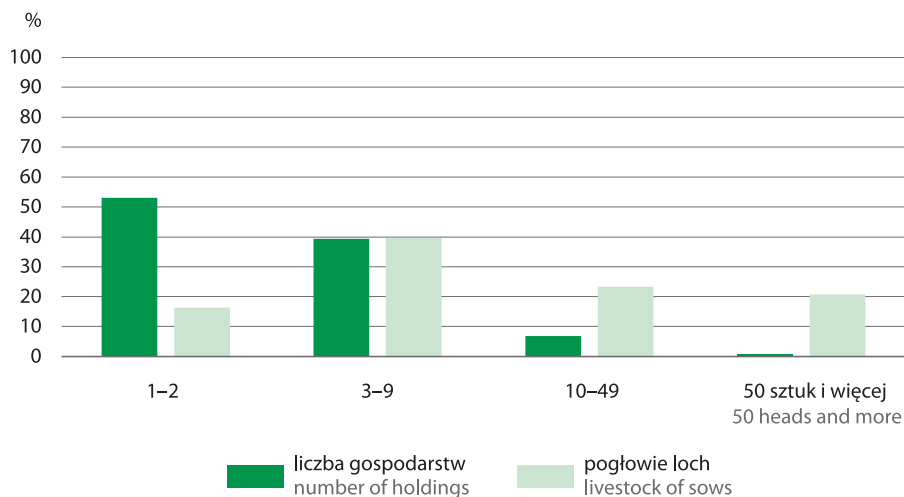
Chowem loch w województwie małopolskim zajmowało się 3,5 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 12,6 tys.), tj. 58,4% gospodarstw utrzymujących świnie (w 2010 r. 41,3%).

Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw utrzymujących lochy:

- 53,0% posiadało 1–2 szt.,
- 39,3% „ 3–9 szt.,
- 6,8% „ 10–49 szt.,
- 0,9% „ 50 i więcej sztuk.

Największy odsetek gospodarstw rolnych utrzymujących lochy (39,2%) znajdował się w grupie obszarowej 5–10 ha użytków rolnych. W gospodarstwach tych utrzymywano 26,9% pogłowia loch w województwie.

Wykres 23. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia loch według skali chowu loch w 2020 r.
Chart 23. Structure of the number of agricultural holdings and the sow stock by the sow breeding scale in 2020

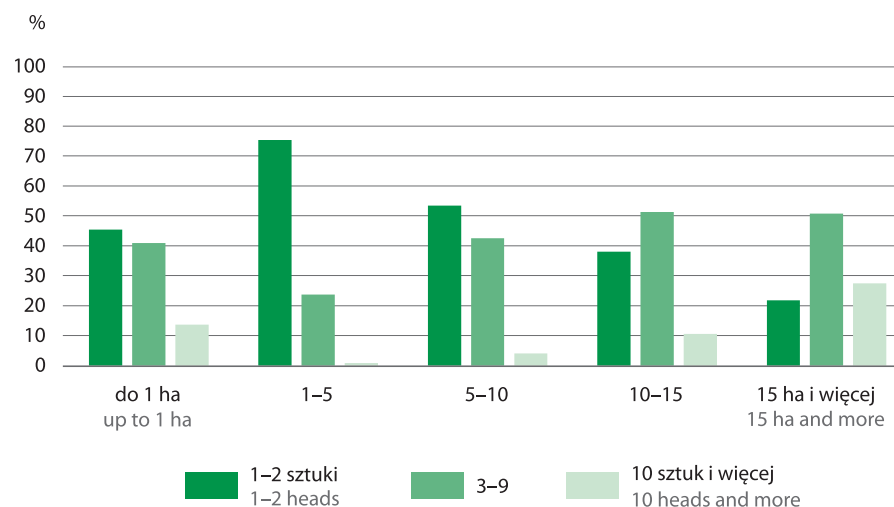
Wyniki spisu wykazały, że 16,3% pogłowia loch w województwie znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających 1–2 lochy, 39,6% pozostawało w posiadaniu gospodarstw z 3–9 lochami, 23,3% – w gospodarstwach posiadających 10–49 loch, a 20,8% – w gospodarstwach utrzymujących 50 i więcej loch.

W grupie o najmniejszej skali chowu, tj. posiadającej 1–2 lochy na chów, odsetek pogłowia w poszczególnych grupach obszarowych UR wyniósł: 12,3% w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR włącznie, 47,5% w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha UR, 24,4% w gospodarstwach o wielkości 5–10 ha UR, 12,1% w gospodarstwach o wielkości 10–15 ha UR i 2,6% w grupie obszarowej 15 ha i więcej użytków rolnych.

Odsetek pogłowia loch w grupie gospodarstw rolnych utrzymujących 10 i więcej sztuk wyniósł 38,7% w grupie obszarowej do 1 ha UR włącznie, w grupie obszarowej 1–5 ha UR – 5,0%, w grupie obszarowej 5–10 ha UR – 16,6%, w gospodarstwach o powierzchni 10–15 ha UR – 37,4%, a w grupie obszarowej 15 ha i więcej UR – 76,6%.

Wykres 24. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu loch i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

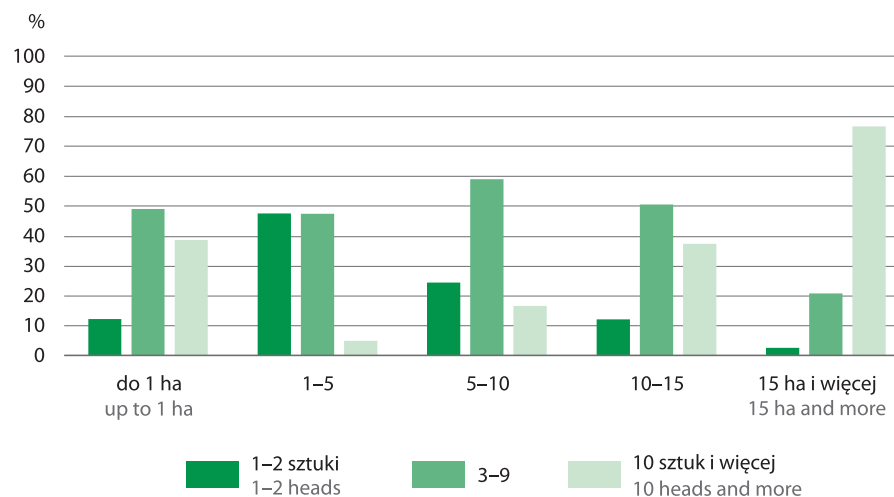
Chart 24. Structure of agricultural holdings by the sow breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

Na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów i hodowlę świń przypadają 3 lochy (w 2010 r. – 2 lochy), podczas gdy w Polsce – 10 loch (w 2010 r. – 4 lochy).

Wykres 25. Struktura pogłowia loch według skali chowu loch i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 25. Structure of the sow stock by the sow breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

3. Owce

3. Sheep

W 2020 r. chów i hodowlę owiec prowadziło 3,5 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 4,0 tys. gospodarstw), w zdecydowanej większości były to gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha UR (96,5%). W województwie małopolskim zarówno odsetek liczby gospodarstw hodujących owce (36,4%), jak i pogłowia tych zwierząt (27,1%) był największy w kraju.

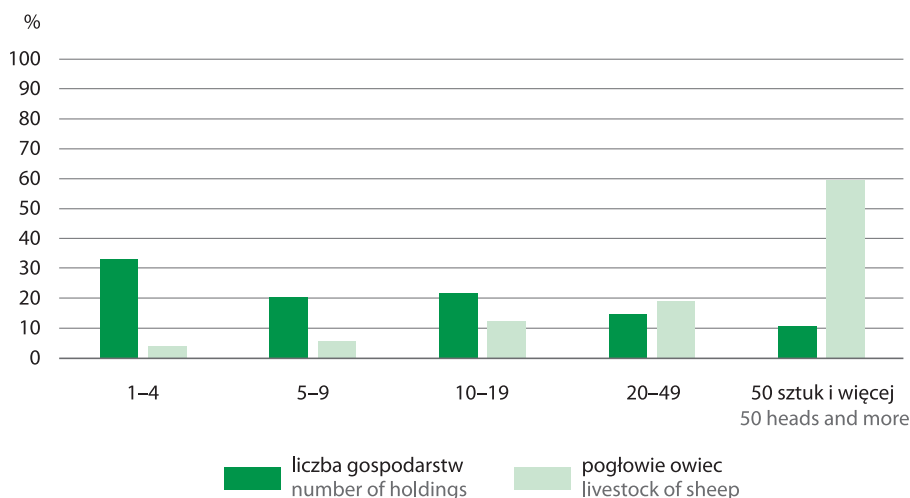
Gospodarstwa posiadające owce stanowiły 5,1% ogólnej liczby gospodarstw posiadających zwierzęta gospodarskie w województwie (w 2010 r. – 3,9%).

Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw utrzymujących owce:

- 32,8% posiadało 1–4 szt.,
- 20,4% „ 5–9 szt.,
- 46,8% „ 10 i więcej sztuk.

Gospodarstwa rolne o najmniejszej skali chowu owiec (1–4 sztuk) najczęściej zajmowały powierzchnię 1–5 ha UR (70,9%). Podobnie wśród gospodarstw o największej skali chowu owiec (50 i więcej sztuk), największy odsetek stanowiły gospodarstwa o powierzchni 1–5 ha UR (31,6%).

Wykres 26. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia owiec według skali chowu owiec w 2020 r.
Chart 26. Structure of the number of agricultural holdings and the sheep stock by the sheep breeding scale in 2020

Wyniki spisu wykazały, że w województwie małopolskim pogłowia owiec w liczbie 80,9 tys. sztuk stanowiło 27,1% pogłowia krajowego, a jego odsetek był o 1,7 p. proc. większy niż w 2010 r. W gospodarstwach rolnych posiadających 1–4 szt. znajdowało się 3,9% pogłowia owiec w województwie. W gospodarstwach posiadających 5–9 szt. owiec odsetek ten wyniósł 5,5%, a w posiadających 10–19 szt. – 12,1%. Pozostałe 78,5% pogłowia owiec w województwie pozostawało w posiadaniu gospodarstw rolnych z ponad 20 sztukami owiec.

Wyłączając gospodarstwa o powierzchni do 1 ha UR, odsetek pogłowia owiec utrzymywanego w gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających tylko 1–4 szt. owiec, wyraźnie zmniejszał się wraz ze wzrostem powierzchni UR gospodarstw – z 7,9% w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha UR do 0,2% w gospodarstwach największych, tj. o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych. W gospodarstwach rolnych o największej skali chowu owiec, tj. utrzymujących 50 i więcej sztuk, odsetek pogłowia owiec sukcesywnie zwiększał się wraz ze wzrostem arealu UR – z 20,0% w gospodarstwach najmniejszych obszarowo (do 1 ha UR włącznie) do 93,7% w gospodarstwach największych, o powierzchni 15 ha i więcej UR.

Na 1 gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę owiec przypadały 23 szt. tych zwierząt (w 2010 r. – 17 szt.), podczas gdy w Polsce było to przeciętnie 31 szt. (w 2010 r. 23 szt.).

4. Drób kurzy

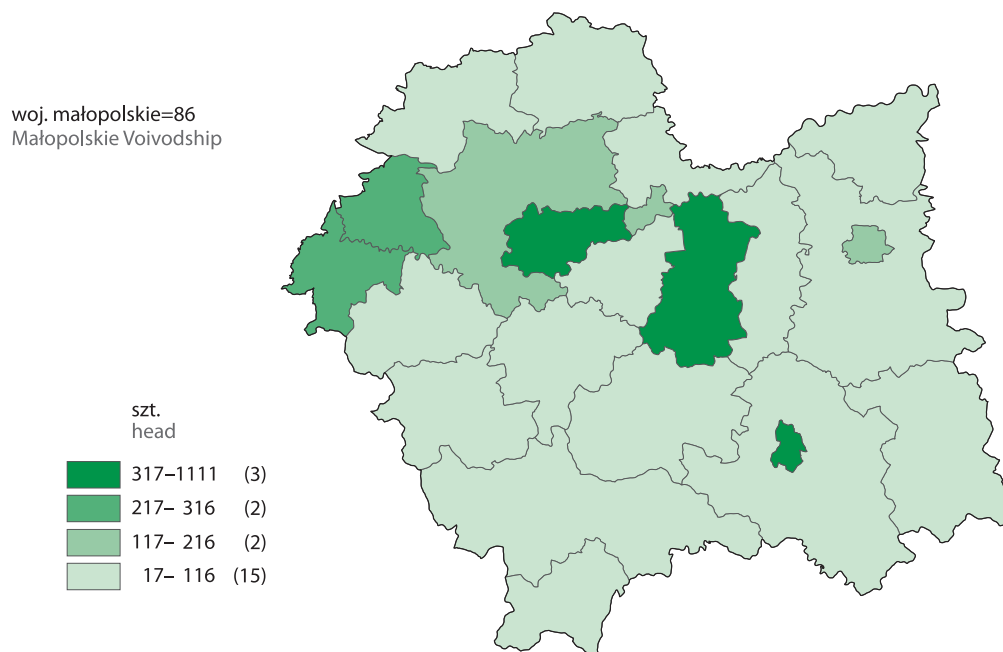
4. Chicken poultry

W 2020 r. drób kurzy w województwie małopolskim utrzymywało 54,3 tys. gospodarstw (83,5 tys. w 2010 r.). Wśród nich największy udział miały gospodarstwa posiadające 1–5 ha UR (79,4%), a najmniejszy gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej UR (2,1%).

Liczące 4,6 mln sztuk pogłowie drobiu kurzego spadło o 19,1% w stosunku do 2010 r. W gospodarstwach o powierzchni do 15 ha UR znajdowało się 92,8% pogłowie, natomiast w największych gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej UR zaledwie 3,0%.

Mapa 9. Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego w 2020 r.

Map 9. Number of chickens per 1 agricultural holding breeding/rearing chicken poultry in 2020

W województwie małopolskim chowem i hodowlą niosek kurzych (utrzymywanych w celu pozyskania jaj konsumpcyjnych i wylęgowych) zajmowało się 53,5 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 72,3 tys.), tj. 78,1% ogółu gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta.

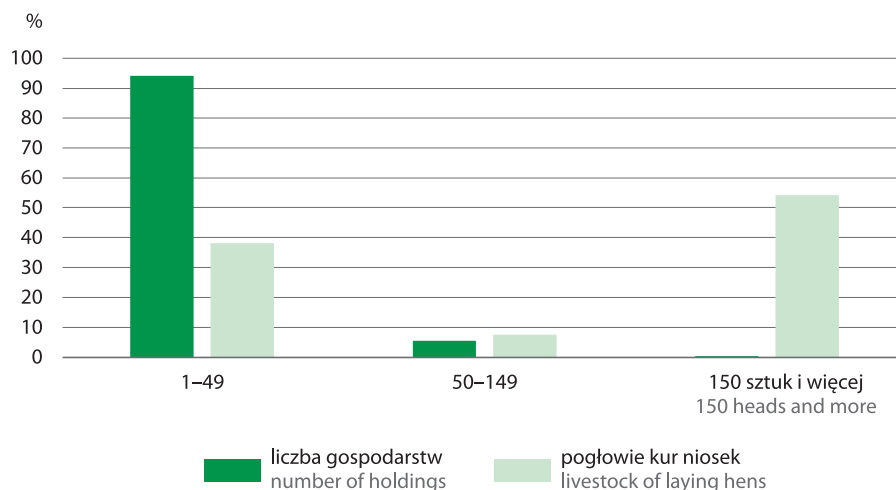
Podobnie jak w przypadku drobiu kurzego ogółem, największy odsetek gospodarstw rolnych utrzymujących nioski kurze odnotowano w grupach obszarowych do 15 ha UR (97,9%).

Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw rolnych utrzymujących kury nioski:

- 94,1% posiadało 1–49 szt.,
- 5,5% „ 50–149 szt.,
- 0,4% „ 150 i więcej sztuk.

Wśród gospodarstw utrzymujących nioski kurze, niezależnie od wielkości areału użytków rolnych, zdecydowanie największy odsetek stanowiły gospodarstwa o najmniejszej skali chowu, tj. 1–49 kur niosek.

Wykres 27. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia kur niosek według skali chowu niosek w 2020 r.
 Chart 27. Structure of the number of agricultural holdings and the laying hen stock by the laying hen breeding scale in 2020

W 2020 r. 82,5% stanu niosek kurzych w województwie znajdowało się w gospodarstwach o areale użytków rolnych powyżej 1 ha.

Z ogólnego pogłowia kur niosek – 38,2% znajdowało się w gospodarstwach posiadających 1–49 sztuk, 7,6% pozostawało w gospodarstwach o skali chowu 50–149 sztuk, a pozostałe 54,2% utrzymywały gospodarstwa o skali chowu powyżej 150 niosek kurzych.

W gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu kur niosek, tj. posiadających 1–49 sztuk, największy udział pogłowia niosek (57,0%) wystąpił w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha UR, a najmniejszy (4,1%) w gospodarstwach rolnych o areale do 1 ha UR.

Gospodarstwa rolne o skali chowu niosek kurzych 150 i więcej sztuk, niezależnie od posiadanej powierzchni użytków rolnych, utrzymywały największy odsetek pogłowia tego drobiu. W gospodarstwach rolnych o powierzchni 15 ha i więcej UR odsetek ten kształtował się na poziomie 57,3%, a w gospodarstwach rolnych o najmniejszym areale (do 1 ha UR włącznie) wyniósł 95,1%.

Przeciętnie w województwie, na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów i hodowlę niosek kurzych przypadało ich 45 sztuk (w 2010 r. – 39 sztuk). W kraju w 1 gospodarstwie rolnym utrzymującym nioski kurcze znajdowało się ich 156 sztuk (w 2010 r. – 88 sztuk).

W 2020 r. chowem brojlerów kurzych zajmowało się 10,8 tys. gospodarstw rolnych, tj. 15,8% ogółu gospodarstw rolnych posiadających zwierzęta gospodarskie.

W ogólnej liczbie gospodarstw utrzymujących brojlery kurcze, gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych stanowiły 98,1%.

Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw rolnych utrzymujących brojlery:

- 90,4% posiadało 1–49 szt.,
- 8,4% „ 50–149 szt.,
- 1,2% „ 150 i więcej sztuk.

Wśród gospodarstw rolnych utrzymujących brojlery kurze, niezależnie od areálu użytków rolnych w tych gospodarstwach, zdecydowanie największy odsetek stanowiły gospodarstwa o najmniejszej skali chowu, tj. posiadające 1–49 brojlerów kurzych.

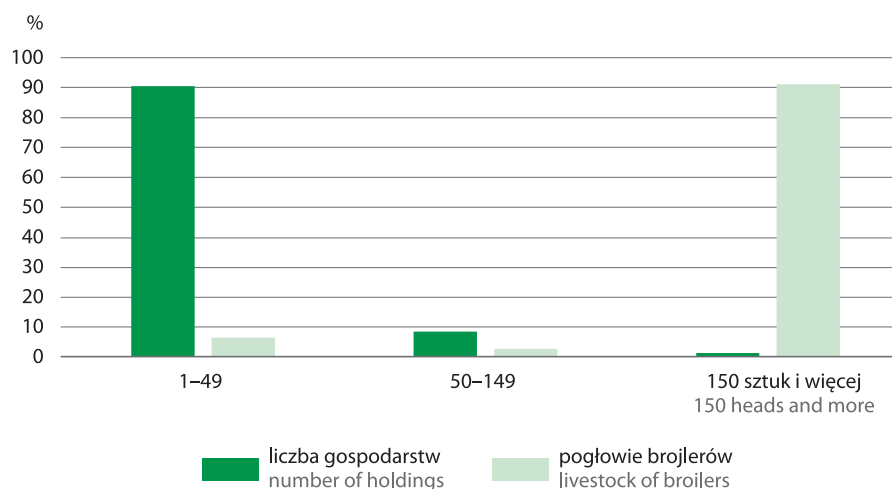
W 2020 r. 17,4% pogłowia brojlerów kurzych znajdowało się w gospodarstwach do 1 ha UR włącznie, a 82,6% w gospodarstwach o areale użytków rolnych powyżej 1 ha.

Z ogólnego pogłowia brojlerów kurzych – 6,3% znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających 1–49 brojlerów, 2,6% pozostawało w gospodarstwach o skali chowu 50–149 sztuk, a 91,1% utrzymywały gospodarstwa rolne o skali chowu 150 szt. i więcej.

W gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu brojlerów kurzych, tj. posiadających 1–49 sztuk, największy odsetek pogłowia brojlerów kurzych (78,0%) znajdował się w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 1–5 ha, a najmniejszy (0,4%) w gospodarstwach o areale użytków rolnych do 1 ha włącznie.

Wykres 28. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia brojlerów kurzych według skali chowu brojlerów w 2020 r.

Chart 28. Structure of the number of agricultural holdings and the broiler stock by the broiler breeding scale in 2020

Gospodarstwa rolne o skali chowu brojlerów kurzych 150 i więcej sztuk, niezależnie od posiadanej powierzchni użytków rolnych, utrzymywały największy odsetek pogłowia brojlerów. Największy odsetek pogłowia brojlerów o tej skali chowu odnotowano w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR (99,1%), a najmniejszy w gospodarstwach o powierzchni 10–15 ha UR (78,4%).

Przeciętnie w województwie na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów brojlerów kurzych przypadało ich 206 sztuk (w Polsce – 1958 szt.).

Rozdział 5

Chapter 5

Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze

Tractors, agricultural machinery and equipment

Przeobrażenia zachodzące w strukturze gospodarstw rolnych, jak również zmiany w zakresie specjalizacji produkcji, znajdują odzwierciedlenie w przemianach dążących do racjonalizacji i optymalizacji w wyposażeniu gospodarstw rolnych w ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze.

1. Ciągniki

1. Tractors

Według Powszechnego Spisu Rolnego w czerwcu 2020 r. w województwie małopolskim 80,0 tys. gospodarstw rolnych posiadało ciągniki rolnicze (o 9,5% mniej niż w 2010 r.). Gospodarstwa indywidualne stanowiły 99,8% ogólnej ich liczby.

Odsetek gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w województwie małopolskim wahał się od 28,9% w Tarnowie do 79,9% w powiecie miechowskim.

Ogółem w gospodarstwach znajdowało się 106,4 tys. szt. ciągników (o 1,6% mniej niż w 2010 r.), w tym w gospodarstwach indywidualnych 105,8 tys. sztuk.

W ujęciu terytorialnym najwięcej ciągników – ponad 10,0 tys. szt. spisano w powiatach krakowskim (10,5 tys. szt.) i nowotarskim (10,4 tys. szt.), a najmniej w Nowym Sączu (0,2 tys. szt.).

W 2020 r. udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wyniósł 63,2%. W grupie gospodarstw do 1 ha UR włącznie odsetek ten wyniósł 37,3%. W ogólnej liczbie gospodarstw o powierzchni 1–5 ha UR 57,8% gospodarstw rolnych wyposażonych było w ciągniki, a w grupie obszarowej 5–10 ha UR było to 87,8%. Spośród gospodarstw o powierzchni 10 ha i więcej UR posiadanie ciągników zadeklarowało 90,8% gospodarstw rolnych.

Tablica 4. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Table 4. Tractors by area groups of agricultural land in 2020

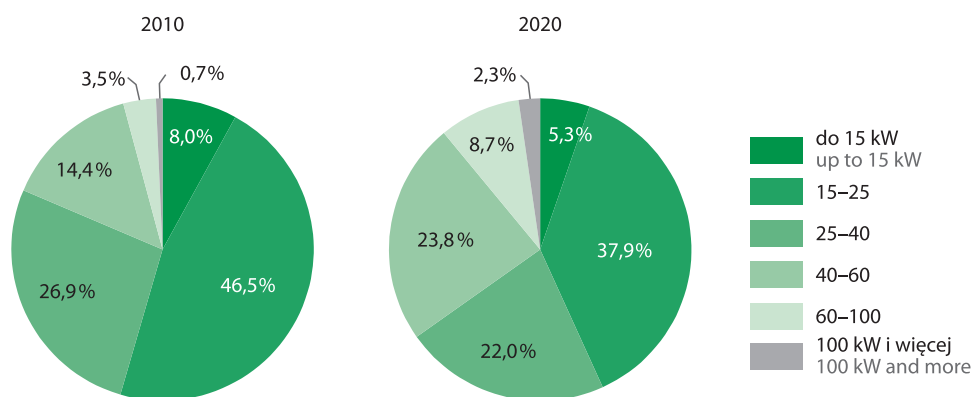
Grupy obszarowe użytków rolnych w ha Area groups of agricultural land in ha	Gospodarstwa z ciągnikami Agricultural holdings with tractors		Liczba ciągników Number of tractors	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	2010=100	w sztukach in units	2010=100
Ogółem Total	80038	90,5	106391	98,4
w tym: of which:				
1–5	57257	88,0	65261	90,6
5–10	14779	85,6	23271	97,8
10–15	3261	104,9	6889	123,2
15–20	1206	128,2	2891	143,9
20–50	1760	177,1	4676	184,5
50–100	396	217,6	1224	218,2
100 i więcej 100 and more	178	142,4	870	127,8

Najwięcej gospodarstw posiadających ciągniki (71,5% ogółu gospodarstw z ciągnikami) odnotowano w grupie obszarowej użytków rolnych od 1 do 5 ha, a liczba ciągników w tej grupie wyniosła – 65,3 tys. sztuk. Najmniej gospodarstw posiadających ciągniki spisano w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR (0,2%), znajdowała się w nich także najmniejsza liczba ciągników – 0,9 tys. szt.

W porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek gospodarstw z ciągnikami (o 9,5%), jak i liczby ciągników (o 1,6%). Największy spadek liczby ciągników odnotowano wśród gospodarstw w grupie obszarowej 1–5 ha UR (o 9,4%), a największy wzrost w grupie obszarowej 50–100 ha UR (o 118,2%).

W ogólnej liczbie gospodarstw z ciągnikami najwięcej jednostek posiadało ciągniki o mocy silnika 15–25 kW – stanowiły one 49,0% ogólnej liczby gospodarstw z ciągnikami. Odsetek gospodarstw rolnych z ciągnikami o mocy 25–40 kW i 40–60 kW wyniósł odpowiednio 27,3% i 28,4%. Najmniej było gospodarstw rolnych z ciągnikami zarówno o największej (100 kW i więcej), jak i o najmniejszej mocy silnika (do 15 kW). Ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw wyposażonych w ciągniki kształtował się na poziomie odpowiednio 2,5% i 6,9%. Odsetek gospodarstw rolnych z ciągnikami o mocy 60–100 kW wyniósł 10,0%.

Wykres 29. Struktura liczby ciągników według mocy silnika w 2010 i 2020 r.
Chart 29. Structure of the number of tractors by engine power in 2010 and 2020

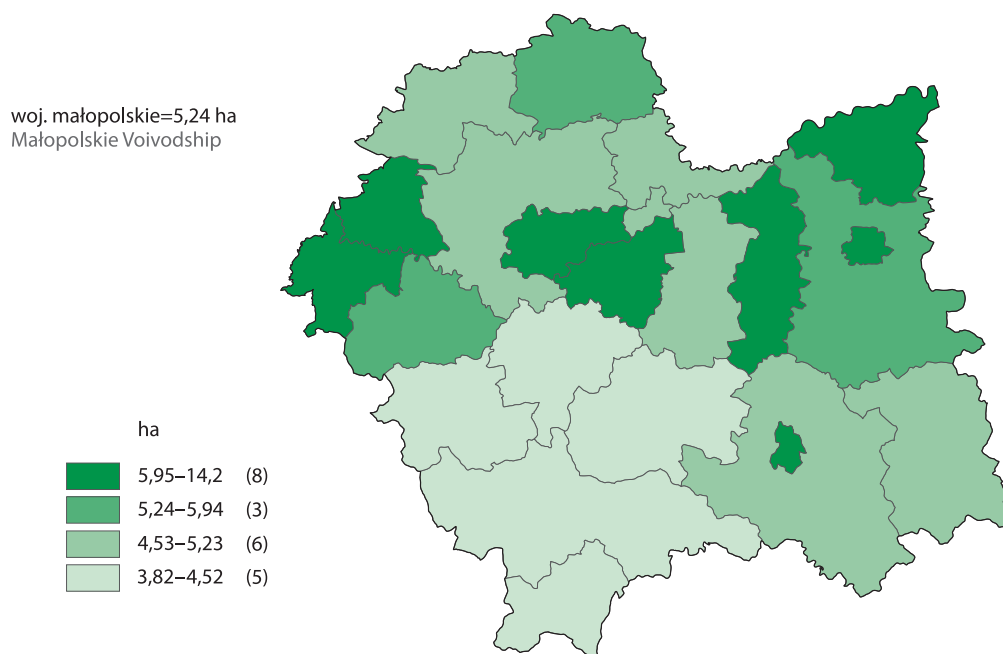
Rozpatrując wyposażenie gospodarstw rolnych w ciągniki z uwzględnieniem ich mocy należy stwierdzić, że najczęściej użytkowanych jest ciągników o mocy w przedziale 15–25 kW (37,9% ogółu ciągników), a także 40–60 kW (23,8%) i 25–40 kW (22,0%). Razem stanowiły one 83,7% ogólnej liczby ciągników. Najmniej liczną grupę stanowiły ciągniki o największej mocy, przekraczającej 100 kW (2,3%).

Zróżnicowanie w gospodarstwach rolnych liczby posiadanych ciągników, jak również ich mocy, zależy przede wszystkim od powierzchni użytkowanych gruntów oraz związanej z tym specjalizacji i racjonalizacji produkcji. Rozpatrując efektywność wykorzystania ciągników pod względem ich parametrów technicznych, udział ciągników o mocy 100 kW i więcej w ogólnej liczbie ciągników był niewielki (2,3%) i wzrastał proporcjonalnie do wzrostu powierzchni użytkowanych gruntów od 0,5% w grupie gospodarstw o powierzchni do 1 ha UR, przez 11,5% w grupie 20–50 ha UR do 38,2% w gospodarstwach użytkujących 100 ha i więcej użytków rolnych. Ciągniki do 15 kW najczęściej występowały w gospodarstwach najmniejszych. Najwyższy ich udział (12,0%) odnotowano w gospodarstwach o powierzchni 1–2 ha użytków rolnych. W tej grupie największy odsetek wystąpił również dla ciągników o mocy 15–25 kW – 49,5%. Natomiast ciągniki o mocy 25–40 kW, 40–60 kW i 60–100 kW najliczniej wystąpiły w grupach gospodarstw rolnych o powierzchni UR odpowiednio: 5–7 ha, 7–10 ha i 30–50 ha. Ich udział w liczbie ciągników w wyżej wymienionych grupach obszarowych gospodarstw wyniósł odpowiednio: 24,6%, 32,8% i 32,7%.

Średnio w województwie małopolskim na 1 gospodarstwo wyposażone w ciągniki przypadało 1,3 szt. ciągnika (wobec 1,6 szt. w kraju). W gospodarstwach mniejszych obszarowo użytkujących do 15 ha UR przypadało średnio od 1,1 do 2,1 ciągnika na 1 gospodarstwo. Liczba ciągników systematycznie rosła wraz z powierzchnią użytkowanych gruntów i w grupie obszarowej powyżej 100 ha UR wyniosła 4,9 ciągnika na 1 gospodarstwo.

Przeobrażenia zachodzące w strukturze gospodarstw rolnych, jak również zmiany w zakresie specjalizacji produkcji znajdują odzwierciedlenie w przemianach dążących do racjonalizacji i optymalizacji w wyposażeniu gospodarstw rolnych m.in. w ciągniki rolnicze. Około 76% użytkowników gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki posiadało 1 pojazd tego typu (w kraju około 60%). Najwięcej – gospodarstwa o powierzchni 1–2 ha UR – ponad 94%. Dwa ciągniki spisano w 17,5% gospodarstw rolnych (w kraju około 24%), a trzy – w 4,8% (w kraju około 10%). Najwięcej odnotowano ich w gospodarstwach użytkujących odpowiednio 10–15 ha i 20–30 ha użytków rolnych. Cztery i pięć ciągników na wyposażeniu odnotowano najczęściej w gospodarstwach o powierzchni powyżej 100 ha UR, których udział w ogólnej liczbie gospodarstw wyposażonych w ciągniki danej grupy wyniósł odpowiednio 20,2% i 9,0%. Udział gospodarstw wyposażonych w ciągniki posiadających 6 ciągników i więcej wyniósł 0,2% (w kraju 0,4%) i koncentrował się głównie w gospodarstwach o powierzchni powyżej 100 ha UR.

Mapa 10. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.
Map 10. Area of agricultural land per 1 tractor in 2020

Wraz ze spadkiem liczby ciągników w gospodarstwach rolnych, zmniejszyła się również średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik, która wyniosła 5,2 ha wobec 5,5 ha w 2010 r. Zauważalnym trendem jest wzrost wartości wskaźnika wraz ze wzrostem powierzchni UR od 3,3 ha dla gospodarstw z grupy 1–2 ha UR do 52,1 ha dla gospodarstw największych, liczących 100 ha i więcej użytków rolnych.

2. Maszyny i urządzenia rolnicze

2. Agricultural machinery and equipment

Zmiany powierzchni upraw głównych ziemiopłodów, unowocześnienie parku maszynowego, jak również rosnąca dostępność źródeł finansowania zakupu nowoczesnych maszyn, ukształtowały obecny stan wyposażenia gospodarstw w maszyny i urządzenia rolnicze.

Tablica 5. Wyposażenie gospodarstw rolnych w wybrane maszyny w 2020 r.
Table 5. Equipment of agricultural holdings with selected machines in 2020

Wyszczególnienie Specification	Gospodarstwa posiadające maszyny Agricultural holdings with machines		Liczba maszyn Number of machines	
	w liczbach bez- względnych in absolute numbers	2010=100	w sztukach in units	2010=100
Kombajny zbożowe Combine harvesters	8409	113,3	8552	113,2
Kombajny ziemniaczane Potato harvesters	5394	99,7	5485	100,3
Kombajny buraczane Beet harvesters	202	61,2	203	60,6
Silosokombajny Forage harvesters	166	39,2	177	39,3
Rozsiewacze nawozów i wapnia Fertiliser and lime spreaders	24666	118,2	25107	118,1
Rozrzutniki obornika Manure spreaders	26225	98,0	26453	98,0
Kosiarki polowe Field mowers	50161	106,6	50969	106,4
Ładowacze chwytakowe Grab loaders	8306	110,4	8762	113,3
Sadzarki do ziemniaków Potato planters	25521	97,4	25601	97,3
Przyczepy zbierające Collecting trailers	11888	102,1	11901	101,3
Prasy zbierające Collecting pressers	8494	107,9	8771	109,3
Polowe opryskiwacze Field sprayers	22425	95,0	22898	95,6
Sadownicze opryskiwacze Orchard sprayers	1709	76,5	1936	79,1

Przy utrzymującej się przewadze zbóż w strukturze powierzchni zasiewów i jednoczesnym dynamicznym wzroście powierzchni uprawy rzepaku, w 2020 r. w gospodarstwach rolnych znajdowało się 8,6 tys. kombajnów zbożowych, tj. o 13,2% więcej niż w 2010 r. Gospodarstwa rolne wyposażone w kombajny do zbioru ziarna stanowiły 6,6% ogólnej liczby gospodarstw. W tego typu maszyny do zbioru najlepiej wyposażone były gospodarstwa o powierzchni 100 ha i więcej UR (63,6% ogólnej liczby gospodarstw zaliczanych do tej grupy). Średnio w województwie na 100 gospodarstw rolnych przypadało niemal 7 kombajnów, przy czym najlepiej wyposażone w kombajny były gospodarstwa wielkoobszarowe 100 ha i więcej UR. W 2020 r. przeciętnie na 100 ha powierzchni zasiewów zbóż i rzepaku przypadały niemal 4 maszyny tego typu.

Pomimo znacznego spadku powierzchni upraw ziemniaków w porównaniu z 2010 r., odnotowano niewielki wzrost – o 0,3% do 5,5 tys. kombajnów ziemniaczanych. W 2020 r. w kombajny ziemniaczane wyposażonych było 5,4 tys. gospodarstw rolnych, tj. 4,3% ogólnej liczby gospodarstw. Najwięcej gospodarstw z maszynami tego rodzaju odnotowano w grupie obszarowej 5–10 ha UR. Spisano w nich 2,1 tys. tych maszyn, tj. 38,1% ogółu kombajnów ziemniaczanych w województwie. W 2020 r. przeciętnie na 100 gospodarstw przypadało nieco ponad 4 kombajny, przy czym najwięcej – 27 szt. – w grupie gospodarstw o powierzchni 15–20 ha użytków rolnych. Średnio na 100 ha uprawy ziemniaków przypadało blisko 33 kombajny wobec 16 szt. w 2010 r.

Wraz ze spadkiem powierzchni uprawy buraków cukrowych odnotowano spadek liczby kombajnów buraczanych – o 39,4% do 203 sztuk. Kombajny buraczane posiadały 202 gospodarstwa, a najwięcej spisano ich w grupach gospodarstw o powierzchni 5–10 ha UR i 10–15 ha UR. W tych grupach obszarowych odnotowano 97 kombajnów buraczanych, czyli około 48% ogółu kombajnów tego rodzaju znajdujących się w gospodarstwach rolnych. W 2020 r. średnio na 100 ha uprawy buraków cukrowych przypadało 15 kombajnów wobec 22 szt. w 2010 r.

Według danych PSR 2020, 25,5% użytkowników gospodarstw (32,4 tys.) wykorzystywało 32,5 tys. kopaczek do zbioru ziemniaków i innych roślin korzeniowych. Najwięcej kopaczek wykazano w gospodarstwach rolnych o powierzchni 3–5 ha UR – ponad 30% tych maszyn. Przeciętnie na 100 gospodarstw przypadało 26 kopaczek, przy czym najwięcej – 38 szt. – w grupie gospodarstw o powierzchni 5–10 ha użytków rolnych.

Silosokombajny w liczbie 177 sztuk (450 szt. w 2010 r.) znajdowały się na wyposażeniu 166 gospodarstw rolnych. Udział gospodarstw posiadający tego typu maszyny wśród ogółu gospodarstw prowadzących działalność rolniczą wyniósł zaledwie 0,1%. Najwięcej gospodarstw z silosokombajnami spisano w grupie gospodarstw o powierzchni 10 ha i więcej UR (56,6%) i od 5 do 10 ha (19,3%). Udział maszyn spisanych łącznie w wyżej wymienionych grupach stanowił ponad 77% w ogólnej liczbie spisanych silosokombajnów. Na 100 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w województwie małopolskim przypadało średnio 0,1 silosokombajnu (0,3 szt. w 2010 r.).

Opryskiwacze polowe w liczbie 22,9 tys. (o 4,4% mniej niż w 2010 r.) odnotowano w 22,4 tys. gospodarstwach (17,7% ogółu gospodarstw rolnych). Ogólna liczba opryskiwaczy obejmowała nie tylko maszyny stosowane w ochronie roślin (opryskiwacze w użyciu), ale również do nawożenia, nawadniania i innych celów gospodarczych. Blisko połowę tych maszyn spisano w gospodarstwach o powierzchni od 1 do 5 ha UR. We wszystkich grupach obszarowych użytków rolnych liczba opryskiwaczy przewyższała liczbę gospodarstw w nie wyposażonych. W przeliczeniu na 100 gospodarstw rolnych, średnia obsada tych maszyn wyniosła 18 szt. (w 2010 r. – 16 szt.), zaś najwięcej opryskiwaczy – 129 szt. przypadało w grupie gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej użytków rolnych. W ujęciu powierzchniowym wskaźnik ten wyniósł średnio 4 szt./100 ha UR, przy czym maksymalne wartości odnotowano dla grupy gospodarstw o powierzchni 5–10 ha UR, tj. 6 szt.

W 1,7 tys. gospodarstw rolnych (1,3% ogółu) odnotowano 1,9 sztuk opryskiwaczy sadowniczych (o 20,9% mniej niż w 2010 r.). Najwięcej tych maszyn (29,0%) spisano w gospodarstwach o powierzchni od 3 do 5 ha UR.

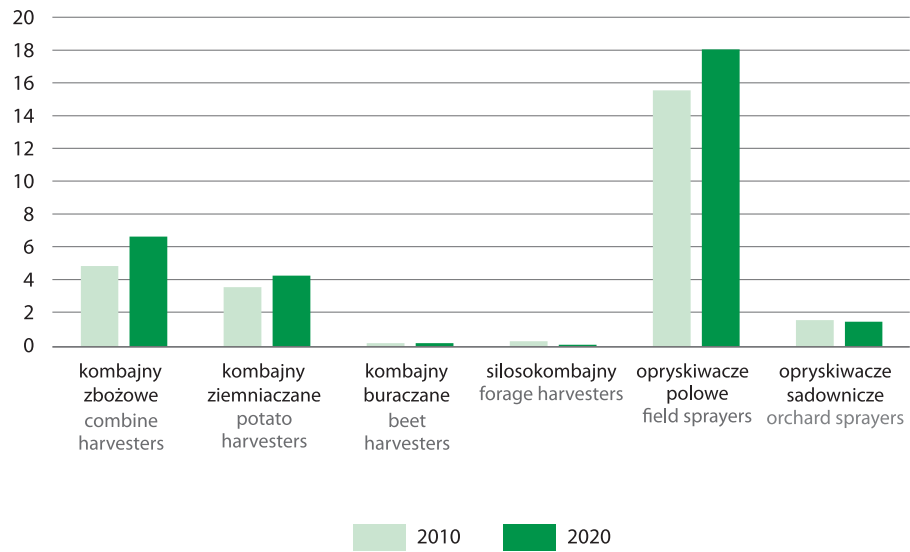
Kosiarki polowe, rozsiewacze nawozów i wapna oraz rozrzutniki obornika posiadało odpowiednio: 39,6%, 19,5%, 20,7% ogółu gospodarstw rolnych. Najwięcej gospodarstw z rozsiewaczami nawozów i wapna odnotowano w grupie gospodarstw o powierzchni 10 ha i więcej UR, tj. od 60,6% w grupie 10–15 ha UR do 66,2% w grupie 100 ha i więcej użytków rolnych. Gospodarstwa z rozrzutnikami obornika najliczniej występowały w grupach obszarowych 10–15 ha i 15–20 ha UR (odpowiednio 60,2% i 62,1%). Ponad 60% gospodarstw w grupach 5 ha i więcej UR (z wyjątkiem grup 50–100 ha i 100 ha i więcej UR) było wyposażonych w kosiarki polowe.

Na 100 gospodarstw rolnych przypadało średnio:

- 40,2 kosiarek polowych, najczęściej w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR – 88,7 szt.,
- 19,8 rozsiewaczy nawozów i wapna, najczęściej w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR – 111,3 szt.,
- 20,9 rozrzutników obornika, najczęściej w grupie obszarowej 15–20 ha UR – 64,4 szt.

Według wyników PSR 2020 60,0% użytkowników gospodarstw rolnych zadeklarowało korzystanie przy pracach rolniczych w gospodarstwie z maszyn lub urządzeń będących własnością innych gospodarstw, spółdzielni lub firm usługowych.

Wykres 30. Wybrane maszyny i urządzenia rolnicze przypadające na 100 gospodarstw rolnych
Chart 30. Selected agricultural machinery and equipment per 100 agricultural holdings

Rozdział 6

Chapter 6

Nawożenie

Fertilisation

W zestawieniu z poprzednim spisem rolnym odnotowano spadek gospodarstw rolnych stosujących nawozy mineralne, wapniowe lub naturalne. Poziom zużycia nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik, łącznie azotowych, fosforowych i potasowych (NPK) był większy niż w 2010 r., natomiast spadło zużycie gnojówki, obornika oraz gnojowicy.

Wyniki PSR 2020 wykazały, że w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. 92,1 tys. (72,7%) gospodarstw rolnych w województwie małopolskim stosowało nawozy mineralne, wapniowe lub naturalne. Nawozy mineralne stosowało 63,2 tys. gospodarstw rolnych (49,9% ogólnej liczby gospodarstw), a wapniowe 14,3 tys. (11,3%).

Z uwagi na szersze działanie, nawozy wieloskładnikowe stosowało 39,3% ogólnej liczby gospodarstw rolnych. Niemal równie często (w 34,3% gospodarstw rolnych) użytkownicy wykorzystywali nawozy azotowe jako podstawowy czynnik plonotwórczy. Znacznie mniej rolników wzbogacało zawartość gleby nawozami potasowymi i fosforowymi – odpowiednio 1,5% i 1,6% gospodarstw rolnych.

Wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych wzrastał odsetek gospodarstw rolnych stosujących:

- nawożenie mineralne – od 33,9% w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR włącznie do 76,4% w gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej UR,
- nawożenie wapniowe – od 4,8% w grupie gospodarstw o powierzchni do 1 ha UR włącznie do ponad 44,1% w gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej UR.

Wśród gospodarstw stosujących nawozy mineralne największy odsetek gospodarstw rolnych stosujących poszczególne rodzaje nawozów wystąpił w następujących grupach obszarowych użytków rolnych:

- nawozy azotowe – ponad 62% w grupie gospodarstw o powierzchni 10 ha i więcej UR,
- nawozy fosforowe – ponad 5% w grupie gospodarstw o powierzchni 20 ha i więcej UR,
- nawozy potasowe – powyżej 7% w gospodarstwach o powierzchni 15 ha i więcej UR,
- nawozy wieloskładnikowe – ponad 63% w gospodarstwach o powierzchni 10 ha i więcej UR.

Tablica 6. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w latach 2010 i 2020
Table 6. Consumption of mineral and lime fertilisers in 2010 and 2020

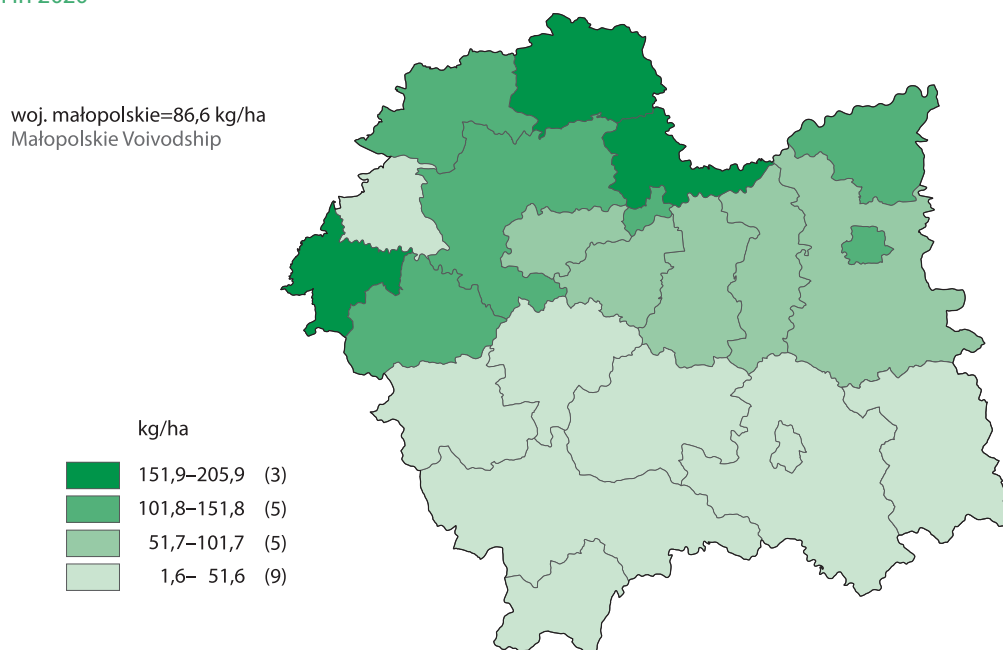
Lata Years	Nawozy w przeliczeniu na czysty składnik Fertilisers in terms of pure ingredient				
	mineralne mineral				wapniowe lime
	ogółem total	azotowe nitrogenous	fosforowe phosphatic	potasowe potassic	
	w tysiącach ton in thousand tonnes				
2010	36,8	19,8	8,4	8,6	7,7
2020	47,0	21,3	10,1	15,5	28,8
2010=100					
2020	127,8	107,7	121,2	180,6	374,7
na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w kg per 1 ha of agricultural land in good agricultural condition in kg					
2010	64,4	34,7	14,7	15,1	13,5
2020	86,6	39,3	18,7	28,6	53,0

Poziom zużycia nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik, łącznie azotowych, fosforowych i potasowych (NPK) był o 27,8% większy niż w 2010 r. i wyniósł 47,0 tys. ton. W 2020 r. na 1 ha użytków rolnych zużyto przeciętnie 84,3 kg NPK (wobec 61,8 kg w 2010 r.). W porównaniu z 2010 r. w największym stopniu zwiększyło się zużycie nawozów potasowych – o 80,6% i wyniosło 15,5 tys. ton. Ponadto pod uprawy zastosowano 21,3 tys. ton nawozów azotowych i 10,1 tys. ton nawozów fosforowych, tj. więcej niż przed 10 laty odpowiednio o 7,7% i 21,2%.

Zużycie nawozów azotowych wyniosło przeciętnie 38,3 kg/1 ha UR (33,3 kg/1 ha UR w 2010 r.), nawozów potasowych – 27,8 kg/1 ha UR (14,4 kg/1 ha UR w 2010 r.), a fosforowych – 18,2 kg/1 ha UR (14,1 kg/1 ha UR w 2010 r.).

Mapa 11. Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.

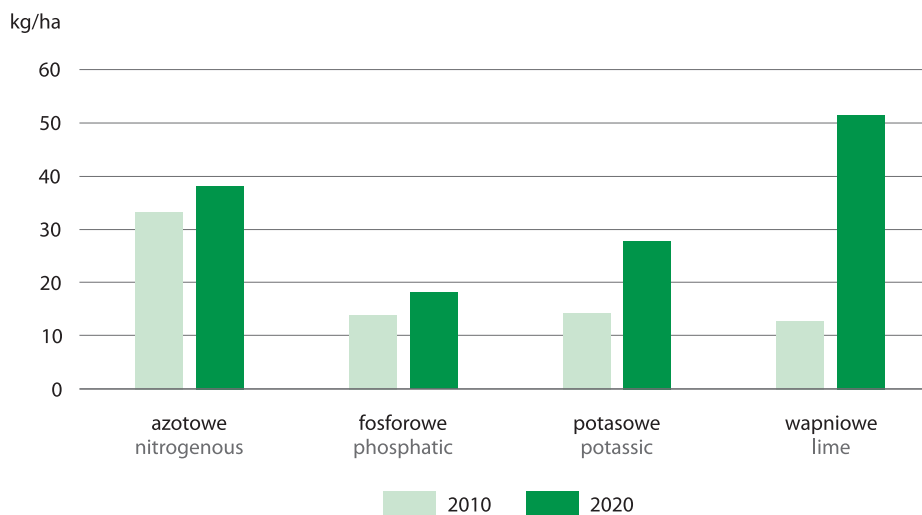
Map 11. Consumption of mineral fertilisers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in 2020

W analizowanym okresie zużycie nawozów mineralnych pod zbiory w przeliczeniu na 1 ha UR w dobrej kulturze osiągnęło poziom 86,6 kg czystego składnika. Wraz ze wzrostem powierzchni użytkowanych gruntów wzrastało zużycie nawozów – od 35,1 kg na 1 ha UR w dobrej kulturze w grupie gospodarstw o powierzchni 1–2 ha UR do 164,4 kg w gospodarstwach największych (100 ha i więcej UR). Intensywne nawożenie – wyższe od średniej krajowej (132,2 kg NPK) – odnotowano w gospodarstwach o powierzchni 50 ha i więcej użytków rolnych.

Wykres 31. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Chart 31. Consumption of mineral and lime fertilisers in terms of pure ingredient per 1 ha agriculture land in 2010 and 2020

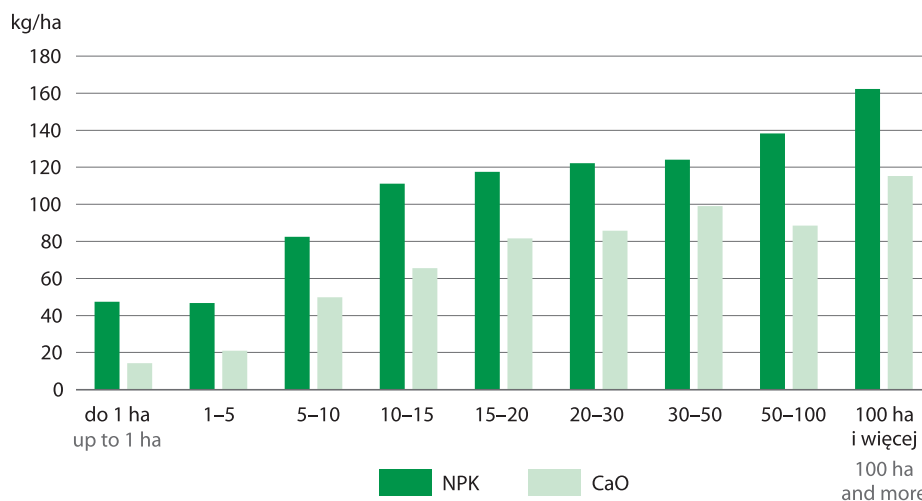

Poziom zużycia nawozów wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik, w porównaniu z 2010 r., wzrósł prawie czterokrotnie i wyniósł 28,8 tys. ton. Większe zużycie nawozów wapniowych wynikało m.in. z wprowadzenia w 2019 r. „Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”. Według PSR 2020 zużycie nawozów wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik NPK na 1 ha użytków rolnych wyniosło średnio 51,6 kg, podczas gdy w 2010 r. było to 12,9 kg.

Wyniki PSR 2020 wykazały, że 14,3 tys. gospodarstw rolnych stosowało nawozy wapniowe (6,2 tys. w 2010 r.). Najczęściej wapnowanie gleb stosowali rolnicy użytkujący 100 ha i więcej UR – 44,1% ogólnej liczby gospodarstw rolnych. Zużycie nawozów wapniowych w czystym składniku (CaO) w tych gospodarstwach rolnych wyniosło 116,8 kg/ha użytków rolnych w dobrej kulturze. Przeciętnie w województwie kształtowało się na poziomie 53,0 kg/ha UR w dobrej kulturze i było prawie czterokrotnie większe niż w 2010 r. (13,5 kg/ha). Zużycie nawozów wapniowych na 1 ha UR w dobrej kulturze w ilości ponad 53 kg odnotowano również w gospodarstwach rolnych należących do grupy obszarowej 10–100 ha UR, w tym największe w grupie obszarowej 30–50 ha UR, w której wyniosło 100,0 kg/ha UR w dobrej kulturze.

Wykres 32. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 32. Consumption of mineral and lime fertilisers in terms of pure ingredient by area groups of agricultural land in 2020

Nawozy naturalne pochodzenia zwierzęcego znalazły swoje zastosowanie w 62,9 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – w 89,4 tys.). Wśród omawianych gospodarstw 77,8% (49,0 tys. gospodarstw) wykorzystywało obornik, 30,3% pomiot ptasi, 23,8% gnojówkę, a 6,5% stosowało nawożenie gnojowicą. Nawożenie obornikiem i pomiotem ptasim stosowały głównie gospodarstwa rolne specjalizujące się w uprawach polowych, natomiast gnojówkę i gnojowicę – gospodarstwa rolne specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi.

Zdecydowana większość gospodarstw rolnych stosowała nawozy naturalne rozrzutowo. W blisko 1/3 gospodarstw stosujących nawozy naturalne (19,1 tys.), nawozy przyorano po 4 godzinach, ale przed upływem 24 godzin od aplikacji, a w blisko połowie (30,8 tys.) gospodarstw nawozy przyorano w ciągu 4 godzin. W ponad 27% gospodarstw stosujących nawozy naturalne (17,0 tys.), po rozrzutowym zastosowaniu nawozów, nie zostały one przyorane (np. na użytkach zielonych) lub przyorane po 24 godzinach od aplikacji. Pasmową i doglebową metodę aplikacji nawozów naturalnych ograniczającą emisję amoniaku stosuje znacznie mniej gospodarstw. Metodę pasmową z użyciem węży wleczonych wykorzystało 1,5 tys. gospodarstw, a z użyciem redlicy lub płozy – 1,0 tys. gospodarstw rolnych. Aplikację doglebową przez dozowanie płytkie nawozów naturalnych zastosowało 1,7 tys. gospodarstw rolnych. Jedynie w 124 gospodarstwach rolnych zastosowano nawozy naturalne przez dozowanie głębokie.

Do nawożenia użytków rolnych zużyto 1,1 mln ton obornika, 0,3 mln ton pomiotu ptasiego, 0,5 mln m³ gnojówki oraz 0,2 mln m³ gnojowicy. W porównaniu z wynikami PSR 2010 spadło zużycie gnojówki, obornika oraz gnojowicy odpowiednio o: 45,4%, 40,7% oraz 2,7%.

Ponad 10 tys. gospodarstw rolnych stosujących nawożenie naturalne pod zbiory 2020 r. wykorzystało nawozy naturalne (obornik, pomiot ptasi, gnojówkę i gnojowicę) spoza gospodarstwa rolnego. Wywóz (eksport) wyprodukowanych w gospodarstwie nawozów naturalnych zadeklarowało ponad 2 tys. gospodarstw rolnych.

Rozdział 7

Chapter 7

Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Sources of income of households with a holder of an agricultural holding

W porównaniu z PSR 2010 udział gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza uległ zmniejszeniu. Jednocześnie wzrósł udział gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z pracy najemnej i z innych niezarobkowych źródeł.

W województwie małopolskim średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego, utrzymującego się głównie z działalności rolniczej była ponad dwukrotnie mniejsza niż w kraju.

W województwie małopolskim w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. 126,4 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskiwało dochody z prowadzonej działalności rolniczej, tj. o 27,2 tys. mniej niż w 2010 r. Na przestrzeni lat 2010–2020 udział procentowy tej zbiorowości w skali kraju spadł z 10,2% do 9,6%.

Oprócz działalności rolniczej źródłami dochodów były także:

- praca najemna – dla 49,4% omawianych gospodarstw domowych (w 2010 r. – 53,8%),
- emerytury i renty – dla 37,7% (w 2010 r. – 41,3%),
- działalność pozarolnicza – dla 16,6% (w 2010 r. – 21,8%),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 18,7% (w 2010 r. – 7,8%).

Przy spadku odsetka gospodarstw domowych uzyskujących dochody z pracy najemnej, z emerytury i renty oraz z działalności pozarolniczej, należy zauważyć znaczny (ponad dwukrotny) wzrost udziału gospodarstw domowych utrzymujących się także z innych niezarobkowych źródeł, do czego przyczynił się w dużym stopniu m.in. program Rodzina 500 Plus.

Udział gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, dla których głównym źródłem utrzymania (przekraczającym 50%) była działalność rolnicza wyniósł zaledwie 15,6% (wobec 30,3% w kraju), czyli o 2,3 p. proc. mniej niż w 2010 r. Wśród omawianych gospodarstw 98,3% stanowiły te, które czerpały dochody z użytkowania gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha. Według grup obszarowych UR w analizowanej grupie największy był udział gospodarstw rolnych o powierzchni 5–10 ha – 26,7%.

W przypadku pozostałych gospodarstw domowych użytkujących gospodarstwa rolne, głównymi źródłami dochodów były:

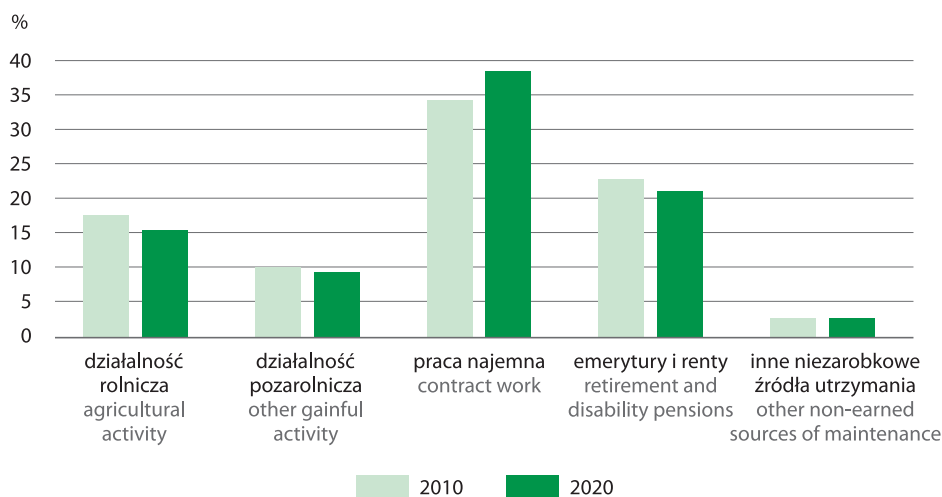
- praca najemna – dla 38,8% omawianych gospodarstw domowych (w 2010 r. – 34,5%),
- emerytury i renty – dla 21,4% (w 2010 r. – 23,0%),
- działalność pozarolnicza – dla 9,5% (w 2010 r. – 10,3%),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 2,9% (w 2010 r. – 2,8%).

Warto zauważyć, że w 2020 r. odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskujących główne dochody z pracy najemnej ponad dwukrotnie przewyższał odsetek gospodarstw uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej. W ciągu 10 lat wystąpił spadek odsetka gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z emerytury i renty oraz z działalności

pozarolniczej, natomiast utrzymał się na zbliżonym poziomie odsetek gospodarstw uzyskujących główne dochody z innych niezarobkowych źródeł. Ponad 1/3 wspomnianych wyżej gospodarstw utrzymujących się głównie z pracy najemnej użytkowała gospodarstwa rolne o powierzchni 1–2 ha.

Wykres 33. Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów

Chart 33. Structure of the number of households with holder of an agricultural holding by the main source of income

Wśród omawianych gospodarstw domowych wyodrębniono również gospodarstwa uzyskujące główne dochody z dwóch rodzajów, tj. źródła mieszane. Odsetek gospodarstw domowych, dla których łączne dochody z pracy najemnej i działalności rolniczej (z przewagą dochodów z pracy najemnej) przekraczały 50% dochodów ogółem wyniósł 3,3%. Odsetek gospodarstw domowych, dla których łączne dochody z działalności rolniczej i pracy najemnej (z przewagą dochodów z działalności rolniczej) przekraczały 50% dochodów ogółem wyniósł 0,7%.

Dla 7,7% (w Polsce – 7,4%) spośród wszystkich gospodarstw domowych użytkujących gospodarstwo indywidualne, żadne z wyżej wymienionych źródeł dochodów nie przekroczyło 50% dochodów ogółem.

Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego była działalność rolnicza, wyniosła 21,8 tys. euro standardowej produkcji (w kraju – 45,7 tys. euro). Oznacza to, że była ponad trzykrotnie wyższa od średniej wielkości ekonomicznej gospodarstwa indywidualnego ogółem i prawie 8 razy wyższa w stosunku do gospodarstw rolnych, w których gospodarstwo domowe utrzymywało się głównie z emerytur i rent.

Ekologiczne metody produkcji były najczęściej stosowane w grupie gospodarstw, gdzie głównym dochodem gospodarstwa domowego była działalność rolnicza (1,5% ogółu gospodarstw tej grupy), a najrzadziej wśród gospodarstw rolnych, gdzie główne dochody gospodarstwa domowego pochodziły z niezarobkowych źródeł utrzymania lub z emerytur i rent (po 0,2%).

W grupie gospodarstw indywidualnych, dla których głównym źródłem dochodów gospodarstwa domowego była działalność rolnicza odnotowano najwyższy odsetek osób kierujących gospodarstwem rolnym posiadających wykształcenie rolnicze (46,9%). Najmniej kierujących posiadało wykształcenie rolnicze wśród gospodarstw, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego były niezarobkowe źródła utrzymania (20,8%). Najwyższy odsetek osób kierujących z wykształceniem wyższym rolniczym (2,7%) wystąpił również w grupie gospodarstw indywidualnych, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego była działalność rolnicza, a najniższy (1,2%) wśród gospodarstw utrzymujących się głównie z emerytur i rent.

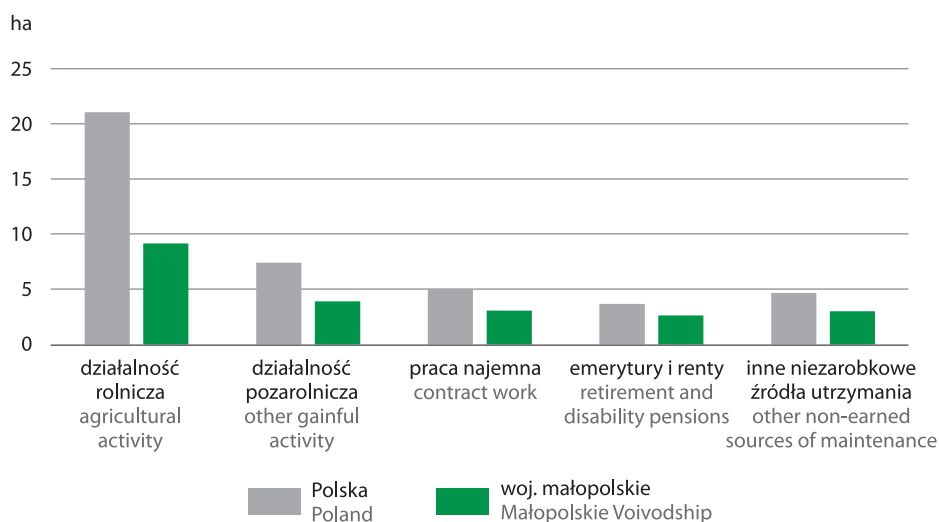
Wśród gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania były dochody z działalności rolnej odnotowano najniższy odsetek tych gospodarstw, które zużywały więcej niż 50% wartości końcowej produkcji rolnej wytworzonej w gospodarstwie rolnym na potrzeby żywieniowe – 16,5%. Omawiany odsetek osiągnął najwyższą wartość – 41,6% – w grupie gospodarstw domowych, które utrzymywały się głównie z emerytur i rent.

Prawie wszystkie omawiane gospodarstwa domowe (ponad 99%) posiadały gospodarstwa rolne z użytkami rolnymi ogółem i w dobrej kulturze rolnej. Najwyższy odsetek gospodarstw bez użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej odnotowano w grupie gospodarstw domowych, gdzie głównym źródłem dochodów były inne niezarobkowe źródła utrzymania (1,2%).

Gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza posiadały największe obszarowo gospodarstwa rolne. Średnia powierzchnia użytków rolnych w tych gospodarstwach wyniosła 9,21 ha (w Polsce 21,12 ha). Najmniejsze obszarowo gospodarstwa rolne były użytkowane przez gospodarstwa domowe, gdzie głównym źródłem utrzymania były emerytury i renty (2,66 ha).

Wykres 34. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych według głównego źródła dochodów gospodarstwa domowego w 2020 r.

Chart 34. Average area of agricultural land in natural person's agricultural holdings by the main source of household income in 2020

Najbardziej rozpowszechnioną uprawą w województwie były zboża, których powierzchnię wykazała większość (55,7%) analizowanych gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (73,1% w kraju). Najwyższy odsetek gospodarstw uprawiających zboża wystąpił wśród gospodarstw domowych z głównym mieszanym źródłem dochodu – działalność rolnicza i praca najemna – 73,4%. Powierzchnię zbóż wykazało 66,9% gospodarstw utrzymujących się głównie z działalności rolniczej oraz 66,5% gospodarstw domowych z głównym mieszanym źródłem dochodu – praca najemna i działalność rolnicza.

Gospodarstwa domowe, gdzie głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza charakteryzował najwyższy odsetek gospodarstw rolnych uprawiających strączkowe jadalne na ziarno (3,5% ogółu omawianych gospodarstw domowych), rośliny przemysłowe (6,8%), warzywa gruntowe (19,0%) i warzywa pod osłonami (2,4%). Gospodarstwa rolne z gospodarstwami domowymi, w których ponad 50% stanowiły dochody z emerytur i rent, oprócz tego że były najmniejsze, charakteryzowały się najniższym odsetkiem gospodarstw uprawiających strączkowe jadalne na ziarno, warzywa gruntowe oraz warzywa pod osłonami.

Wśród gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza i praca najemna oraz praca najemna i działalność rolnicza odnotowano najwyższy odsetek gospodarstw rolnych uprawiających ziemniaki (odpowiednio 50,5% oraz 47,8%).

Ponad 54% gospodarstw indywidualnych posiadało w 2020 r. zwierzęta gospodarskie (w Polsce – ponad 44%), z tego 61,5% gospodarstw rolnych z grupy gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza, a także 76,4% gospodarstw, gdzie głównym źródłem było źródło mieszane – działalność rolnicza i praca najemna oraz 71,2% gospodarstw, gdzie głównym źródłem było źródło mieszane – praca najemna i działalność rolnicza. Natomiast najniższy odsetek gospodarstw rolnych (40,6%) prowadzących chów zwierząt notowano wśród gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność pozarolnicza.

W grupie gospodarstw domowych, dla których 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności rolniczej odnotowano najwyższy odsetek gospodarstw rolnych posiadających bydło (61,5% ogólnej liczby gospodarstw posiadających zwierzęta w omawianej grupie gospodarstw domowych) oraz świnie (18,1%). Odsetek gospodarstw posiadających bydło był najniższy w przypadku gospodarstw utrzymujących się głównie z pracy najemnej oraz z działalności pozarolniczej – po 27,0%. Dla świń był on najniższy w gospodarstwach emerytów i rencistów – 4,9%, które to gospodarstwa rzadziej niż pozostałe grupy gospodarstw domowych zajmowały się również chowem owiec i hodowlą koni.

Zdecydowanie najwyższą obsadą zwierząt na 1 gospodarstwo utrzymujące zwierzęta cechowały się gospodarstwa rolne, gdzie gospodarstwa domowe utrzymywały się głównie z działalności rolniczej (10,7 SD). Omawiany wskaźnik był najniższy w grupie gospodarstw rolnych, w których gospodarstwa domowe uzyskiwały główne dochody z emerytur i rent (1,1 SD).

Wyniki PSR 2020 wykazały, że w województwie 63,2% gospodarstw indywidualnych wyposażonych było w ciągniki (w kraju 67,0%). Wskaźnik ten był znacznie wyższy w przypadku gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza i praca najemna (88,7%) oraz działalność rolnicza (83,5%), a także praca najemna i działalność rolnicza (76,5%). Dla porównania najłatwiej w ciągniki wyposażone były gospodarstwa domowe uzyskujące większość dochodów z emerytur i rent oraz źródeł niezarobkowych (odpowiednio w 50,2% i 51,5%).

W 2020 r. ponad 51% gospodarstw indywidualnych w województwie małopolskim stosowało nawozy mineralne lub wapniowe i około 50% – nawozy naturalne. Najwyższe odsetki gospodarstw stosujących nawożenie mineralne i wapniowe oraz naturalne zanotowano w grupie gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza i praca najemna – odpowiednio 70,5% i 72,8% oraz działalność rolnicza – odpowiednio 68,3% i 58,3%, a najniższe wśród gospodarstw, gdzie głównym źródłem dochodów były niezarobkowe źródła utrzymania – odpowiednio 32,7% i 43,9%.

Zużycie NPK na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze było najwyższe wśród gospodarstw, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza – około 137 kg, a najniższe wśród gospodarstw, gdzie głównym źródłem dochodów były inne niezarobkowe źródła utrzymania – około 36 kg.

Rozdział 8

Chapter 8

Pracujący i nakłady pracy w gospodarstwach rolnych

Employed persons and labour input in agricultural holdings

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 w porównaniu z wynikami PSR 2010 wskazują na zmniejszenie zarówno nakładów pracy, jak i liczby osób wykonujących pracę w gospodarstwach rolnych przy produkcji rolniczej. Zdecydowaną większość nakładów pracy w rolnictwie ponoszą osoby wchodzące w skład rodzinnej siły roboczej, tj. pracujący użytkownik i członkowie rodziny użytkownika gospodarstwa. W zestawieniu z danymi PSR 2010 wzrosły natomiast nakłady pracy najemnej w gospodarstwach indywidualnych (rodzinnych).

Działalność rolnicza prowadzona w gospodarstwach rolnych wymaga udziału i wkładu pracy człowieka. W gospodarstwach indywidualnych jest to zazwyczaj pracujący użytkownik i członkowie jego rodziny (tworzący wspólne gospodarstwo domowe z użytkownikiem lub utrzymujący się oddzielnie), wspomagani przez opłacanych pracowników najemnych lub pracowników kontraktowych (tj. osoby zatrudnione przy świadczeniu zakontraktowanych usług), a czasem także bezpłatną pomoc sąsiedzką. W pozostałych gospodarstwach rolnych, w zależności od formy własności, trzon siły roboczej stanowią pracownicy najemni lub inne osoby pracujące bez wynagrodzenia (członkowie spółdzielni, zakonów, uczniowie szkół, etc.), wspomagani pracownikami najemnymi i kontraktowymi. Osobą zarządzającą, podejmującą decyzje co do kierunku i rozmiarów prowadzonej w gospodarstwie produkcji, jest osoba kierująca gospodarstwem rolnym. W gospodarstwach indywidualnych w przeważającej części jest to sam użytkownik, w gospodarstwach pozostałych – najczęściej zatrudniony do tego celu pracownik najemny.

Niniejsza część koncentruje się na charakterystyce gospodarstw rolnych i prowadzonej w nich produkcji rolnej, a więc i temat dotyczący pracujących wymaga takiego ujęcia, które pozwoli na pokazanie wielkości nakładów pracy ludzkiej poniesionych na działalność rolniczą w gospodarstwach rolnych w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny PSR 2020. Uwzględniono zatem nawet minimalny wkład pracy każdej z osób pracujących w gospodarstwie rolnym przy produkcji rolniczej w każdym z 12 miesięcy w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie, niezależnie od tego czy praca w gospodarstwie rolnym była dla tych osób pracą wyłączną, główną czy dodatkową.

Bardzo ważnym zagadnieniem przy ocenie nakładów pracy w rolnictwie w ciągu roku jest wymiar czasu pracy, w jakim pracują poszczególne osoby – zarówno rodzinna siła robocza, jak i pozostali pracownicy. Duży udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu zniekształca w pewnym stopniu obraz z punktu widzenia pracochłonności poszczególnych rodzajów gospodarstw. Ponadto m.in. w przypadku pracowników dorywczych, kontraktowych, pomocy sąsiedzkiej – bardziej istotny jest łączny wkład pracy mierzony w godzinach, niż sama liczba osób pracujących (tym bardziej, że najczęściej jest to praca zadaniowa, poszczególne osoby wymieniają się w ciągu roku, a wkład pracy każdej z tych osób może być różny). W związku z powyższym podstawą prowadzonej analizy są nakłady pracy wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy (z ang. Annual Work Unit – AWU), będących odpowiednikiem rocznego wkładu pracy osoby zatrudnionej w pełnym wymiarze czasu pracy (tj. po przeliczeniu pracujących w niepełnym wymiarze na pełne etaty).

W niniejszym rozdziale skupiono się przede wszystkim na analizie pracujących i poniesionych przez nich nakładów pracy w gospodarstwach indywidualnych, co jest przede wszystkim konsekwencją struktury własnościowej rolnictwa w województwie małopolskim.

Według danych PSR w 2020 r. w województwie małopolskim działało 126,7 tys. gospodarstw rolnych, tj. 9,6% ogółu gospodarstw rolnych w kraju. Wśród nich 126,4 tys. to gospodarstwa indywidualne (1310,0 tys. w kraju), które stanowią 99,7% wszystkich gospodarstw rolnych w województwie. Pracowały w nich osoby zaliczane do rodzinnej siły roboczej oraz zatrudnieni w tych gospodarstwach pracownicy najemni stali i dorywcy, wspomagani przez pracowników firm zewnętrznych świadczących odpłatne usługi w gospodarstwie rolnym (pracownicy kontraktowi), a także pomoc sąsiedzka.

Grupa pracujących, wchodząca w skład rodzinnej siły roboczej, tj.: użytkownik, współmałżonek i pozostali członkowie rodziny pracujący bez formalnego wynagrodzenia, stanowiły główne źródło zasobów pracy w gospodarstwach indywidualnych.

W stosunku do 2010 r. w województwie małopolskim zmniejszyła się o 27,2 tys. liczba gospodarstw indywidualnych (spadek w kraju o 195,0 tys.).

W tym samym czasie liczba gospodarstw osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej wyniosła 0,3 tys. i wszystkie zatrudniały pracowników najemnych.

Nakłady pracy poniesione na działalność rolniczą odzwierciedlają strukturę pracujących osób zarówno w gospodarstwach indywidualnych, jak i w gospodarstwach osób prawnych.

Tablica 7. Pracujący w rolnictwie według rodzaju pracowników w 2020 r. w tys. AWU
Table 7. Employed persons by the category of worker in 2020 in thousand AWUs

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Pracujący w rolnictwie według kategorii pracowników Employed persons by category of worker					
		Gospodarstwa indywidualne Natural person's agricultural holdings (private farms)	rodzinna siła robocza family labour force	pracownicy najemni stali permanent employees	pracownicy najemni dorywcy temporary workers	pracownicy kontraktowi (świadczący odpłatne usługi dla gospodarstwa) contracted workers (providing paid services for a holding)	pomoc sąsiedzka neighbourly assistance
Polska Poland	1427,5	1381,6	1274,6	55,4	29,7	7,7	14,2
woj. małopolskie Małopolskie Voivodship	127,5	126,4	122,2	2,1	0,9	0,4	0,8

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Gospodarstwa osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej Holdings of legal persons and unincorporated entities			
		pracownicy najemni stali permanent employees	pracownicy najemni dorywcy temporary workers	pracownicy kontraktowi contracted workers	pozostałe osoby other persons
Polska Poland	45,9	33,7	3,1	1,6	7,5
woj. małopolskie Małopolskie Voivodship	1,1	0,9	0,0	0,0	0,2

W trakcie 12 miesięcy poprzedzających 1 czerwca 2020 r. w gospodarstwach indywidualnych pracowało w różnym wymiarze czasu 276,8 tys. osób stanowiących rodzinną siłę roboczą, w tym prawie połowę (45,0%) stanowili użytkownicy – 124,6 tys. Małżonkowie/partnerzy użytkowników gospodarstw indywidualnych,

w liczbie 68,1 tys. stanowili niespełna ¼ rodzinnej siły roboczej w województwie. Byli oni wspierani przez 3,2 tys. stałych pracowników najemnych oraz pozostałe grupy pracowników angażowanych do pracy w gospodarstwie rolnym dorywczo w miarę potrzeb.

W przypadku gospodarstw osób prawnych przy produkcji rolniczej pracowało 1,2 tys. stałych pracowników najemnych (nakład pracy pozostałych osób podawany jest tylko po przeliczeniu na pełnozatrudnionych).

Co do zasady, informacje o osobach fizycznych pracujących w gospodarstwach przy działalności rolniczej omówione zostały szerzej jedynie w przypadku wybranych charakterystyk, istotnych dla prowadzonej analizy. Większość wyników zaprezentowano w umownych rocznych jednostkach pracy (także na schemacie).

Tablica 8. Rodzinna siła robocza w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy i płci w 2020 r.
Table 8. Family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by working time and sex in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Wymiar rocznego czasu pracy w godzinach The volume of annual working time in hours				
		0–530	531–1060	1061–1590	1591–2119	2120 i więcej and more
		w tysiącach osób in thousand persons				
Ogółem Total	276,8	124,5	52,0	29,7	16,0	54,5
Mężczyźni Men	152,1	64,5	29,8	17,7	9,3	31,0
Kobiety Women	124,7	60,0	22,2	12,0	6,7	23,6

Po przeliczeniu na pełne etaty w roku, nakłady pracy na prowadzenie działalności rolniczej we wszystkich gospodarstwach rolnych w województwie małopolskim wyniosły 127,5 tys. AWU. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż nakłady pracy poniesione tylko w gospodarstwach indywidualnych stanowiły 99,1% wszystkich nakładów pracy w ciągu roku. W przeliczeniu na jednostki AWU było to 126,4 tys. wobec 1,1 tys. AWU w gospodarstwach osób prawnych.

Z ogólnej liczby poniesionych nakładów pracy na prowadzenie działalności rolniczej 124,8 tys. AWU poniesionych zostało w gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha.

W porównaniu z danymi spisowymi z 2010 r. zmniejszyła się ilość nakładów pracy poniesionych w gospodarstwach rolnych w województwie małopolskim (o 32,8%). Również w kraju, nieco ponad ¼, spadły nakłady pracy poniesione na prowadzenie działalności rolniczej.

Tablica 9. Nakłady pracy przy działalności rolniczej w gospodarstwach rolnych w ciągu roku w 2010 i w 2020 r. w tys. AWU

Table 9. Labour input in agricultural activity in natural person's agricultural holdings (private farms) during the year 2010 and 2020 in thousand AWUs

Lata Years	Pracujący ogółem Employed in general	Gospodarstwa indywidualne Natural person's agricultural holdings (private farms)			Gospodarstwa osób prawnych Holdings of legal persons and unincorporated entities	
		Ogółem Total	w tym of which		Ogółem Total	pracownicy najemni stali permanent employees
			rodzinna siła robocza family labour force	pracownicy najemni stali permanent employees		
2010	189,9	188,1	185,6	1,4	1,8	1,5
2020	127,5	126,4	122,2	2,1	1,1	1,0

Schemat 1. Pracujący i nakłady pracy przy działalności rolniczej w gospodarstwach rolnych
 Scheme 1. Employed persons and labour input in agricultural activity on agricultural farms

Pracujący – osoby wnoszące jakikolwiek wkład pracy w działalność gospodarstwa rolnego w ciągu 12 miesięcy poprzedzających 1.06.2020 r.

The employed – persons providing any labour input in the activity of agricultural farm during the 12 months preceding 1 June 2020.

Nakłady pracy – dane o pracujących wyrażone w Rocznych Jednostkach Pracy (Annual Work Unit – AWU), tj. pracujący w trakcie 12 miesięcy w różnym wymiarze czasu w przeliczeniu na „pełnozatrudnionych w roku” (min. 2120 godzin pracy w roku).

Labour input – data on employed persons expressed in Annual Work Units – AWU, i.e. persons employed during the 12 months working different working time recalculated into “full-time employees in a year” (a minimum of 2120 hours per year).

W GOSPODARSTWACH ROLNYCH OGÓŁEM (w tys.) ON AGRICULTURAL FARMS TOTAL (in thousands)					Osób Persons AWU	X 127,5
W tym w GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH (w tys.) Of which on NATURAL PERSON'S AGRICULTURAL HOLDINGS – PRIVATE FARMS (in thousands)						X 126,4
CZŁONKOWIE RODZINY UŻYTKOWNIKA: FARM HOLDER'S FAMILY MEMBERS:		276,8 122,2	PRACOWNICY NAJEMNI: PAID EMPLOYEES	X 2,9	PRACOWNICY KONTRAKTOWI CONTRACTED WORKERS	POMOC SĄSIEDZKA NEIGHBOURLY ASSISTANCE
UŻYTKOWNICY FARM HOLDERS	WSPÓŁMAŁ- ŻONKOWIE/ PARTNERZY HOLDER'S SPOUSES/ PARTNERS	INNI CZŁONKOWIE RODZINY OTHER FAMILY MEMBERS	STALI PERMANENT	DORYWCZY TEMPORARY		
124,6 62,8	68,1 32,2	84,0 27,2	3,2 2,0	X 0,9	X 0,4	X 0,8
GOSPODARSTWA OSÓB PRAWNYCH I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH NIEMAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ (w tys.) AGRICULTURAL HOLDINGS OF LEGAL PERSONS AND ORGANIZATIONAL UNITS WITHOUT LEGAL PERSONALITY (in thousands)						X 1,1
PRACOWNICY NAJEMNI PAID EMPLOYEES			X 1,0	PRACOWNICY KONTRAKTOWI CONTRACTED WORKERS	POZOSTAŁE OSOBY OTHERS PERSONS	
STALI PERMANENT	1,2 0,9	DORYWCZY TEMPORARY	X 0,0	X 0,0	X 0,2	

X – brak danych w osobach (dane dostępne tylko w AWU).

X – lack of data in persons (data available only in AWU).

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020, przeważająca część – 96,7% (w ogólnej liczbie gospodarstw indywidualnych) nakładów pracy ponoszonych na prowadzenie działalności rolniczej stanowiła rodzinna siła robocza.

Liczba osób stanowiących rodzinną siłę roboczą, zaangażowanych w prace przy produkcji rolniczej w tych gospodarstwach w ciągu 12 miesięcy przed dniem referencyjnym badania, wyniosła 276,8 tys. osób. W kraju rodzinną siłę roboczą stanowiło 2624,8 tys. osób. Ze względu na fakt, że część z tych osób pracowała w niepełnym wymiarze, to ostateczna wielkość nakładów pracy po przeliczeniu na pełnozatrudnionych była niższa i wyniosła 122,2 tys. AWU (1274,6 tys. AWU w kraju)¹.

Wkład pracy poniesiony przez rodzinną siłę roboczą w gospodarstwach indywidualnych w czasie badanego dziesięciolecia również się zmniejszył. Spadek nakładów pracy tej grupy zauważalny jest zarówno w kraju, jak i w województwie. W 2010 r. nakłady pracy rodzinnej siły roboczej w województwie małopolskim wyniosły 185,6 tys. AWU, a w 2020 r. – 122,2 tys. AWU (tj. spadek o 34,1%). W kraju nakłady pracy rodzinnej siły roboczej spadły w 2020 r. o 522,9 tys. AWU (spadek o 29,1%).

Łączny udział pracujących użytkowników gospodarstw indywidualnych oraz ich współmałżonków/partnerów (w liczbie osób stanowiących rodzinną siłę roboczą) wyniósł 69,6%. Udział procentowy tej grupy pracujących w rodzinnej sile roboczej pracującej w gospodarstwach indywidualnych w kraju był wyższy o 4,2 p. proc.

Tablica 10. Pracujący i nakłady pracy rodzinnej siły roboczej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny w 2020 r.

Table 10. Employed persons and family labour input during 12 months preceding the reference day in 2020

Wyszczególnienie Specification	Pracujący w tysiącach osób Employed persons in thousands	Nakłady pracy w tysiącach AWU Labour input in thousand AWUs
Rodzina ogółem Total family	276,8	185,6
Użytkownicy i ich współmałżonkowie Holders and their spouses	192,8	122,2
Pozostali członkowie rodziny użytkownika Other holder's family members	84,0	63,4

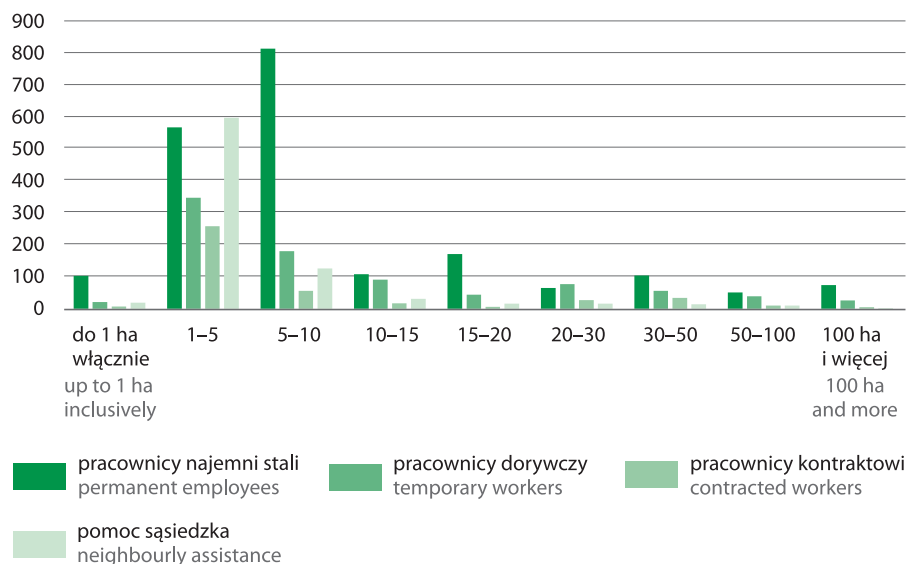
Zmniejszenie liczby osób, w porównaniu do danych z 2010 r. z rodziny użytkownika pracujących w swoich gospodarstwach rolnych było rekompensowane wzrostem nakładów nierodzinnej/najemnej siły roboczej w gospodarstwach indywidualnych. W 2020 r. nakłady najemnych pracowników stałych w gospodarstwach indywidualnych wzrosły o 50,7%. W kraju wzrost ten był wyższy o 6,0 p. proc.

Zatrudnianie osób spoza rodziny do pracy w gospodarstwie indywidualnym w województwie małopolskim jest wyraźnie widoczne w gospodarstwach od 1 do 10 ha. Udział tych osób stanowił 70,3% ogółu nakładów pracy nierodzinnej w podziale według grup obszarowych UR. Prawie połowę (tj. 49,1%) pracujących w nierodzinnej sile roboczej stanowią pracownicy najemni stali, którzy w większości podejmują zatrudnienie w gospodarstwach od 5 do 10 ha (tj. 69,2% pracujących w tej grupie obszarowej). Najmniejszy udział procentowy w nakładach nierodzinnej siły roboczej stanowią pracownicy kontraktowi (10,0% ogółu nakładów), przy czym największa liczba tych pracowników zatrudniona jest w gospodarstwach o areale od 1 do 5 ha.

¹ Warto w tym miejscu nadmienić, że liczba osób stanowiących rodzinną siłę roboczą (użytkowników i członków ich rodzin) zaangażowanych w prace w gospodarstwie rolnym w ciągu 12 miesięcy przed dniem referencyjnym badania, jest wyższa niż wielkość nakładów pracy po przeliczeniu na pełnozatrudnionych ze względu na fakt, że część z tych osób pracowała w niepełnym wymiarze. Oczywiście jest jednak, że w każdym gospodarstwie rolnym jest użytkownik, niezależnie od tego, w jakim wymiarze czasu pracuje, a zatem – z punktu widzenia pracochłonności produkcji – zasadnicza ocena powinna polegać na łączeniu informacji o nakładach pracy poszczególnych grup pracujących (użytkownik, współmałżonek, pozostałe osoby) – w ramach gospodarstwa lub rodzajów gospodarstw. To zróżnicowanie wymiaru faktycznego czasu pracy jest widoczne jeszcze bardziej przy uwzględnieniu cech opisujących gospodarstwo rolne, takich jak m.in. powierzchnia użytków rolnych, rodzaj prowadzonej produkcji (roślinna, zwierzęca i stopień specjalizacji), stopień zmechanizowania gospodarstwa i wyposażenia w maszyny, ale także – czy praca wykonywana w gospodarstwach była dla tych osób jedyną, czy też poszczególne osoby łączyły ją z inną pracą wykonywaną poza gospodarstwem rolnym lub też w gospodarstwie ale na rzecz działalności innej niż rolnicza.

Wykres 35. Nakłady pracy nierodzinnej siły roboczej (tys. AWU) według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 35. Non-family labour input (in thousand AWUs) by area groups of agricultural land in 2020

Prowadzenie produkcji rolniczej w gospodarstwach osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej wymagało zaangażowania 1,1 tys. osób w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, z czego 82,6% stanowili pracownicy najemni stali (0,9 tys. AWU). Odsetek pełnozatrudnionych pracowników najemnych w tej grupie gospodarstw w kraju wyniósł 73,4% (33,7 tys. AWU). Udział nakładów pracy poniesionych przez pozostałe osoby stanowił 13,7% (0,2 tys. AWU).

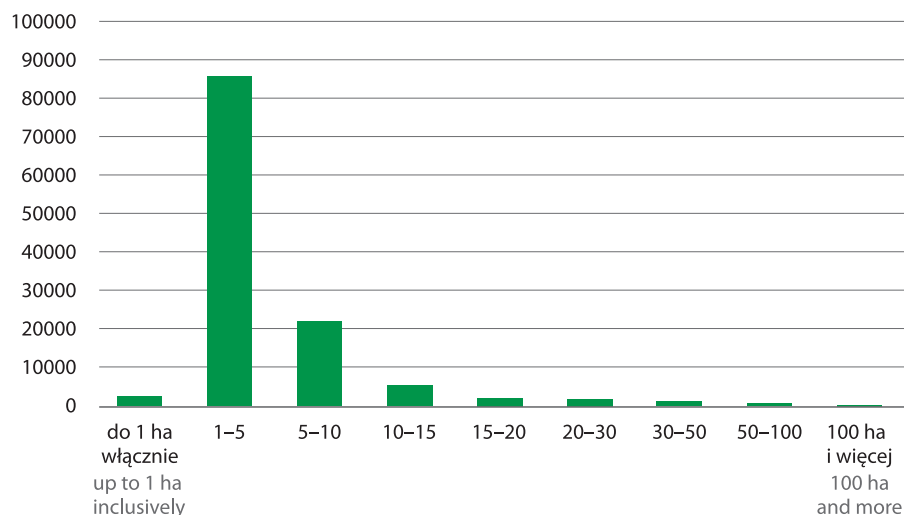
Struktura gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych, ich rozdrobnienie agrarne – szczególnie gospodarstw indywidualnych (rodzinnych) oraz sytuacja na lokalnym rynku pracy przekłada się wyraźnie na strukturę ludności wnoszącej jakikolwiek wkład pracy w gospodarstwo rolne w ciągu roku. Zgodnie z wynikami PSR 2020 – 80,9% gospodarstw indywidualnych posiadało powierzchnię użytków rolnych nieprzekraczającą 5 ha, 13,3% stanowiły gospodarstwa od 5 do 10 ha, a odsetek gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha wyniósł w województwie małopolskim 5,8%. W kraju – nieco ponad połowę (tj. 52,0%) stanowiły gospodarstwa o powierzchni do 5 ha, 22,0% powierzchni UR zajmowały gospodarstwa od 5 do 10 ha, a pozostałe 26,0% stanowiły gospodarstwa powyżej 10 ha UR.

W województwie małopolskim 78,1% ogólnej liczby pracujących ulokowanych było w gospodarstwach o powierzchni do 5 ha UR. W zestawieniu do danych krajowych odsetek ten jest wyższy o 30,4 p. proc. Była to praca przede wszystkim użytkownika, współmałżonka, ale także innych członków rodziny użytkownika.

Generalnie jednak, niezależnie od powierzchni użytków rolnych, największy wkład pracy w działalność rolniczą jest wnoszony przez użytkowników (blisko połowa ogólnych nakładów), w drugiej kolejności istotne nakłady pracy (choć o około ½ mniejsze niż użytkownika) są wnoszone przez ich współmałżonków. Stosunkowo najmniejszy wkład pracy, niezależnie od areалу gospodarstwa, wnoszą członkowie rodziny mieszkający z użytkownikiem.

Wykres 36. Nakłady rodzinnej siły roboczej w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r. w AWU

Chart 36. Family labour input in the natural person's agricultural holdings (private farms) by area groups of agricultural land in 2020 in AWUs

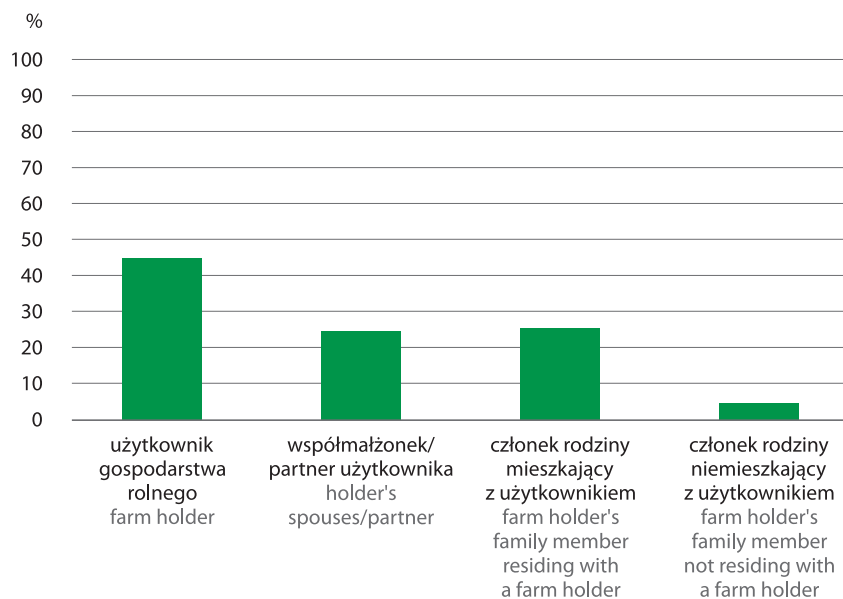

Pod względem poniesionych nakładów użytkowników oraz członków ich rodzin w poszczególnych grupach obszarowych UR dominują gospodarstwa o wielkości od 1 do 5 ha (70,3% poniesionych nakładów). Najniższy odsetek nakładów pracy użytkowników oraz członków ich rodzin odnotowano w gospodarstwach o powierzchni powyżej 50 ha (0,8%).

W gospodarstwach indywidualnych województwa małopolskiego pracowało 124,6 tys. użytkowników (tj. 45,0% wszystkich pracujących w gospodarstwach indywidualnych). Małżonkowie i partnerzy użytkownika oraz członkowie rodziny mieszkający z użytkownikiem stanowili odpowiednio 24,6% i 25,6% pracujących, a członkowie rodzin niemieszkający z użytkownikiem, w liczbie 13,2 tys. osób, stanowili pozostałe 4,8%.

Wykres 37. Struktura rodzinnej siły roboczej w gospodarstwach indywidualnych w 2020 r.

Chart 37. Structure of the family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) in 2020

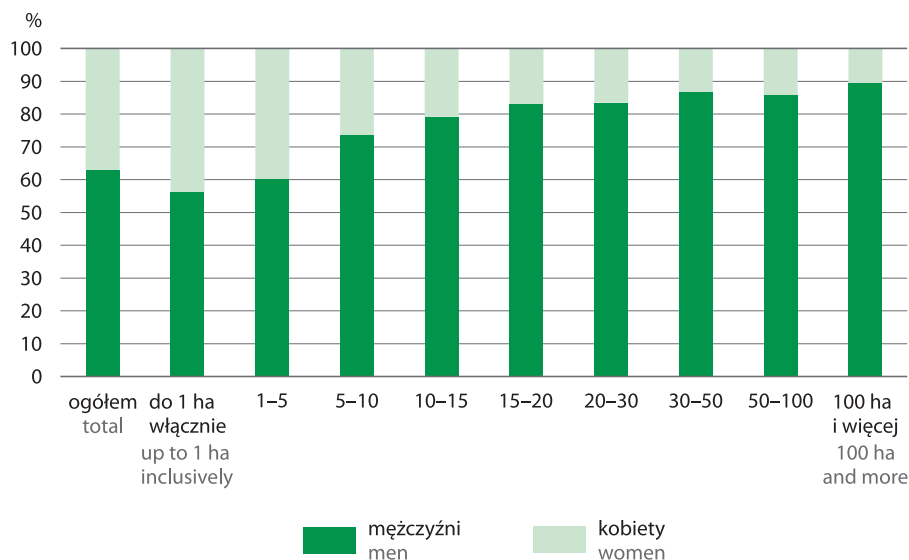

Według danych spisowych, w 2020 r. prawie 68% kierujących gospodarstwami rolnymi w województwie małopolskim nie posiadało wykształcenia rolniczego. Wyższe wykształcenie rolnicze posiadało niespełna 2% kierujących, a kurs rolniczy ukończyło 14,5% osób.

W województwie małopolskim przeważają gospodarstwa kierowane przez mężczyzn (tj. 61,6%). Liczba kierujących mężczyzn wzrasta wraz z arealem gospodarstwa rolnego. W gospodarstwach o powierzchni powyżej 20 ha UR w ponad 75% kierującymi są mężczyźni. Największy odsetek procentowy kierujących kobiet (41,7%) odnotowano w gospodarstwach do 1 ha włącznie.

Wykres 38. Struktura kierujących gospodarstwami rolnymi w województwie małopolskim według płci i grup obszarowych w 2020 r.

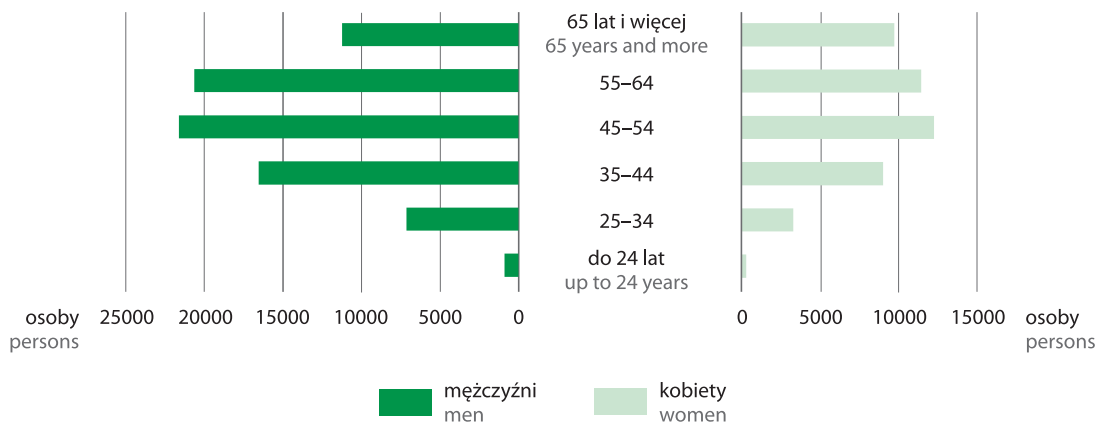
Chart 38. Structure of the managers of agricultural holdings in Małopolskie Voivodship by sex and area groups of agricultural land in 2020

Ponad połowa użytkowników gospodarstw rolnych w województwie małopolskim w 2020 r. była w wieku 45–64 lata. Najmłodszy użytkownicy, tj. osoby w wieku do 34 lat, stanowili niespełna 10% z grupy wszystkich użytkowników gospodarstw rolnych w województwie. Wiek 65 lat przekroczyło blisko 17% pracujących użytkowników.

Wykres 39. Użytkownicy gospodarstw indywidualnych pracujący w swoim gospodarstwie rolnym według płci i wieku w 2020 r.

Chart 39. Holders of natural person's agricultural holdings (private farms) employed on their own agricultural holdings by sex and age in 2020

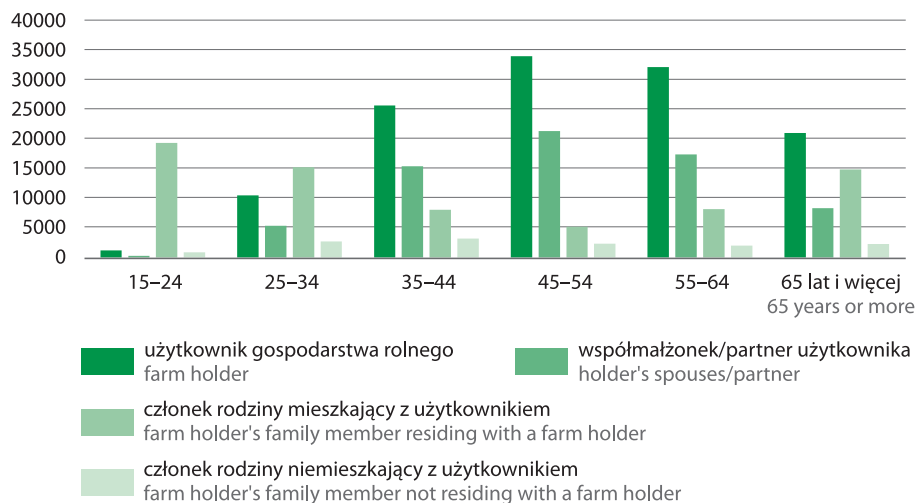

Jednocześnie 63,6% pracujących przy produkcji rolniczej małżonków/partnerów użytkowników gospodarstw indywidualnych to kobiety; udział małżonków w wieku 45 lat i więcej wyniósł nieco ponad 69%, z czego 12,2% to osoby w wieku 65 lat i więcej, a 8,2% to osoby nieprzekraczające 34 roku życia.

Młodszy od użytkowników, a także ich współmałżonków, byli pozostali członkowie rodziny pracujący w gospodarstwach indywidualnych, wśród których 58,7% nie przekroczyło 44 lat.

Wykres 40. Użytkownicy oraz członkowie ich rodzin pracujący w gospodarstwach indywidualnych według wieku w 2020 r.

Chart 40. Holders of natural person's agricultural holdings (private farms) and their spouses working in natural person's agricultural holdings (private farms) by age in 2020

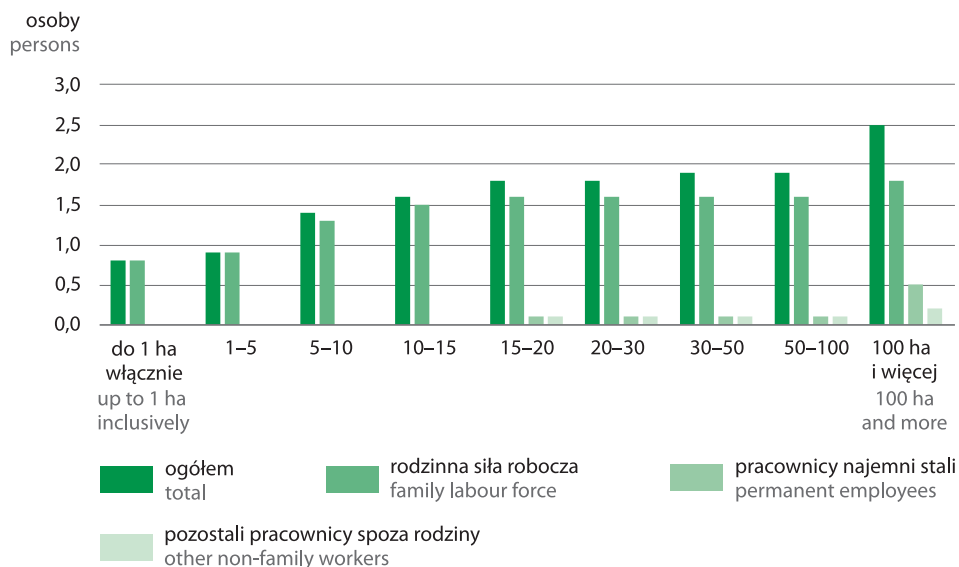
Z ogólnej liczby 276,8 tys. członków rodziny pracujących w swoich rodzinnych gospodarstwach rolnych, prowadzących wyłącznie działalność rolniczą, ponad połowa (54,9%) pracowała wyłącznie w swoim gospodarstwie. Pozostałe 45,1% łączyło pracę przy produkcji rolniczej z inną działalnością zarobkową. 116,3 tys. (42,0%) osób pracowało głównie poza swoim gospodarstwem i dodatkowo wykonywało pracę przy produkcji rolniczej. Większość w tej grupie pracujących stanowili mężczyźni (63,6%).

Tablica 11. Rodzinna siła robocza w gospodarstwach indywidualnych według płci i kategorii pracujących w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny PSR 2020

Table 11. Family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by sex and categories of the employed during the 12 months preceding the reference day of the AC 2020

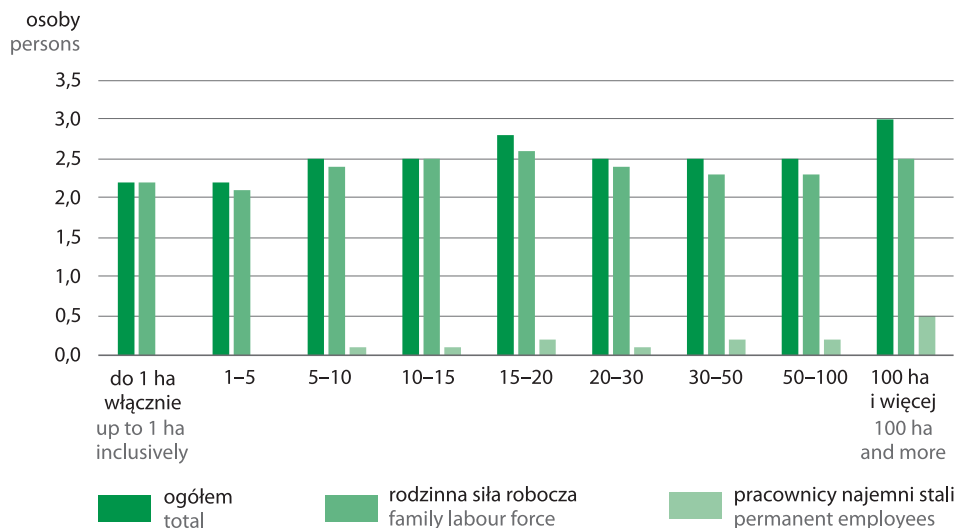
Wyszczególnienie Specification	Rodzinna siła robocza Family labour force	Użytkownicy Holders	Współmałżonkowie użytkowników Holder's spouses	Inni członkowie rodziny Other family members
	w tysiącach in thousands			
Ogółem Total	276,8	124,6	68,1	84,0
Mężczyźni Men	152,1	78,4	24,8	49,0
Kobiety Women	124,7	46,2	43,4	35,1

Wykres 41. Nakłady pracy poniesione na produkcję rolniczą na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.
Chart 41. Total labour input on agricultural production per 1 agricultural holding in 2020

Wyniki PSR 2020 dotyczące nakładów pracy i ich rozkład na poszczególne grupy obszarowe gospodarstw rolnych wskazują przyrost poniesionych nakładów wraz ze zwiększającym się arealem gospodarstwa.

Wykres 42. Liczba osób pracujących przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.
Chart 42. Number of working persons per 1 agricultural holding in 2020

Średnia liczba osób pracujących w gospodarstwie indywidualnym w województwie małopolskim w 2020 r. to 2,2 osoby. W 1 gospodarstwie o powierzchni przekraczającej 100 ha UR pracowały średnio 3 osoby, a w gospodarstwie o areale od 15 do 20 ha – 2,8 osoby. Przeciętna liczba osób pracująca w gospodarstwach o powierzchni do 5 ha UR wyniosła 2,2 osoby.

Wśród pracowników najemnych najwyższą średnią liczbę osób (0,5 osoby) odnotowano w gospodarstwach o powierzchni powyżej 100 ha UR.

Rozdział 9

Chapter 9

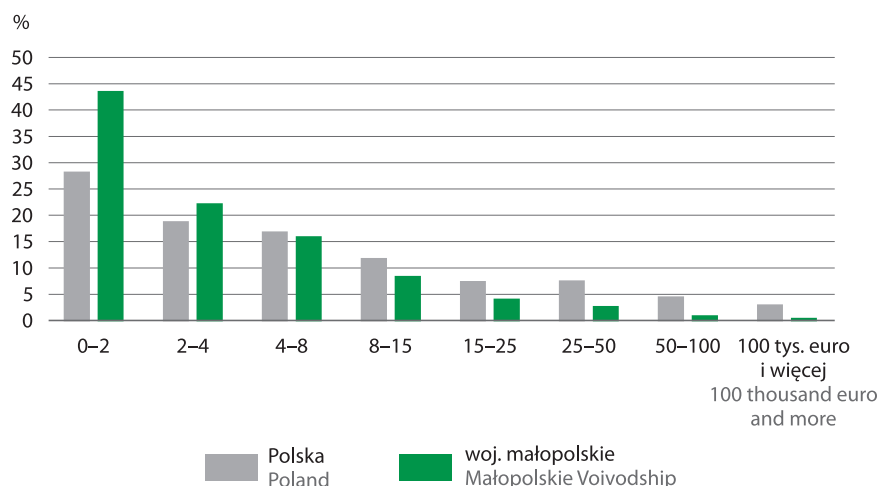
Typologia gospodarstw rolnych

Typology of agricultural holdings

Gospodarstwa rolne w województwie małopolskim charakteryzowały się mniejszą średnią wielkością ekonomiczną niż gospodarstwa w kraju, co wynikało m.in. z mniejszej średniej powierzchni użytków rolnych. Średnia powierzchnia użytków rolnych rosła w miarę wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego, od około 2 ha w klasie 0–2 tys. euro do prawie 476 ha w klasie 1000 tys. euro i więcej. Gospodarstwa specjalistyczne wytwarzały 79,3% wojewódzkiej wielkości ekonomicznej. Średnia wielkość ekonomiczna w poszczególnych typach rolniczych wahała się od 4,6 tys. euro dla gospodarstw rolnych specjalizujących się w uprawach polowych do 40,2 tys. euro dla gospodarstw specjalizujących się w uprawach ogrodniczych.

Z ogólnej liczby 126,2 tys. gospodarstw rolnych, 82,4% charakteryzowało się wielkością ekonomiczną do 8 tys. euro (87,8% w 2010 r.), a zaledwie 0,6% gospodarstw należało do klas wielkości ekonomicznej 100 tys. i więcej euro (w 2010 r. – niespełna 0,3%). Dla porównania w Polsce w 2020 r. 64,6% gospodarstw posiadało wielkość ekonomiczną poniżej 8 tys. euro, natomiast 3,2% charakteryzowała wielkość ekonomiczna co najmniej 100 tys. euro.

Wykres 43. Struktura gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.
Chart 43. Structure of agricultural holdings by economic size classes in 2020

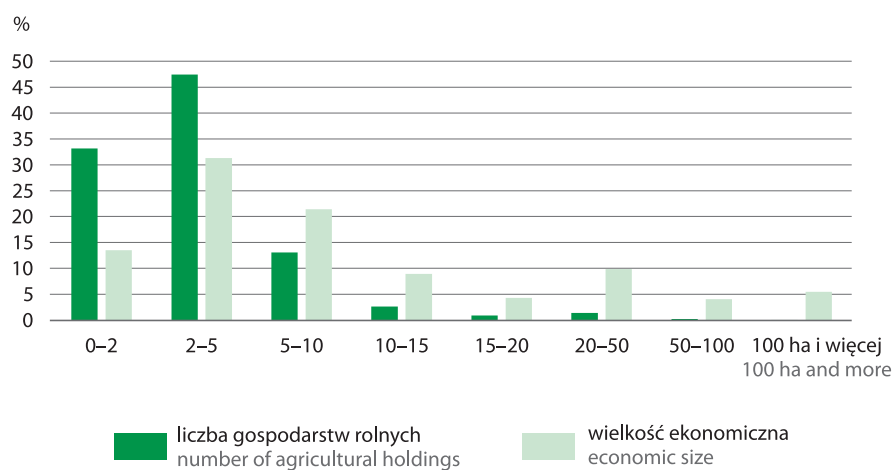

Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego wyniosła w 2020 r. 7,0 tys. euro (w tym gospodarstwa indywidualnego – 6,8 tys. euro), co oznacza wzrost o 1,9 tys. euro w porównaniu do 2010 r. W kraju wyniosła ona 20,3 tys. euro (w tym gospodarstwa indywidualnego – 18,6 tys. euro).

Najsłabsze ekonomicznie gospodarstwa rolne w większości należały do najmniejszych grup obszarowych użytków rolnych. Ponad 52% gospodarstw zakwalifikowanych do klasy wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro posiadało powierzchnię UR poniżej 2 ha. Około 18% gospodarstw o wielkości ekonomicznej 100–500 tys. euro oraz około 28% gospodarstw o wielkości ekonomicznej 500 tys. euro i więcej, prowadziło działalność rolniczą na powierzchni co najmniej 100 ha użytków rolnych.

Wykres 44. Struktura liczby gospodarstw i wielkości ekonomicznej według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 44. Structure of the number and economic size of agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2020

Udział gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne w dobrej kulturze rolnej w ogólnej liczbie gospodarstw należących do danej klasy ekonomicznej był najwyższy w klasach 2–4 tys. euro oraz 50–100 tys. euro (po 99,9%).

Średnia powierzchnia użytków rolnych, podobnie jak w całym kraju, rosła w miarę wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego. W województwie wyniosła od 2,11 ha w klasie 0–2 tys. euro i 3,04 ha w klasie 2–4 tys. euro do ponad 104 ha w klasie 500–1000 tys. euro oraz prawie 476 ha w klasie 1000 tys. euro i więcej.

We wszystkich klasach wielkości ekonomicznej dominowały gospodarstwa rolne uprawiające zboża (od około 1/2 do prawie 3/4 ogółu gospodarstw posiadających grunty w danej klasie), z wyjątkiem klasy 0–2 tys. euro, gdzie omawiany odsetek wyniósł 34,7%. Najwyższy odsetek omawianych gospodarstw wystąpił w klasie wielkości ekonomicznej 4–8 tys. euro (73,9% ogółu gospodarstw w tej klasie).

Analiza gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta gospodarskie wykazała, że w gospodarstwach małych ekonomicznie (do 8 tys. euro) najczęściej prowadzony był chów drobiu kurzego, a w pozostałych – chów bydła. Drugim najczęściej utrzymywanym gatunkiem zwierząt w gospodarstwach należących do klas do 8 tys. euro również było bydło, a trzecim – owce. W przypadku pozostałych, większych ekonomicznie gospodarstw drugim najczęściej utrzymywanym gatunkiem zwierząt był drób kurzy, a trzecim – świnie.

Obok prowadzenia produkcji rolniczej, 2,7 tys. gospodarstw rolnych prowadziło także działalność inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym. Analizując liczbę omawianych gospodarstw w poszczególnych klasach wielkości ekonomicznej można zauważyć, że:

- 49,0% gospodarstw najmniejszych ekonomicznie (do 4 tys. euro) oraz 23,5% gospodarstw o wielkości ekonomicznej 4 tys. euro i więcej prowadziło agroturystykę,
- najczęściej prowadzonym rodzajem działalności innej niż rolnicza były:
 - w gospodarstwach o wielkości ekonomicznej do 25 tys. euro – poza agroturystyką, tzw. „inne” rodzaje działalności innej niż rolnicza (np. prowadzenie sklepu oferującego produkty wytworzone w gospodarstwie),
 - w gospodarstwach o wielkości 25 tys. euro i więcej – rolnicze prace kontraktowe.

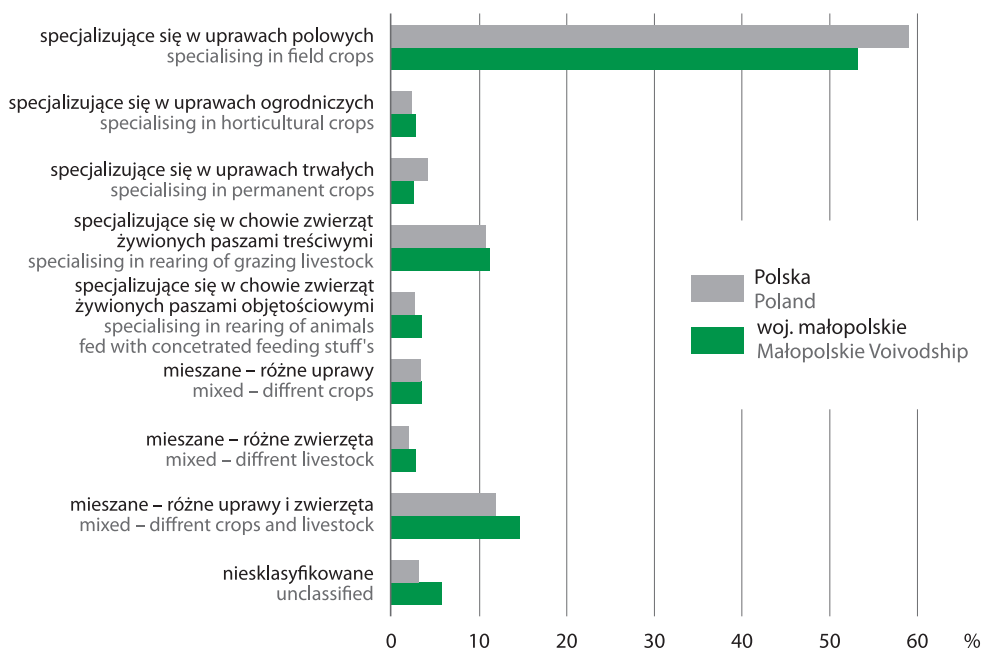
Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych, w których przychody z działalności innej niż rolnicza przewyższały przychody z działalności rolniczej odnotowano w gospodarstwach o wielkości 2–4 tys. euro (38,4%). Omawiany odsetek wykazywał tendencję malejącą wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego.

Udział gospodarstw rolnych kierowanych przez osoby posiadające wykształcenie rolnicze w ogólnej liczbie gospodarstw w danej klasie wielkości ekonomicznej wzrastał od 23,9% w klasie 0–2 tys. euro do 63,3% w klasie 50–100 tys. euro. W następnych pod względem wielkości ekonomicznej klasach wahał się od 53,3% w klasie 500–1000 tys. euro do 63,2% w klasie powyżej 1000 tys. euro. W Polsce omawiany udział kształtował się podobnie (osiągając największą wartość 69,1% w klasie 500–1000 tys. euro).

Wśród ogółu gospodarstw rolnych o wielkości ekonomicznej do 25 tys. euro wystąpił najwyższy odsetek gospodarstw, kierowanych przez osoby, dla których kurs rolniczy był najwyższym poziomem wykształcenia rolniczego (14,4%), a najniższy odsetek – w klasie 1000 tys. euro i więcej (10,5%). Jednocześnie we wspomnianej najwyższej klasie wielkości ekonomicznej odnotowano również największy odsetek osób kierujących gospodarstwem, które posiadały wyższe wykształcenie rolnicze (31,6%). Omawiany odsetek był najmniejszy dla najsłabszych ekonomicznie gospodarstw (do 4 tys. euro), gdzie wyniósł 1,4%.

Według typów rolniczych w 2020 r. do gospodarstw specjalistycznych² z dominującą grupą upraw/chowem należało 73,3% gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 59,1%) wobec 79,8% w Polsce. W uprawach polowych specjalizowało się 53,3% gospodarstw (w 2010 r. – 35,9%), a 11,2% (w 2010 r. – 14,5%) gospodarstw zostało zakwalifikowanych do typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”. Udział gospodarstw „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” i „specjalizujących się w uprawach ogrodniczych” stanowił odpowiednio 3,5% i 2,8% ogólnej liczby gospodarstw rolnych. Najniższy odsetek gospodarstw rolnych, analogicznie jak w 2010 r. (2,2%), odnotowano w typie „specjalizujące się w uprawach trwałych” (2,5%). Odsetek gospodarstw niesklasyfikowanych wyniósł 5,8% (w 2010 r. – 4,1%), dla porównania w kraju – 3,0%.

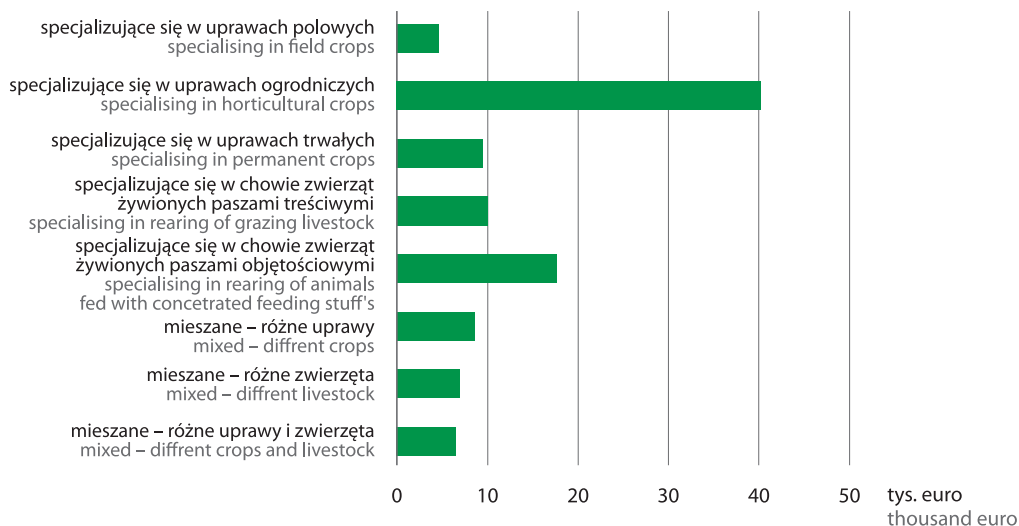
Wykres 45. Struktura gospodarstw rolnych według typu rolniczego w 2020 r.
Chart 45. Structure of agricultural holdings by farm types in 2020

Gospodarstwa specjalistyczne wytwarzały 79,3% wojewódzkiej wielkości ekonomicznej (w kraju – 84,0% wielkości krajowej). Średnia wielkość ekonomiczna w poszczególnych typach rolniczych wahała się w zakresie od 4,6 tys. euro dla gospodarstw rolnych typu „specjalizujące się w uprawach polowych”, poprzez 9,5 tys. euro dla typu „specjalizujące się w uprawach trwałych” oraz 17,6 tys. euro dla typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” do 40,2 tys. euro dla gospodarstw typu „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych”.

² Obejmują gospodarstwa specjalizujące się w uprawach polowych, uprawach ogrodniczych, uprawach trwałych oraz gospodarstwa specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi i treściwymi.

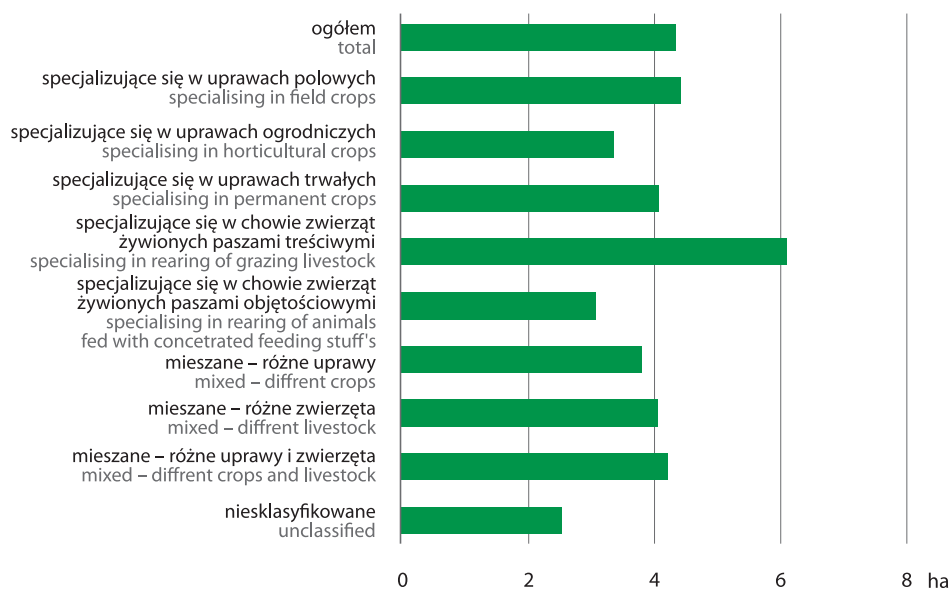
Wykres 46. Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego według typów rolniczych w 2020 r.
Chart 46. Average economic size of an agricultural holding by farm types in 2020

Wielkość ekonomiczna ponad 78% (w Polsce ponad 61%) gospodarstw należących do typu „specjalizujące się w uprawach polowych” nie przekraczała 4 tys. euro. Najwyższy odsetek gospodarstw najsilniejszych ekonomicznie (100 tys. euro i więcej) odnotowano w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (około 68% ogółu gospodarstw rolnych omawianego typu).

Największe obszarowo gospodarstwa rolne odnotowano w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”, gdzie średnia powierzchnia użytków rolnych wyniosła 6,13 ha. Najmniejsze gospodarstwa wystąpiły w grupie gospodarstw niesklasyfikowanych (2,56 ha), a wśród sklasyfikowanych – w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (3,09 ha) oraz „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” (3,38 ha).

Wykres 47. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w 2020 r.
Chart 47. Average area of agricultural land in agricultural holdings by farm types in 2020

W większości typów rolniczych odsetek gospodarstw posiadających użytki rolne w dobrej kulturze rolnej wyniósł od 99,0% do 100,0%. Tylko w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” udział ten wyniósł 88,0%.

Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami odnotowano w typie „mieszane – różne zwierzęta” (90,1%), a najniższy w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (27,3%). Największy udział gospodarstw z ugorami zanotowano w typie „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” (12,8%), a najmniejszy – w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (1,7%).

Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych prowadzących chów poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich odnotowano:

- dla gospodarstw utrzymujących bydło, konie lub kozy w typach: „mieszane – różne zwierzęta” oraz „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (osiągając odpowiednio dla gospodarstw z bydłem 85,7% i 90,0%; dla gospodarstw z końmi – 10,0% i 7,9%; dla gospodarstw z kozami – 6,0% i 3,5% ogólnej liczby gospodarstw omawianego typu),
- dla gospodarstw utrzymujących świnie w typach: „mieszane – różne zwierzęta” oraz „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” (osiągając odpowiednio 24,0% i 15,4% ogólnej liczby gospodarstw omawianego typu),
- dla gospodarstw utrzymujących owce w typach: „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” oraz „mieszane – różne zwierzęta” (osiągając odpowiednio 14,8% i 13,2% ogólnej liczby gospodarstw omawianego typu),
- dla gospodarstw utrzymujących drób kurzy w typach: „mieszane – różne zwierzęta” oraz „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (osiągając odpowiednio 94,2% oraz 89,6% ogólnej liczby gospodarstw omawianego typu).

Działalność inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym najchętniej podejmowały gospodarstwa rolne typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” – 4,8% ogólnej liczby gospodarstw omawianego typu, a w dalszej kolejności zajmujące się głównie uprawami trwałymi oraz uprawami ogrodniczymi (odpowiednio 2,9% i 2,8%).

Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych, gdzie przychody z działalności innej niż rolnicza przewyższyły przychody z działalności rolniczej odnotowano w gospodarstwach typu „niesklasyfikowane” i „specjalizujące się w uprawach trwałych” (odpowiednio 37,6% i 36,6% ogólnej liczby gospodarstw omawianych typów prowadzących działalność inną niż rolnicza), a najniższy w typie „mieszane – różne zwierzęta” (23,9%).

Ponad 77% gospodarstw należących do typów „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”, „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” oraz „mieszane – różne zwierzęta” posiadało ciągniki rolnicze (w Polsce ponad 84%). Najniższy odsetek gospodarstw z ciągnikami, spośród gospodarstw sklasyfikowanych, odnotowano w gospodarstwach rolnych o typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (55,0%), a w gospodarstwach niesklasyfikowanych – 28,9%.

W typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” przypadało najwięcej ciągników na 1 gospodarstwo posiadające ciągniki – 1,6 szt. (w kraju 2,3 szt.).

Największą powierzchnię użytków rolnych przypadającą na 1 ciągnik odnotowano w gospodarstwach niesklasyfikowanych (8,25 ha), a wśród sklasyfikowanych w typie „specjalizujące się w uprawach polowych” (6,05 ha). Najniższy omawiany wskaźnik wystąpił w gospodarstwach „mieszane – różne zwierzęta” (3,49 ha).

Wyższe wykształcenie rolnicze posiadało 4,7% kierujących gospodarstwami rolnymi zaklasyfikowanymi do typu „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” (6,4% w Polsce) i 4,1% osób kierujących gospodarstwami rolnymi należącymi do typu „specjalizujące się w uprawach trwałych” (6,8% w kraju). Omawiany odsetek osiągnął najniższą wartość wśród gospodarstw „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (1,0%) i „mieszane – różne zwierzęta” (1,1%). We wspomnianych typach odnotowano jednocześnie najwyższy odsetek osób z ukończonym kursem rolniczym (odpowiednio 18,0% i 17,8%).

Analiza źródeł dochodów gospodarstw domowych w poszczególnych typach gospodarstw indywidualnych pokazuje, że najwyższy odsetek gospodarstw, dla których głównym źródłem utrzymania była:

- działalność rolnicza – wystąpił wśród gospodarstw zaliczonych do typu „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” (34,6%) oraz „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (30,4%),
- praca najemna – wśród gospodarstw niesklasyfikowanych (44,0%) i w typie „specjalizujące się w uprawach polowych” (42,6%),
- emerytury i renty – wśród gospodarstw niesklasyfikowanych (28,9%) i w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (27,9%).

Rozdział 10

Chapter 10

Analiza gospodarstw rolnych w przekrojach gminnych³

Analysis of agricultural holdings in municipal cross-sections³

Użytkowanie gruntów

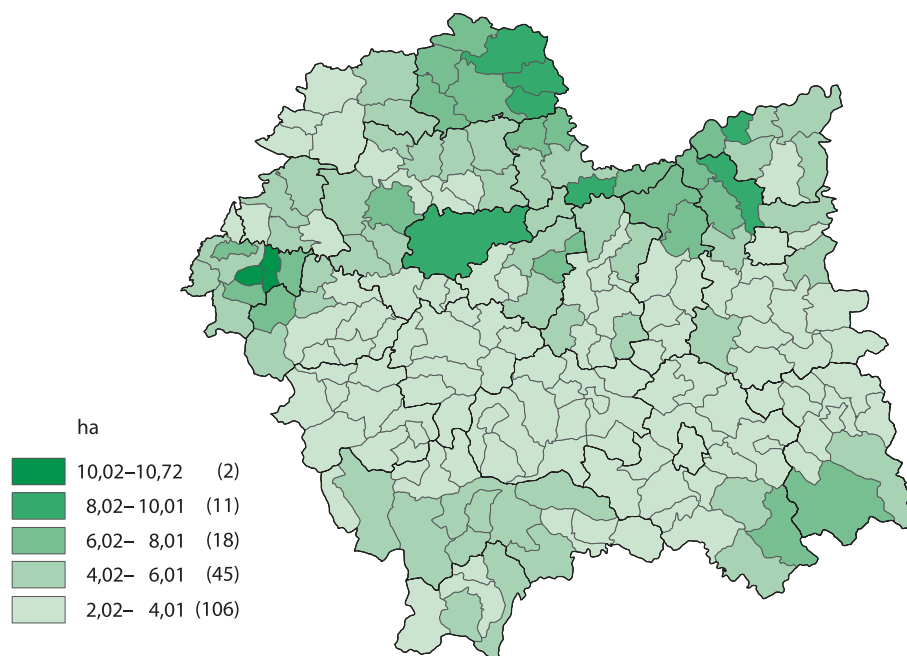
Land use

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 liczba gospodarstw rolnych z siedzibą w województwie małopolskim wyniosła 126,2 tys., co stanowiło 9,6% wszystkich gospodarstw rolnych w Polsce. Udział gospodarstw indywidualnych w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wyniósł 99,7% (w kraju 99,4%). W okresie międzyspisywym liczba gospodarstw z siedzibą w województwie małopolskim spadła niemal we wszystkich gminach, w tym najbardziej w gminie Bolesław w powiecie olkuskim (o 58,8%).

Użytki rolne w gospodarstwach rolnych zajmowały 551,9 tys. ha, co stanowiło 83,1% powierzchni ogólnej (w Polsce – 89,7%). W porównaniu z 2010 r. areał tych gruntów zmniejszył się o 6,4%. Spadek powierzchni UR wystąpił w 118 gminach, w tym największy w Rabie Wyżnej.

Większy spadek liczby gospodarstw rolnych niż powierzchni użytków rolnych, skutkował wzrostem średniej powierzchni użytków rolnych (UR) przypadającej na 1 gospodarstwo rolne z 3,84 ha w 2010 r. do 4,37 ha w 2020 r. Wskaźnik ten wahał się od 2,02 ha w Suchej Beskidzkiej do 10,72 ha w Przeciszowie.

Mapa 12. Średnia powierzchnia użytków rolnych według gmin w 2020 r.
Map 12. Average agricultural area by gminas in 2020

³ W niniejszym rozdziale dane na poziomie gmin prezentowane są według lokalizacji siedziby gospodarstwa.

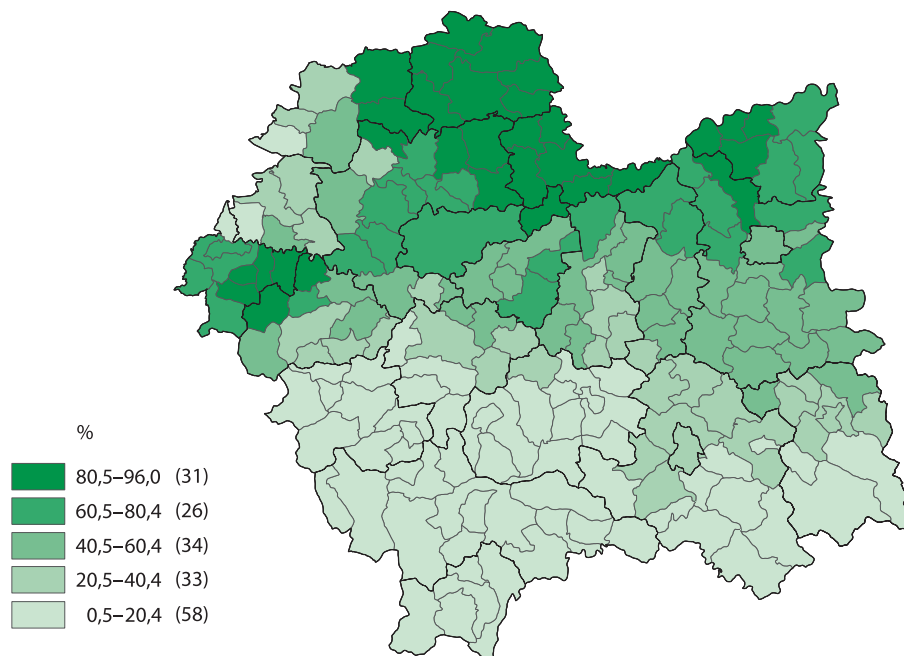
³ This chapter presents data at municipal level according to the location of the holding.

Powierzchnia zasiewów

Sown area

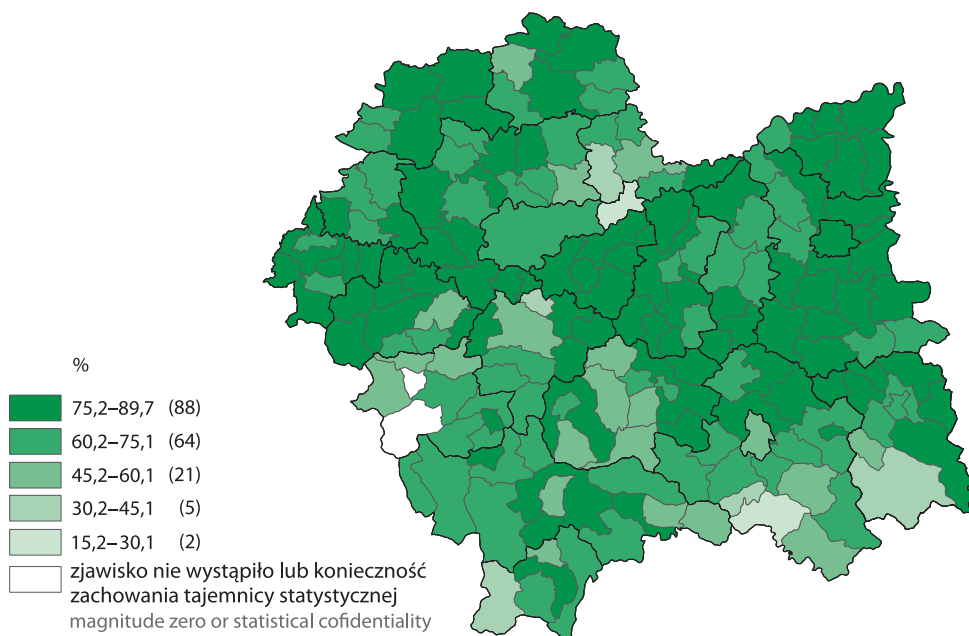
Wyniki spisu rolnego pokazują, że ogólna powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniosła 291,1 tys. ha i wzrosła w relacji do 2010 r. o 1,8 tys. ha, tj. 0,6%. Wzrost powierzchni zasiewów wystąpił w 71 gminach, a jej udział w powierzchni UR wahał się od 0,5% w Suchej Beskidzkiej do 96,0% w Nowym Brzesku.

Mapa 13. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych według gmin w 2020 r.
Map 13. Share of area sown to agricultural area by gminas in 2020

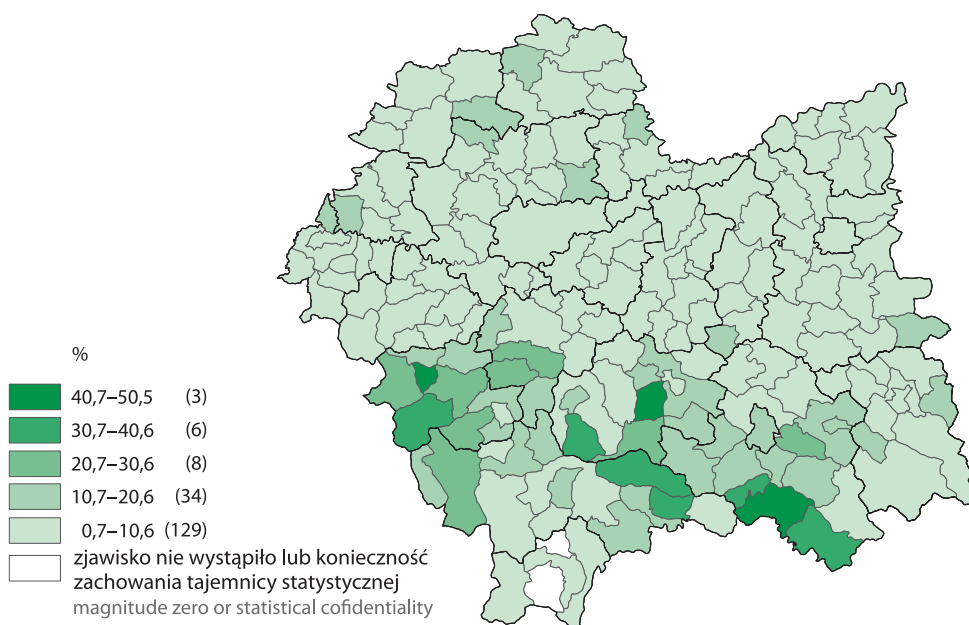
W strukturze zasiewów nadal dominowały zboża (73,7%), których powierzchnia uprawy wyniosła 214,4 tys. ha, tj. o 7,1% więcej niż w 2010 r. Uprawą zbóż w województwie zajmowało się 70,1 tys. gospodarstw rolnych (o 32,6% mniej niż w 2010 r.). Gospodarstwa te stanowiły 7,3% ogólnej liczby gospodarstw rolnych z tego rodzaju zasiewami w kraju. Największym odsetkiem powierzchni zbóż w strukturze zasiewów charakteryzowała się Trzciana (89,7%), a najmniejszym Piwniczna-Zdrój (15,2%).

Mapa 14. Udział powierzchni zbóż w powierzchni zasiewów ogółem według gmin w 2020 r.
Map 14. Share of area sown to agricultural area by gminas in 2020

Średnia powierzchnia zasiewów zbóż w gospodarstwie zajmującym się ich uprawą wyniosła 3,06 ha (w Polsce – 7,76 ha). Drugą pod względem wielkości uprawą w województwie były ziemniaki, które uprawiano w 42,6 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 85,7 tys.). Udział powierzchni ziemniaków w ogólnej powierzchni zasiewów wyniósł 5,8% (w 2010 – 11,4%). Przeciętna powierzchnia upraw ziemniaków przypadająca na 1 gospodarstwo uprawiające ziemniaki niemal nie uległa zmianie (0,39 ha w 2020 r. wobec 0,38 ha w 2010 r.). Największym odsetkiem powierzchni ziemniaków w ogólnej powierzchni zasiewów charakteryzowała się Sucha Beskidzka (50,5%), a najmniejszym gmina miejska Oświęcim (0,7%).

Mapa 15. Udział powierzchni ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem według gmin w 2020 r.
Map 15. Share of area sown to agricultural area by gminas in 2020

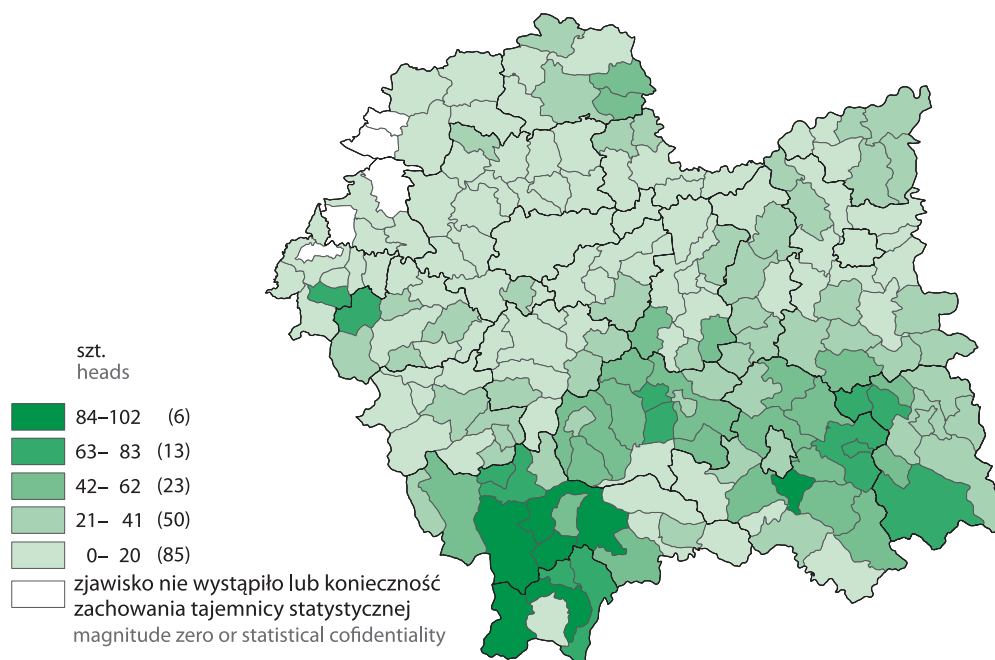

Zwierzęta gospodarskie

Livestock

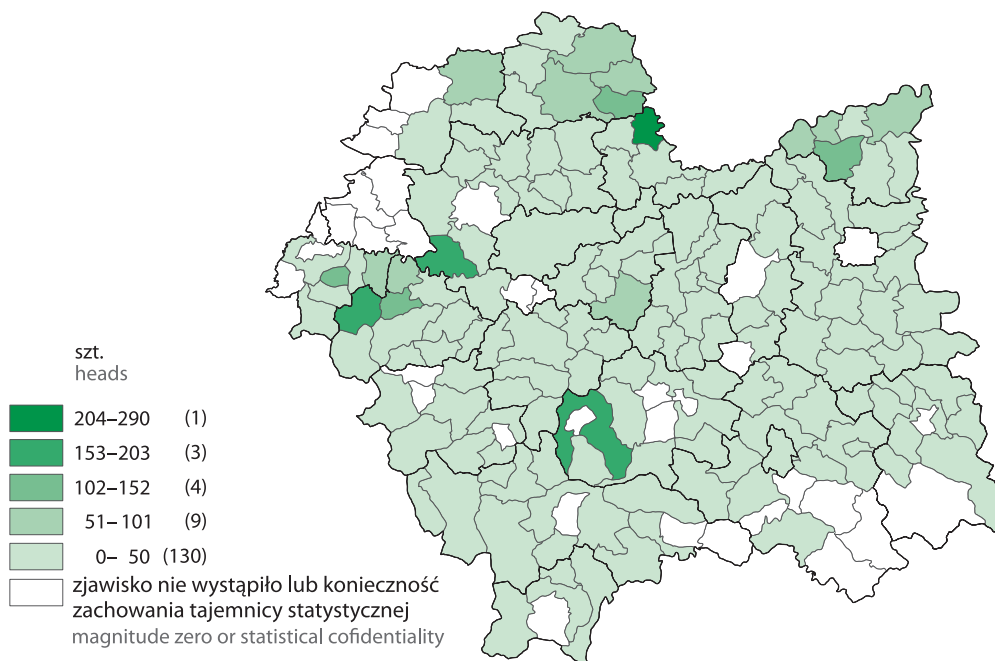
Według PSR 2020 hodowlą bydła w województwie małopolskim zajmowało się 25,0 tys. gospodarstw, co stanowiło 9,1% liczby gospodarstw z pogłowiem bydła w kraju. W porównaniu z wynikami PSR 2010 liczba gospodarstw posiadających bydło zmniejszyła się 55,1%. Pogłowie bydła wyniosło 165,6 tys. sztuk, w tym krów 78,6 tys. sztuk. W porównaniu ze spisem rolnym z 2010 r. pogłowie bydła zmniejszyło się o 30,7 tys. sztuk, tj. o 15,6%, w tym krów o 30,4 tys. sztuk, tj. o 27,9%. Udział województwa w krajowym pogłowie bydła zmniejszył się z 3,4% w 2010 r. do 2,6% w 2020 r. Średnia obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. wyniosła 30 sztuk i była mniejsza o 3 sztuki od notowanej w 2010 r. Największą obsadę bydła na 100 ha UR odnotowano w gminie Czarny Dunajec (102 sztuki).

Mapa 16. Obsada bydła w sztukach na 100 ha użytków rolnych według gmin w 2020 r.
Map 16. Cattle population per 100 ha of agricultural area by gminas in 2020

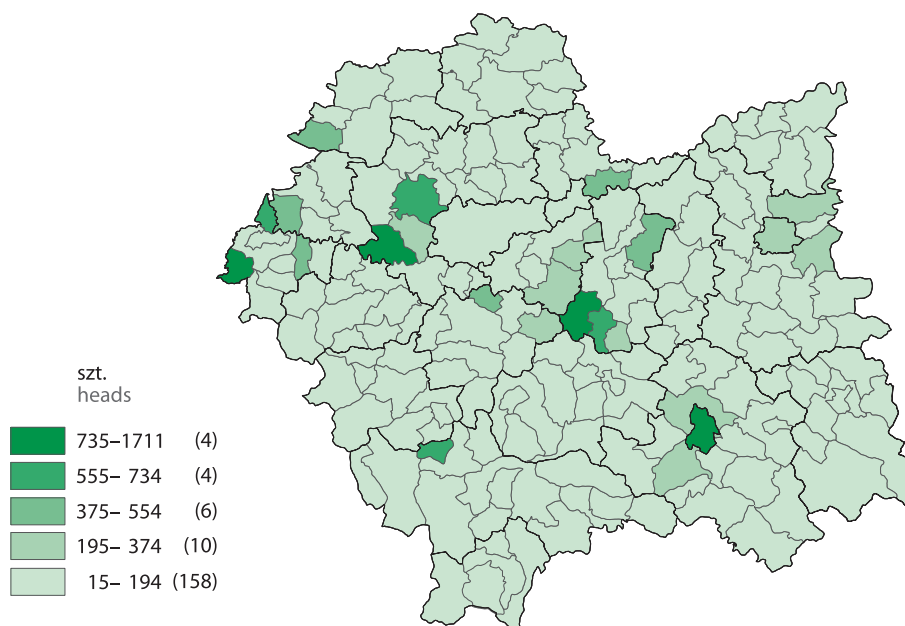
W 2020 r. gospodarstw zajmujących się chowem świń było 6,0 tys. (o 80,5% mniej niż w 2010 r.), co stanowiło 7,0% ogólnej liczby gospodarstw utrzymujących świnie w Polsce. Pogłowie świń liczyło 150,9 tys. sztuk, w tym loch 16,4 tys. sztuk. W latach 2010–2020 pogłowie świń zmniejszyło się o 205,8 tys. sztuk, tj. o 57,7%, w tym loch o 30,6 tys. sztuk, tj. o 65,1%. Spadek pogłowia świń wynikał głównie z niestabilnej sytuacji na rynku trzody chlewnej, niskiej opłacalności tuczu i występowania ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF). Udział województwa w krajowym pogłowie świń zmniejszył się z 2,3% w 2010 r. do 1,4% w 2020 r. Średnia obsada świń na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. wyniosła 27 sztuk i była mniejsza o 33 sztuki od notowanej w 2010 r. Największą obsadę świń na 100 ha UR odnotowano w gminie Pałecznica (290 sztuk).

Mapa 17. Obsada świń w sztukach na 100 ha użytków rolnych według gmin w 2020 r.
 Map 17. Pig population per 100 ha of agricultural area by gminas in 2020

W 2020 r. drób kurzy utrzymywało 54,3 tys. gospodarstw z siedzibą w województwie małopolskim, tj. o 34,9% mniej niż w 2010 r. Pogłowie drobiu kurzego wyniosło 4,3 mln sztuk, w tym 2,4 mln sztuk kur niosek. W porównaniu z 2010 r. stan pogłowia drobiu kurzego zmniejszył się o 1,7 mln sztuk, tj. o 27,5%, w tym kur niosek o 0,4 mln sztuk, tj. o 14,8%. Udział województwa w krajowym pogłowie drobiu kurzego zmniejszył się z 3,9% do 2,2%. Przeciętnie na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. przypadało 788 sztuk drobiu kurzego, tj. o 230 sztuk mniej w relacji do 2010 r. Największą obsadę drobiu kurzego na 1 gospodarstwo utrzymujące drób kurzy zanotowano w gminie Brzeszcze (1711 sztuk).

Mapa 18. Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo utrzymujące drób kurzy według gmin w 2020 r.
 Map 18. Number of chickens per 1 agricultural holding keeping chicken poultry by gminas in 2020

Według spisu z 2020 r. hodowlą owiec w województwie małopolskim zajmowało się 3,5 tys. gospodarstw, tj. 36,3% ogólnej liczby gospodarstw utrzymujących owce w kraju. W relacji do 2010 r. liczba gospodarstw z owcami zmniejszyła się o 12,6%. Chovem owiec zajmowano się przede wszystkim w gminach położonych w południowej części województwa, na terenie powiatów tatrzańskiego i nowotarskiego, tj. w Bukowinie Tatrzańskiej (5,4% ogółu gospodarstw posiadających owce), Czarnym Dunajcu (5,1%), Poroninie (5,0%), gminie wiejskiej Nowy Targ (5,0%), Szaflarach (4,4%) oraz Łapszach Niżnych (4,2%). Pogłowie owiec w 2020 r. wyniosło 80,7 tys. sztuk, co stanowiło 27,0% pogłowia krajowego. Liczba owiec w relacji do 2010 r. zwiększyła się o 21,9%. Największy udział w pogłowie owiec miały gminy Czarny Dunajec (10,9%), Szaflary (9,4%), Bukowina Tatrzańska (8,5%), gmina wiejska Nowy Targ (8,2%) oraz Poronin (6,8%).

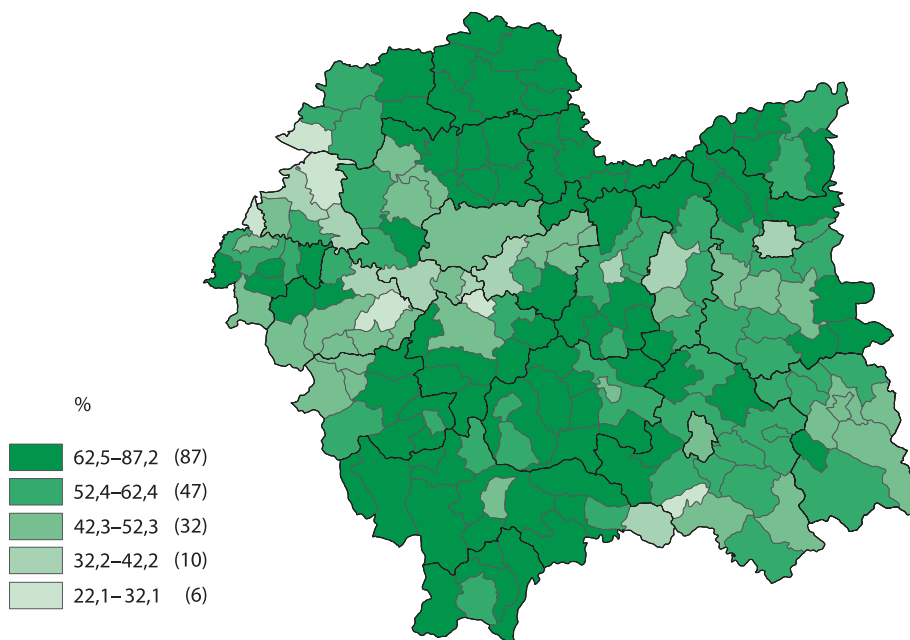
Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze

Tractors, agricultural machinery and equipment

Według ostatecznych wyników spisu rolnego w 2020 r., w 79,9 tys. gospodarstwach rolnych z siedzibą w województwie małopolskim znajdowało się 106,2 tys. ciągników, tj. odpowiednio o 9,6% i 1,6% mniej niż w 2010 r. Na 100 gospodarstw rolnych przypadały średnio 84 ciągniki (w kraju – 110), wobec 70 (w kraju – 94) w 2010 r. Na 100 ha użytków rolnych przypadało 19 ciągników (w kraju – 10), wobec odpowiednio 18 (w kraju 10) w 2010 r. Wraz ze spadkiem liczby ciągników w gospodarstwach rolnych zmniejszyła się również średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik, która wyniosła 5,2 ha (wobec 5,5 ha w 2010 r.). Udział gospodarstw rolnych z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych kształtował się od 22,1% w Rytrze do 87,2% w Pałecznicy.

Mapa 19. Udział gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki rolnicze w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2020 r.

Map 19. Share of holdings equipped with agricultural tractors in the total number of agricultural holdings in 2020

Przy utrzymującej się przewadze zbóż w strukturze powierzchni zasiewów i jednoczesnym dynamicznym wzroście powierzchni uprawy rzepaku, w 2020 r. w gospodarstwach rolnych znajdowało się 7,5 tys. kombajnów zbożowych, tj. o 13,3% więcej niż w 2010 r.

Nawożenie

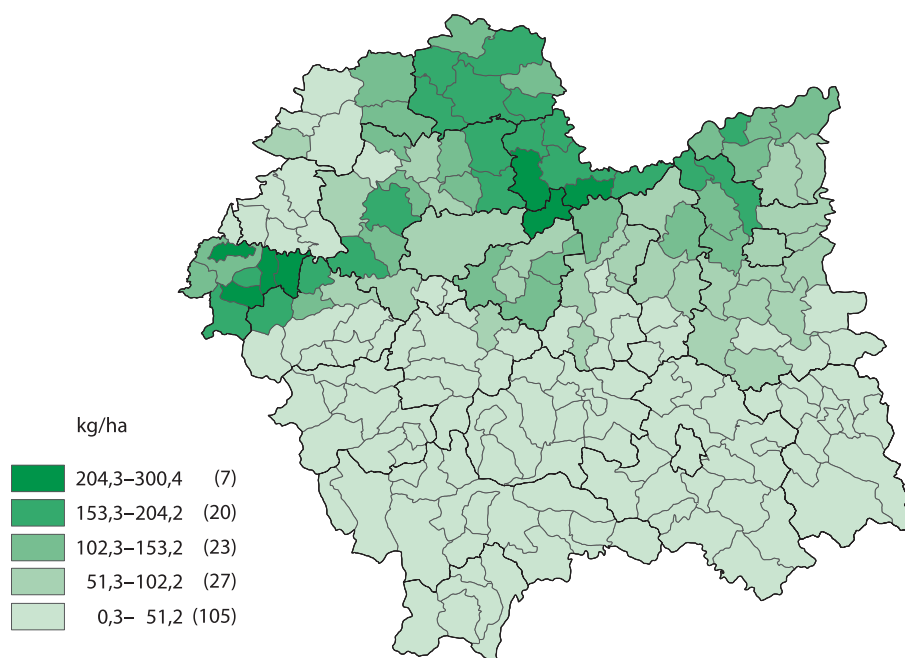
Fertilisation

Według siedziby gospodarstwa w województwie małopolskim nawozy mineralne stosowało 62,9 tys. gospodarstw, tj. 49,9% ogólnej liczby gospodarstw rolnych. W gospodarstwach korzystających z nawozów mineralnych najczęściej stosowano nawozy azotowe (68,7%), następnie fosforowe (3,3%) oraz potasowe (2,9%).

Poziom zużycia nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik NPK na 1 ha użytków rolnych wyniósł 84,8 kg (wobec 61,4 kg w 2010 r.). Wskaźnik ten wahał się od 0,3 kg/1 ha UR w Krościenku nad Dunajcem do 300,4 kg/1 ha UR w gminie miejskiej Oświęcim. Zużycie nawozów azotowych wyniosło przeciętnie 38,5 kg/1 ha UR (33,2 kg/1 ha UR w 2010 r.), nawozów potasowych – 28,0 kg/1 ha UR (odpowiednio 14,3 kg/1 ha UR), a fosforowych – 18,3 kg/1 ha UR (13,9 kg/1 ha UR w 2010 r.).

Mapa 20. Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik NPK na 1 ha użytków rolnych w 2020 r.

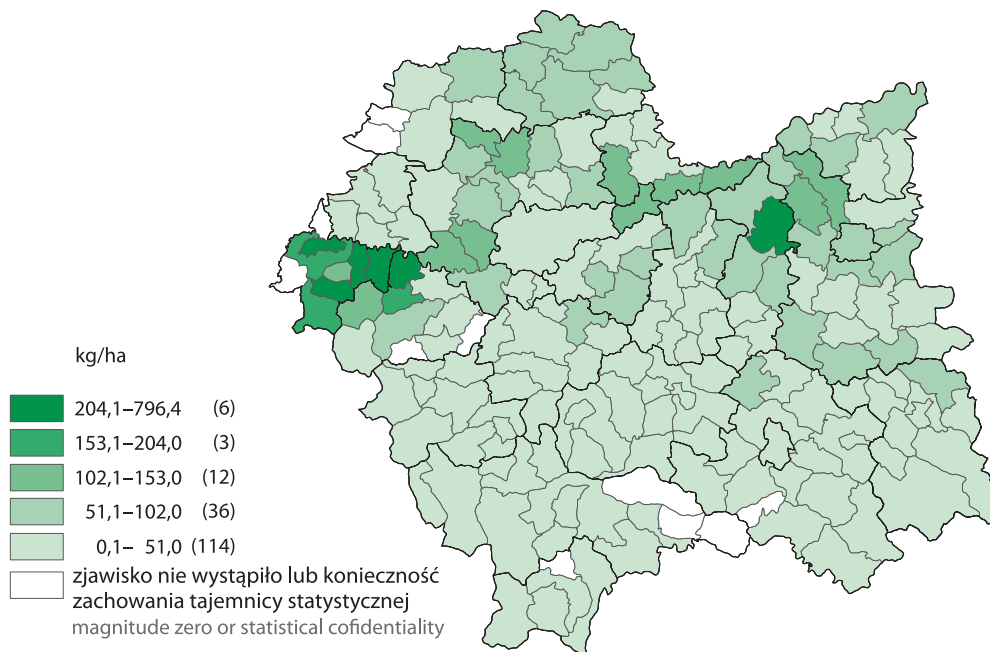
Map 20. Share of mineral fertilisers (NPK) in the total number of farms in 2020

W 2020 r. nawozy wapniowe stosowało 14,3 tys. gospodarstw, tj. 11,3% wszystkich gospodarstw rolnych w województwie. Zużycie nawozów wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik NPK na 1 ha użytków rolnych wyniosło średnio 51,9 kg, podczas gdy w 2010 r. było to 12,2 kg. Najwyższą wartość wskaźnika zanotowano w gminie miejskiej Oświęcim (796,4 kg/1 ha UR), a najmniejszą w Muszynie (0,1 kg/1 ha UR).

Mapa 21. Zużycie nawozów wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik NPK na 1 ha użytków rolnych w 2020 r.

Map 21. Share of mineral fertilisers (NPK) in the total number of farms in 2020

Nawozy naturalne pochodzenia zwierzęcego znalazły swoje zastosowanie w 62,9 tys. gospodarstw rolnych. Wśród omawianych gospodarstw 77,8% wykorzystywało obornik, 30,3% pomiot ptasi, 23,8% gnojówkę, a 6,5% stosowało nawożenie gnojowicą. Najczęściej stosowaną metodą aplikacji nawozów naturalnych był rozrzut z przyoraniem w ciągu 4 godzin. Sposób ten wykorzystywało 49,0% gospodarstw stosujących nawozy naturalne. Według PSR 2020 nawozy naturalne przechowywało 57,6 tys. gospodarstw rolnych. Nawozy te najczęściej składowano na pryzmach z płytą obornikową (47,6%)

Uwagi metodologiczne

Wprowadzenie

Niniejszą publikację opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020), który przeprowadzono w Polsce w terminie od 1 września do 30 listopada 2020 r.

Spis został przeprowadzony na potrzeby Unii Europejskiej oraz krajowe, a jego podstawę prawną stanowiły:

- ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o powszechnym spisie rolnym w 2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1728 z późn. zm.). Ustawa ta szczegółowo określiła zasady przeprowadzenia spisu, podmioty podlegające spisowi oraz zakres danych, które należy zebrać;
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2018/1091 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zintegrowanych statystyk dotyczących gospodarstw rolnych oraz uchylenia rozporządzeń (WE) nr 1166/2008 i (UE) nr 1337/2011 (Dz. Urz. L 200 z 7.8.2018);
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności;
- rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzji Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (tekst mający znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego – EOG i Szwajcarii) (Dz. Urz. L 87 z 31.3.2009, str. 164), w zakresie zasad opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk oraz poufności informacji statystycznych;
- ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 459 z późn. zm.);
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. (RODO) w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1) w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych;
- ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).

Dniem referencyjnym spisu był 1 czerwca 2020 r. Część danych, ze względu na ich specyfikę, dotyczyła okresu ostatnich 12 miesięcy kończącego się w dniu referencyjnym badania czyli okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie.

Dla aktywności ekonomicznej, w części dotyczącej aktywności bieżącej, okresem referencyjnym był dodatkowo tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 26 maja do 1 czerwca 2020 r.).

Uwaga

W związku z wprowadzaniem od 2010 r. zmian w metodologii badań rolniczych, mających na celu dostosowanie do standardów unijnych oraz uwzględnienie przemian dokonujących się w polskim rolnictwie, a także szersze wykorzystanie źródeł administracyjnych, **definicja gospodarstwa rolnego uległa zmianie**. Zgodnie z obowiązującą definicją w spisie rolnym w 2020 r. (podobnie jak w badaniach struktury gospodarstw rolnych w 2013 i 2016 r.) nie ujęto posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha prowadzących działalność rolniczą o małej skali.

W związku z powyższym, prezentowane w niniejszym opracowaniu dane dla 2020 roku, dotyczące gospodarstw rolnych ogółem oraz gospodarstw rolnych o powierzchni do 1 ha użytków rolnych włącznie są porównywalne z danymi zawartymi w edycji publikacji za lata 2013 i 2016, a nie są porównywalne z informacjami dla lat 2002, 2005, 2007 i 2010 zawartymi we wcześniejszych edycjach publikacji.

Do porównań wykorzystano dane z 2010 r., przeliczone zgodnie z obowiązującą definicją gospodarstwa rolnego.

Dane dla gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych są porównywalne z danymi prezentowanymi w poprzednich edycjach publikacji (dla gospodarstw prowadzących działalność rolniczą).

Ważniejsze pojęcia, definicje i zasady spisywania

Gospodarstwo rolne to grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą wraz z prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego (art. 553 Kodeksu Cywilnego).

Gospodarstwo rolne osoby fizycznej (gospodarstwo indywidualne) to gospodarstwo użytkowane przez osobę fizyczną obejmujące:

- gospodarstwa rolne o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
- gospodarstwa rolne o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję rolną (roślinną i/lub zwierzęcą) o znaczącej, określonej następującymi progami skali: 0,5 ha dla: drzew owocowych, krzewów owocowych, warzyw gruntowych, truskawek gruntowych oraz chmielu; 0,3 ha dla szkótek sadowniczych i szkótek ozdobnych; 0,1 ha dla tytoniu; 5 sztuk dla bydła ogółem; 20 sztuk dla świń ogółem; 5 sztuk dla loch; 20 sztuk dla owiec ogółem i kóz ogółem; 100 sztuk dla drobiu ogółem; 10 sztuk dla zwierząt dzikich utrzymywanych w systemie fermowym; 20 pni dla pszczół.

Gospodarstwo rolne osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to gospodarstwo rolne prowadzone przez osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, którego **podstawowa działalność jest zaliczana według Polskiej Klasyfikacji Działalności do sekcji A**, dział 01, grupy: 01.1 – uprawy rolne inne niż wieloletnie, 01.2 – uprawy roślin wieloletnich, 01.3 – rozmnażanie roślin, 01.4 – chów i hodowla zwierząt (z podklasy 01.49.Z – tylko strusie, króliki i inne zwierzęta futerkowe oraz pszczoły), 01.5 – uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana), 01.6, klasa 01.61, podklasa 01.61.Z – działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną (utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska), a także niezależnie od zaklasyfikowania działalności podstawowej, gdy w gruntach użytkowanych przez jednostkę powierzchnia **użytków rolnych przekracza 1 ha lub prowadzony jest chów/hodowla zwierząt gospodarskich**.

Użytkownik gospodarstwa rolnego to osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, faktycznie użytkująca gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa, czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Za **osobę kierującą gospodarstwem rolnym** uważa się pełnoletnią osobę fizyczną upoważnioną przez właściciela/użytkownika gospodarstwa rolnego do podejmowania oraz nadzorowania lub wykonywania decyzji bezpośrednio związanych z procesami produkcyjnymi. W gospodarstwach indywidualnych kierujący jest często tą samą osobą co użytkownik.

Poziom wykształcenia rolniczego osoby kierującej gospodarstwem rolnym określa się jako:

- wyższe rolnicze – uzyskanie dyplomu ukończenia szkoły wyższej o kierunku rolniczym np. ogrodnictwo, geodezja urzędzeń rolniczych, technika urzędzeń rolniczych i leśnych, leśnictwo, technologia drewna, ochrona środowiska – melioracja, rybactwo, zootechnika, technologia żywności – mleczarstwo itp.; do kierunków rolniczych należy zaliczyć także weterynarię;
- policealne rolnicze – uzyskanie dyplomu ukończenia szkoły policealnej lub pomaturalnej o kierunku rolniczym, np. ogrodnictwo, zarządzanie terenów zieleni itp.;
- średnie zawodowe rolnicze – uzyskanie świadectwa ukończenia technikum lub liceum zawodowego o kierunku rolniczym, np. hodowla zwierząt, uprawa roślin, leśnictwo, melioracja, zarządzanie terenów zieleni;
- zasadnicze zawodowe rolnicze – uzyskanie świadectwa ukończenia zasadniczej szkoły rolniczej, szkoły przysposobienia rolniczego, świadectwa ukończenia korespondencyjnego kursu rolniczego o poziomie szkoły zasadniczej, np. ogrodnictwo, hodowla zwierząt, mechanizacja rolnictwa, wiejskie gospodarstwo domowe, rolnik upraw polowych;
- kurs rolniczy – kurs kwalifikacyjny zakończony egzaminem i uzyskaniem tytułu wykwalifikowanego rolnika lub mistrza rolnika;
- brak wykształcenia rolniczego – nieukończenie żadnej szkoły ani kursu o kierunku rolniczym, niezależnie od posiadanego ogólnego poziomu wykształcenia.

Siedziba użytkownika gospodarstwa indywidualnego to adres zamieszkania użytkownika. Adres ten nie zawsze jest taki sam jak adres zameldowania.

Siedziba gospodarstwa indywidualnego to siedlisko gospodarstwa (budynek mieszkalny oraz budynki gospodarskie i urządzenia służące do produkcji rolnej), a w przypadku braku siedliska, największa część gospodarstwa rolnego. Adres siedziby gospodarstwa nie zawsze jest taki sam jak siedziby użytkownika.

Siedziba gospodarstwa rolnego osoby prawnej (lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej) to siedziba osoby prawnej lub jednostki lokalnej prowadzącej działalność rolniczą.

Do **działalności rolniczej** prowadzonej przez gospodarstwo rolne zaliczono:

- uprawę roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów jadalnych), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych,
- chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych (np. dziki, sarny, daniela, lamy) i pszczoł;
- utrzymanie gruntów rolnych, już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych, według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

Za **zarobkową działalność inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym** przyjęto działalność produkcyjną lub usługową prowadzoną na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku, która wykorzystuje zasoby gospodarstwa rolnego (siłę roboczą, teren, budynki, park maszynowy itp.) lub produkty rolne w nim powstałe (np. agroturystyka, przetwórstwo produktów rolnych).

Nie wlicza się tu działalności innej niż rolnicza, jeżeli z zasobów gospodarstwa do jej prowadzenia wykorzystywana jest tylko i wyłącznie siła robocza.

Wartość końcowej produkcji rolniczej to suma wartości sprzedanych oraz zużytych przez gospodarstwo domowe użytkownika (samozaopatrzenie) surowych, nieprzetworzonych produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych).

Wartość **ogólnej sprzedaży produkcji gospodarstwa rolnego** to suma przychodów ze sprzedaży surowych produktów rolnych i zwierząt gospodarskich oraz wyrobów i usług z działalności innej niż rolnicza bezpośrednio związanej z gospodarstwem rolnym, a także płatności bezpośrednich.

Bezpośrednia sprzedaż konsumentom (ostatecznym odbiorcom na ich własne potrzeby) oznacza sprzedaż produktów rolnych, wytworzonych w gospodarstwie rolnym, na targowiskach, we własnych sklepach lub w ramach sprzedaży międzysąsiedzkiej.

Nie zalicza się tu sprzedaży produktów rolnych do punktów skupu oraz zakupów dokonywanych przez właścicieli sklepów, restauracji itp.

Za **gospodarstwo ekologiczne** uważa się gospodarstwo rolne, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie konwersji na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej) na całość lub część produkcji roślinnej/zwierzęcej prowadzonej w gospodarstwie.

Za **gospodarstwo rolne korzystające ze środków wsparcia rozwoju obszarów wiejskich** uważa się gospodarstwo, z którym zawarto umowę/wydano pozytywną decyzję o przyznaniu płatności w okresie 3 lat kończących się 31 grudnia 2020 r. dla przynajmniej jednego z działań/poddziałań wymienionych poniżej:

- usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw w gospodarstwie,
- systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych,
- inwestycje w środki trwałe,
- przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzenie odpowiednich środków zaradczych,
- pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników,
- pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw,
- inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów,
- działania rolno-środowiskowo-klimatyczne,
- usługi leśno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochrona lasów,
- rolnictwo ekologiczne,
- płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną,
- płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami,
- dobrostan zwierząt,
- zarządzanie ryzykiem.

Użytkowanie gruntów

Grunty ogółem to wszystkie grunty niezależnie od tytułu władania – własne, dzierżawione od innych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowane z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel itp.) oraz wspólne w części przypadającej użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych. Nie zalicza się tu powierzchni gruntów wydzierżawionych innym i gruntów należących do wspólnot gruntowych.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia:

- użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, na którą składają się:
 - zasiewy,
 - łąki trwałe,
 - pastwiska trwałe,
 - uprawy trwałe, w tym sady,
 - ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację),
 - grunty ugorowane (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny),
- użytków rolnych pozostałych.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** to użytki rolne, na których stosuje się jakiekolwiek zabiegi uprawne (np. orka, koszenie, mulczowanie itp.), także grunty objęte płodozmianem. Są to grunty, które mogą kwalifikować się np. do otrzymania dopłat i są utrzymywane zgodnie z wymaganiami dotyczącymi dobrej kultury rolnej znajdującymi się w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 kwietnia 2004 roku – Dz. U. 65, poz. 600. Zalicza się tu także grunty ugorowane.

Powierzchnia **użytków rolnych pozostałych** (tj. nieużytkowanych i nieutrzymywanych w dobrej kulturze rolnej) to powierzchnia użytków rolnych wyłączonych z produkcji, tj. użytków rolnych uprzednio użytkowanych jako zasiewy oraz grunty ugorowane, łąki i pastwiska trwałe, sady i inne uprawy trwałe, ogrody przydomowe, które w dniu 1 czerwca 2020 r. ze względów ekonomicznych, społecznych lub innych, nie były wykorzystywane już rolniczo i wyłączone z płodozmianu. Grunty te znajdowały się jednak w kondycji, pozwalającej w razie zmiany decyzji co do ich przyszłego użytkowania, na ich szybkie przywrócenie do produkcji rolniczej, przy wykorzystaniu zasobów dostępnych w gospodarstwie rolnym. Jeżeli rekultywacja tych gruntów wymagałaby bardzo długiego okresu czasu i dużych nakładów pracy oraz zasobów niedostępnych w gospodarstwie – powierzchnię tę zalicza się do powierzchni pozostałych gruntów.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym (jednorocznych i wieloletnich, ale bez upraw trwałych), prowadzonych zarówno w gruncie (na odkrytym polu lub pod niskim przykryciem z brakiem dostępu) jak i pod wysokimi, dostępnymi osłonami (w szklarniach, tunelach wysokich lub inspektach).

Łąki trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, a zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Pastwiska trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenach pagórkowatych lub na znacznej wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.).

Powierzchnia upraw trwałych to powierzchnia: plantacji drzew i krzewów owocowych, szkótek drzew i krzewów owocowych oraz ozdobnych, szkótek drzew i krzewów leśnych do celów handlowych, plantacji wikliny oraz innych gruntowych upraw trwałych (np. derenia, tarniny, morwy, wierzby mandżurskiej, głogu, rokitnika, jarzębiny, choinek bożonarodzeniowych uprawianych na użytkach rolnych), a także upraw trwałych pod osłonami (np. malina, winorośl, brzoskwinia).

Sady to uprawy drzew i krzewów owocowych posadzonych na miejscu stałym, w regularnej rozstawie, na powierzchni minimum 10 arów. Do sadów zaliczamy także szkółki drzew i krzewów owocowych.

Ogrody przydomowe to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa, która obejmuje uprawy (rolne, ogrodnicze zarówno jednoroczne jak i wieloletnie oraz drzewa i krzewy owocowe) przeznaczone na spożycie w gospodarstwie domowym użytkownika (samozaopatrzenie). Sporadycznie, nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane.

Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację (należą do gruntów pozostałych).

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska.

Do gruntów ugorowanych zalicza się powierzchnię upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawóz zielony), a także grunty przygotowane pod jesienne nasadzenia np. truskawek oraz obsiane roślinami miododajnymi.

Zaliczamy tu grunty zarówno uprawnione, jak i nieuprawnione do płatności obszarowych.

Do gruntów ugorowanych nie zaliczamy gruntów, które były przygotowane pod tegoroczne zasiewy (np. warzyw), a do 1 czerwca 2020 r. nie zostały jeszcze obsiane lub obsadzone (zaliczamy je do powierzchni zasiewów).

Powierzchnia **lasów i gruntów leśnych** to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha:

- zalesiona (pokryta roślinnością leśną),
- niezalesiona (przejściowo pozbawiona roślinności leśnej),
- gruntów związanych z gospodarką leśną,
- plantacji o krótkiej rotacji (łącznie z założonymi na użytkach rolnych).

Uwzględnia się tu powierzchnię szkółek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa (niehandlowe).

Powierzchnia **pozostałych gruntów** to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych), powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, ogrody ozdobne itp.).

Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych, które nie są użytkowane rolniczo, jeżeli wiadomo, że grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Powierzchnia zasiewów

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym (jednorocznych i wieloletnich, ale bez upraw trwałych), prowadzonych zarówno w gruncie (na odkrytym polu lub pod niskim, przykryciem z brakiem dostępu) jak i pod wysokimi, dostępnymi osłonami (w szklarniach, tunelach wysokich lub inspektach), które są uprawiane w plonie głównym.

Do powierzchni zasiewów zalicza się również powierzchnię, która była zaplanowana i obsiana/obsadzona po 1 czerwca 2020 r., pod zbiór w bieżącym roku (np. późnych odmian warzyw).

Powierzchnia zasiewów **w gruncie** to powierzchnia upraw prowadzonych zarówno na odkrytym polu, jak również **pod niskim, niedostępnym przykryciem**. Kategoria ta obejmuje powierzchnię upraw przykrytych przy użyciu mat/arkuszy z tworzywa sztucznego ułożonych płasko na ziemi oraz upraw pod tunelami niskimi (poniżej 1,5 m wysokości w szczycie).

Powierzchnia zasiewów **w szklarniach, tunelach foliowych wysokich** oraz **inspektach** to powierzchnia upraw prowadzonych pod wysokimi osłonami (o wysokości min. 1,5 m w szczycie) oraz pod osłonami niskimi z możliwością stałego dostępu czyli inspektach, tzw. przyspiesznikach („miniaturowe szklarnie”); są to skrzynie nakryte oknami służące np. do produkcji rozsad.

W powierzchni zasiewów ujęto uprawę chmielu oraz plantacje truskawek i poziomek, a także powierzchnię traw połowych.

Do grupy „**zboż ogółem**” zaliczono zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i pozostałe zbożowe (amarantus, kanar, żyto stuletnie itp.).

W grupie „**zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi**” ujęto zboża podstawowe (pszenica, żyto, jęczmień, owies i pszenżyto) oraz powierzchnię zasiewów mieszanek zbożowych ozimych i jarych.

Grupa „**przemysłowe**” obejmuje buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len (łącznie z lnem oleistym), słonecznik na ziarno, konopie, tytoń, chmiel, cykorię oraz inne oleiste (mak, gorczyca, soja itp.).

Do grupy „**strączkowych na ziarno**” zalicza się strączkowe jadalne (groch, fasolę, bób oraz inne strączkowe jadalne uprawiane na ziarno, np. ciecierzycę), strączkowe pastewne na ziarno oraz mieszanki zbożowo strączkowe na ziarno. Powierzchnię zasianą grochem, fasolą, bobem itp. przewidzianą do zbioru w stanie niedojrzałym zaliczono do warzyw gruntowych.

Grupa „**pastewne**” obejmuje uprawy okopowych pastewnych, kukurydzy na zielonkę, strączkowych pastewnych na zielonkę i motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw na zielonkę (bez upraw przeznaczonych na nawozy zielone).

Grupa „**pozostałe**” obejmuje warzywa gruntowe, truskawki i poziomki gruntowe, uprawy nasienne, kwiaty i rośliny ozdobne gruntowe, pozostałe przemysłowe (np. krokosz barwierski, uprawy wieloletnie na cele energetyczne), zioła i przyprawy, a także uprawy pod osłonami (bez upraw trwałych pod osłonami) oraz pozostałe uprawy.

Do **warzyw** zaliczono: kapustę głowiastą (wczesną i późną, białą, czerwoną i włoską), cebulę, marchew jadalną, buraki ćwikłowe, ogórki, pomidory, kalafiori (wczesne i późne), warzywa pozostałe (pietruszkę, selery, pory, brukselkę, szczaw, szpinak, sałatę, rzodkiewkę, chrzan, rabarbar, skorzonere, kalarepę, czosnek, dynię, szparagi, brokuły, kapustę pekińską, cykorię liściastą, cukinię, szalotkę itp.). Grupa ta obejmuje również groch, bób itp. zebrane w stanie niedojrzałym (zielonym), fasolę szparagową, z której zebrano niedojrzałe strąki oraz kukurydzę z przeznaczeniem na zbiór kolb w stanie niedojrzałym, a także rozsady warzyw gruntowych na potrzeby własne gospodarstwa.

Powierzchnia uprawy **truskawek** to powierzchnia obsadzona truskawkami i poziomkami (łącznie z nowymi, wiosennymi nasadzeniami) w gruncie oraz pod osłonami. Nie uwzględniono tu powierzchni przygotowanej do nasadzeń jesiennych oraz powierzchni plantacji truskawek przeznaczonych na sadzonki (którą ujęto w grupie „pozostałe”).

Do **ziemniaków** zaliczono sadzeniaki, ziemniaki jadalne oraz uprawiane do przemysłu, odmian zarówno wczesnych, średniowczesnych, jak i późnych. Powierzchnia uprawy ziemniaków nie obejmuje uprawy tej rośliny w ogrodach przydomowych.

Dane o **burakach cukrowych** dotyczą tylko tych upraw, które są przeznaczone do przemysłu. Nie ujmują się tu buraków cukrowych uprawianych na wysadki/nasiona.

Trawy polowe są to krótkotrwałe użytki zielone (uprawiane z reguły mniej niż 5 lat), tj. trawy w czystym siewie (np. rajgras, stokłosa, mozga, wiechlina, kostrzewa, tomka, kupkówka, wyczyniec, mietlica, tymotka, kłosówka, życica i inne) lub mieszanki tych gatunków, wykorzystywane na zielonkę/siano lub nasiona (użytkowane zazwyczaj kośnie) lub wypasane (tzw. pastwiska polowe).

Międzyplony (poplony) jare – rośliny wysiane po zbiorze plonu głównego i przyorane przed zimą, lub wysiane wiosną i przyorane przed zasianiem upraw zbieranych jako plon główny. Poplony jare mogą być także przeznaczone na paszę.

Międzyplony (poplony) ozime – rośliny wysiane jesienią 2019 r., po zbiorze plonu głównego, z przeznaczeniem na paszę dla zwierząt lub na przyoranie jako zielony nawóz wiosną 2020 r. Poplony ozime zimą na polu.

Powierzchnia grzybów jadalnych – powierzchnia zajmowana przez uprawy grzybów jadalnych np. pieczarek, boczników, twarżaki jadalnego (shiitake), pierścieniaka uprawnego i innych. Powierzchnia ta obejmuje stanowiska, które co najmniej raz w okresie 12 miesięcy do 1 czerwca 2020 r. łącznie były zajęte pod uprawę grzybów jadalnych.

Powierzchnię uprawy ziemniaków, warzyw gruntowych, truskawek i poziomek gruntowych oraz grupy „pozostałych upraw” od 2007 r. podaje się bez powierzchni w ogrodach przydomowych, która zgodnie z klasyfikacją UE jest odrębną pozycją wyszczególnioną w użytkowaniu gruntów.

Zwierzęta gospodarskie

W spisie ujęto zwierzęta gospodarskie, które znajdowały się w gospodarstwie rolnym oraz zwierzęta wysłane na redyki, wypasy i do bacówek. Rejestrowane były wszystkie zwierzęta, tj. zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa rolnego lub członków jego gospodarstwa domowego, jak również zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas, tucz (np. umowy kontraktacyjne dla świń), przechowywanie (np. hotele dla koni) itp., niezależnie od tego, czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółek.

Zwierzęta gospodarskie to zwierzęta utrzymywane w celu osiągnięcia korzyści gospodarczych, np. produkcji mięsa, mleka i innych produktów zwierzęcych, a także w przypadku koni, wykorzystywane jako siła pociągowa i do celów rekreacyjnych oraz sportowych.

Do zwierząt gospodarskich zalicza się następujące gatunki: konie domowe i inne koniowate, bydło, świnie, owce, kozy, drób (tj. brojlery, kury nioski, koguty, indyki, kaczki, gęsi, przepiórki, perliczki, gołębie, strusie i inne gatunki, ale bez ptactwa utrzymywanego do celów łowieckich, a nie do produkcji mięsa), króliki, pozostałe zwierzęta futerkowe, inne zwierzęta utrzymywane w gospodarstwie rolnym dla pozyskania produktów zwierzęcych, np. mięsa czy wełny (tj.: jelenie, sarny, danielle, łosie, renifery, dziki, świniodziki, lamy, alpaki itp.) oraz pszczoły.

Do zwierząt gospodarskich (z wyjątkiem koni) nie zalicza się zwierząt utrzymywanych wyłącznie dla celów rekreacyjnych lub terapeutycznych.

Spisowi podlegały zwierzęta gospodarskie, które **1 czerwca 2020 r. znajdowały się w gospodarstwie rolnym**, niezależnie od tego czy w dniu przeprowadzania spisu nadal w nim przebywały czy już nie.

Nie ujmowano zwierząt, które po północy z 1 na 2 czerwca 2020 r. urodziły się, zostały zakupione lub trafiły do gospodarstwa z innych powodów, pomimo że znajdowały się one w gospodarstwie w czasie przeprowadzania spisu.

Wyjątek stanowiły pnie pszczele (ule), które spisowane były u ich właściciela niezależnie od miejsca gdzie się znajdowały.

W spisie zebrano dane o pogłowie **drobiu** poszczególnych gatunków. Jeżeli 1 czerwca 2020 r. w gospodarstwie rolnym o dużej skali chowu drobiu (ferma wielkotowarowa, np. ferma tuczu brojlerów, ferma niosek jaj konsumpcyjnych, wylęgowych) nie było na stanie drobiu w związku z trwającą właśnie przerwą technologiczną w produkcji (przerwa pomiędzy cyklami produkcyjnymi, jeśli nie przekraczała 8 tygodni), należało wpisać stany drobiu z okresu przed opróżnieniem kurników.

W celu przeliczenia pogłowia zwierząt w sztukach fizycznych na **sztuki przeliczeniowe duże (SD)** wykorzystano następujące współczynniki:

- bydło, tj. cielęta ogółem w wieku poniżej 1 roku – 0,40; bydło w wieku 1–2 lat – 0,70; byki w wieku 2 lat i więcej – 1,00; jałówki w wieku 2 lata i więcej – 0,80; krowy pozostałe – 0,80, krowy mleczne – 1,00,
- świnie, tj. prosięta o wadze do 20 kg – 0,027; lochy ogółem – 0,50; warchlaki, knury rozplodowe i tuczniaki – 0,30,
- owce ogółem – 0,10,
- kozy ogółem – 0,10,
- drób, tj. brojlery kurze – 0,007; kury nioski – 0,014; indyki – 0,03, gęsi – 0,02, kaczki – 0,01 drób pozostały (bez strusi) – 0,001; strusie – 0,35;
- króliki ogółem – 0,02.

Nawożenie

Dane o zastosowanych w gospodarstwie rolnym nawozach mineralnych, wapniowych oraz nawozach naturalnych pochodzenia zwierzęcego obejmują okres od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

W spisie zbierano dane dla następujących **rodzajów nawozów naturalnych**:

- **obornik** – stała mieszanina odchodów (kału i moczu) zwierząt gospodarskich (świń, bydła, koni, owiec, kóz, królików) wraz ze ściółką,
- **pomiot ptasi** – odchody drobiu,
- **gnojówka** – przefermentowany mocz zwierząt gospodarskich (odciek z obornika),
- **gnojowica** – rozwodniona mieszanina odchodów zwierząt (kału, moczu).

Zużycie nawozów mineralnych (azotowych, fosforowych, potasowych) oraz wapniowych prezentowane jest w przeliczeniu na czysty składnik NPK i CaO. Przeliczeń zużycia nawozów na 1 ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2019/2020 dokonano na powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

Środki ochrony roślin

Środki ochrony roślin to substancje lub ich mieszaniny oraz żywe organizmy przeznaczone do ochrony roślin uprawnych przed organizmami szkodliwymi (m.in. przed grzybami, wirusami, bakteriami, insektami, ślimakami, gryzoniami), a także niszczenia roślin niepożądanych (np. chwastów), regulowania rozwoju oraz wzrostu i innych procesów biologicznych w roślinach uprawnych. Do środków ochrony roślin zaliczane są również preparaty wykorzystywane do zabiegów w magazynach, w których przechowywane są pasze, nasiona siewne lub przeznaczone do konsumpcji.

W spisie zebrano informacje o **ilości zabiegów** zastosowanych na zboża, warzywa, sady i inne uprawy trwałe, pozostałą powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze.

Dodatkowo w spisie zebrano informacje dotyczące korzystania z różnych **rodzajów wsparcia przy podejmowaniu decyzji o stosowaniu środków ochrony roślin** oraz oceny stopnia znajomości **zasad integrowanej ochrony roślin**.

Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze

Badaniem zostały objęte ciągniki (kołowe dwuosiowe i gąsienicowe) oraz maszyny i urządzenia rolnicze **własne** (stanowiące wyłączną własność użytkownika gospodarstwa lub członka jego gospodarstwa domowego) i **wspólne** (będące współwłasnością i użytkowane przez więcej niż jedno gospodarstwo rolne), które wykorzystywane były wyłącznie lub częściowo **do prac związanych z rolnictwem**. Ciągniki oraz maszyny i urządzenia rolnicze należące do kilku rolników spisano u tego rolnika, u którego znajdowały się w dniu referencyjnym spisu.

Spisano sprzęt sprawny technicznie, jak również znajdujący się w remoncie oraz przeznaczony do naprawy (niesprawny technicznie przez okres krótszy niż rok).

Nie spisywano **ciągników jednoosiowych**, używanych często w ogrodnictwie.

Dochody gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Dane dotyczą okresu 12 miesięcy, tj. okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Za **gospodarstwo domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego** uważa się zespół osób mieszkających i utrzymujących się wspólnie, jeżeli wśród nich jest osoba prowadząca gospodarstwo indywidualne.

Za **dochód całkowity gospodarstwa domowego** uważa się łączne dochody (z tytułu prowadzenia działalności rolniczej i pozarolniczej oraz z tytułu: pracy najemnej, pobierania emerytur i rent, zasiłku z pomocy społecznej, zasiłku wychowawczego, alimentów, stypendiów, posiadania lokat kapitałowych, uzyskiwania pomocy zagranicznej, wygranych w grach liczbowych i loteriach itp.) wszystkich osób (spokrewnionych i niespokrewnionych) zamieszkujących wspólnie z użytkownikiem gospodarstwa rolnego i wspólnie się z nim utrzymujących.

Dla potrzeb publikacji przyjęto, że **główne źródło dochodu** to źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem gospodarstwa domowego.

Do gospodarstw uzyskujących dochody z działalności rolniczej oraz z działalności pozarolniczej zaliczono również te gospodarstwa, w których omawiane rodzaje działalności nie przyniosły jeszcze dochodów lub przynosiły straty.

Pracujący w gospodarstwach rolnych

Dane o pracujących w rolnictwie według **aktywności stałej** dotyczą nakładów pracy ponoszonych na wytworzenie produkcji rolnej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny spisu, a więc uwzględniają cały roczny cykl produkcyjny w gospodarstwie rolnym.

Dane o pracujących w rolnictwie według **aktywności bieżącej** (na podstawie metodologii rekomendowanej dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy i wykorzystywanej m.in. do zbilansowania pracujących w całej Gospodarce Narodowej) dotyczą tylko tej części pracujących, dla których praca w rodzinnych gospodarstwach rolnych jest wyłącznym lub głównym zajęciem użytkownika i osób z nim mieszkających. Z tego względu stosuje się kryterium bieżącej aktywności ekonomicznej poszczególnych osób w określonym odcinku czasu, to jest w tygodniu od 26 maja do 1 czerwca 2020 r.

W **gospodarstwach indywidualnych** zebrano dane o nakładach pracy użytkownika gospodarstwa rolnego i członków jego rodziny oraz o nakładach pracy osób spoza rodziny użytkownika.

Dla **gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej**, zebrano dane o nakładach pracy osób tam zatrudnionych lub pracujących na innych zasadach (np. uczniowie, praktykanci, członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, zakonnicy) – rozpatrywana była tylko aktywność stała (z uwzględnieniem podziału według płci).

Za **pracę w gospodarstwie rolnym przy produkcji rolniczej** uważa się wykonywanie prac bezpośrednio związanych z produkcją roślinną i zwierzęcą oraz utrzymywaniem gruntów w dobrej kulturze rolnej (działalność rolnicza), a także innych prac, które są niezbędne przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego, takich jak: zakup środków produkcji, sprzedaż produktów i przygotowanie ich do sprzedaży, prace związane z magazynowaniem, transport na potrzeby gospodarstwa rolnego, bieżące naprawy sprzętu rolniczego, prace konserwacyjne budynków, maszyn, instalacji, organizację i zarządzanie pracą w gospodarstwie rolnym, załatwianie spraw urzędowych, prowadzenie rachunków, wypełnianie wniosków o dopłaty bezpośrednie i inne.

Nie zalicza się tu prac związanych z leśnictwem, łowiectwem, połowem lub hodowlą ryb oraz prac wykonywanych w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej (bez względu na to, czy prowadzone są w gospodarstwie czy poza nim).

Do pracy w gospodarstwie indywidualnym nie zalicza się takich prac jak: przyrządzanie posiłków, pranie, sprząatanie, opieka nad dziećmi oraz innych prac związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz prac rolnych wykonywanych w ramach pomocy sąsiedzkiej na rzecz innego gospodarstwa rolnego.

Za pracę (działalność zarobkową) inną niż przy produkcji rolniczej w swoim (rodzinnym) gospodarstwie rolnym uważa się każdą pracę (również dorywczą lub nierejestrowaną) najemną lub na własny rachunek, wykonywaną zarówno w gospodarstwie, jak i poza jego terenem. Zaliczono tu także pracę przy produkcji rolniczej w innym gospodarstwie rolnym.

Praca główna to praca zajmująca najwięcej czasu (dot. osób, które wykonują więcej niż jedną pracę). Jeżeli prace zajmują tyle samo czasu, to pracą główną jest ta, która przynosi największy dochód.

Praca dodatkowa to praca zajmująca najwięcej czasu, poza pracą główną. Jeżeli kilka prac zajmuje tyle samo czasu, to pracą dodatkową jest ta, z której osiągnięty jest wyższy dochód.

Spis w zakresie aktywności ekonomicznej dotyczył wszystkich osób w **wieku 15 lat i więcej** (tzn. urodzonych 1 czerwca 2005 r. i wcześniej).

Ze względu na duży udział pracy w niepełnym wymiarze godzin oraz sezonowego zatrudnienia pracowników dorywczych, kontraktowych, pracujących w ramach pomocy sąsiedzkiej i „pozostałych osób pracujących” nakłady pracy w rolnictwie zostały wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy (Annual Work Unit – AWU).

Roczna jednostka pracy (AWU) oznacza ekwiwalent pełnego etatu. Oblicza się ją przez podzielenie liczby godzin przepracowanych w ciągu roku przez roczną liczbę godzin odpowiadającą pełnemu etatowi. W Polsce jako ekwiwalent pełnego etatu przyjęto 2120 godzin pracy w roku, tzn. 265 dni roboczych po 8 godzin pracy dziennie. Przy wyliczaniu nakładów pracy wyrażonych w AWU (zgodnie z metodologią Eurostatu) zachowano warunek, że na 1 osobę nie może przypadać więcej niż 1 AWU, nawet jeżeli w rzeczywistości pracuje ona dłużej.

Wymiar rocznego czasu pracy przy produkcji rolniczej określa się w częściach etatu:

- poniżej 0,25 etatu (1–66 dni, 1–530 godzin) oznacza mniej niż $\frac{1}{4}$ etatu lub okres do 3 miesięcy,
- od 0,25 do poniżej 0,5 etatu (67–132 dni, 531–1060 godzin) – oznacza $\frac{1}{4}$ etatu, ale mniej niż $\frac{1}{2}$ etatu lub okres od 3 miesięcy włącznie do 6 miesięcy,
- od 0,5 do poniżej 0,75 etatu (133–198 dni, 1061–1590 godzin) – oznacza $\frac{1}{2}$ etatu, ale mniej niż $\frac{3}{4}$ etatu lub okres od 6 miesięcy włącznie do 9 miesięcy,
- od 0,75 do poniżej 1 etatu (199–264 dni, 1591–2119 godzin) – oznacza $\frac{3}{4}$ etatu, ale mniej niż 1 etat lub okres od 9 miesięcy włącznie do 12 miesięcy,
- 1 etat (265 dni i więcej, 2120 i więcej godzin) – oznacza 1 pełny etat lub 12 miesięcy w roku i przedział ten dotyczy również osób, które przepracowały większą liczbę godzin w ciągu roku niż odpowiadającą 1 etatowi.

Jako **pracowników najemnych** należy rozumieć osoby zatrudnione na podstawie pisemnej lub ustnej umowy o pracę, otrzymujące wynagrodzenie pieniężne lub w naturze. Częścią wynagrodzenia mogą być również koszty utrzymania (np. nocleg, żywienia).

Jako **pracowników najemnych stałych** traktuje się osoby, które pracowały za wynagrodzeniem w każdym tygodniu 12 miesięcy do 1 czerwca 2020 r. włącznie, bez względu na liczbę godzin pracy w ciągu tygodnia. Do pracowników najemnych stałych należy również zaliczyć osoby, które przepracowały tylko część tygodni w roku z następujących przyczyn:

- specyfika produkcji rolnej w gospodarstwie (np. uprawa owoców, warzyw gruntowych) wymagająca zatrudniania pracowników tylko w ciągu kilku miesięcy w roku,
- urlop, choroba, wypadek, kwarantanna lub izolacja wywołana zagrożeniem epidemicznym,
- rozpoczęcie lub zakończenie pracy w gospodarstwie (czyli osoby, które zmieniły miejsce pracy w ciągu roku),
- całkowite wstrzymanie pracy w gospodarstwie spowodowane przyczynami naturalnymi (powódź, pożar)

Pracownicy najemni dorywczy – osoby (zatrudnione na podstawie pisemnej lub ustnej umowy o pracę, otrzymujące wynagrodzenie pieniężne lub w naturze; częścią wynagrodzenia mogą być również koszty utrzymania (np. nocleg, wyżywienie), które w ciągu ostatnich 12 miesięcy pracowały tylko w wybranym okresie i nie mają stałej umowy o pracę.

Inni pracownicy – to inne osoby pracujące w **gospodarstwach osób prawnych**, tj. członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych (jeżeli pracowali w gospodarstwie rolnym, ale nie byli zatrudnieni jako pracownicy najemni stali), uczniowie pracujący w szkolnych gospodarstwach rolnych, osoby pracujące (w tym duchowni) w gospodarstwach prowadzonych przez zakony (niebędące pracownikami najemnymi stałymi).

Pracownicy kontraktowi – są to osoby wykonujące określoną usługę w gospodarstwie rolnym, które nie zostały zatrudnione bezpośrednio przez użytkownika/kierującego gospodarstwem rolnym.

Pomoc sąsiedzka – praca w **gospodarstwie indywidualnym** wykonana **przez osoby z innego gospodarstwa** rolnego **bez wynagrodzenia** (w formie pieniężnej lub w naturze) za tę pracę. Jako pomoc sąsiedzka należy traktować też m.in. pracę wykonywaną przez osoby z innego gospodarstwa rolnego w ramach tzw. „odrobku” (ale bez wynagrodzenia).

Typologia gospodarstw rolnych

Podstawę prawną obowiązującej w UE klasyfikacji gospodarstw rolnych (nazywanej Wspólnotową Typologią Gospodarstw Rolnych, w skrócie „typologia”) stanowią:

- rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające sieć zbierania danych rachunkowych o dochodach i działalności gospodarczej gospodarstw rolnych we Wspólnocie Europejskiej,
- rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1198/2014 z dnia 1 sierpnia 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009,
- rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/220 z dnia 3 lutego 2015 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1217/2009.

Podstawowym celem typologii jest dostarczenie narzędzia umożliwiającego:

- spełnienie potrzeb informacyjnych Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej,
- sporządzanie analiz porównawczych sytuacji ekonomiczno-produkcyjnej gospodarstw rolnych:
 - pomiędzy różnymi klasami wielkości ekonomicznej i różnymi typami rolniczymi gospodarstw,
 - pomiędzy poszczególnymi krajami członkowskimi i ich regionami,
 - pomiędzy różnymi okresami czasowymi (analizy pionowe).

Dane pochodzące ze spisu rolnego w 2020 r. oraz wartości współczynników standardowej produkcji (opracowane przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy) dla każdej uprawy i kategorii zwierząt, pozwoliły na ustalenie dla każdego objętego spisem gospodarstwa rolnego **wielkości ekonomicznej** oraz **typu rolniczego**.

Produkcja określonej działalności rolniczej jest to wartość produkcji rolnej brutto uzyskanej z jednego hektara uprawy lub od jednego zwierzęcia gospodarskiego. Wartość oblicza się poprzez przemnożenie produkcji z 1 ha lub od 1 zwierzęcia przez cenę na terenie gospodarstwa rolnego, bez VAT, podatków od produktów i dopłat bezpośrednich.

Standardowa produkcja (SP) oznacza wartość produkcji odpowiadającej przeciętnej sytuacji w danym regionie. Jest obliczana jako średnia z pięciu lat wartość produkcji z określonej działalności rolniczej (roślinnej i zwierzęcej).

Całkowita standardowa produkcja gospodarstwa rolnego (GSP) jest sumą wartości uzyskanych dla każdej działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie przez przemnożenie współczynników SP dla danej działalności przez liczbę hektarów lub liczbę zwierząt.

Wartość SP produktów roślinnych jest odnoszona do 1 ha, z wyjątkiem upraw grzybów, gdzie stosuje się standardową powierzchnię 100 m². W przypadku produkcji zwierzęcej współczynniki SP liczone są na jedną sztukę zwierzęcia.

Wyjątek stanowią drób i pszczoły, dla których SP liczone są odpowiednio na 100 sztuk i 1 pień pszczeli.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego jest to całkowita standardowa produkcja gospodarstwa rolnego wyrażona w euro.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa pozwala na jego zaklasyfikowanie do jednej z poniżej podanych klas:

Klasa wielkości ekonomicznej	Całkowita standardowa produkcja gospodarstwa w euro		
I		<	2000
II	2000	- <	4000
III	4000	- <	8000
IV	8000	- <	15000
V	15000	- <	25000
VI	25000	- <	50000
VII	50000	- <	100000
VIII	100000	- <	250000
IX	250000	- <	500000
X	500000	- <	750000
XI	750000	- <	1000000
XII	1000000	- <	1500000
XIII	1500000	- <	3000000
XIV		> =	3000000

Typ rolniczy gospodarstwa określany jest na podstawie wielkości udziału standardowej produkcji poszczególnych działalności rolniczych prowadzonych w gospodarstwie w całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego.

Typologia gospodarstw rolnych ma charakter hierarchiczny. Wyróżnia się 9 typów ogólnych, 22 typy podstawowe oraz 62 typy szczegółowe.

Dla potrzeb definicji typów ogólnych, wskaźnikom standardowej produkcji z działalności rolniczych ujmowanych w spisie zostały nadane następujące symbole:

- **P1** – standardowa produkcja z następujących upraw: zboża (pszenica zwyczajna, pszenica twarda, żyto, pszenżyto, jęczmień, owies, kukurydza na ziarno, gryka, proso, pozostałe zboża), strączkowe łącznie z mieszankami zbóż z roślinami strączkowymi (groch jadalny, fasola jadalna, inne strączkowe jadalne, strączkowe pastewne na ziarno), ziemniaki, buraki cukrowe, rośliny przemysłowe (tytoń, chmiel, rzepak i rzepik, słonecznik, soja, len, konopie, zioła i rośliny aromatyczne, pozostałe uprawy przemysłowe), warzywa i truskawki w uprawie polowej, uprawy nasienne i sadzonki, pastewne na sprzedaż, pozostałe uprawy, grunty ugorowane bez dopłat.
- **P2** – standardowa produkcja z następujących upraw: warzywa i truskawki w uprawie polowej – ogrody towarowe, warzywa i truskawki w uprawie pod osłonami, kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie polowej, kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie pod osłonami, szkółki drzew i krzewów owocowych, ozdobnych i leśnych oraz uprawy grzybów.
- **P3** – standardowa produkcja z następujących upraw: plantacje drzew i krzewów owocowych, winnice, pozostałe uprawy trwałe (np. wiklina), uprawy trwałe pod osłonami.
- **P4** – standardowa produkcja z następujących gatunków zwierząt: konie, bydło, owce, kozy oraz roślin pastewnych (łąki i pastwiska z wyłączeniem nieuprawianych terenów do wypasu, rośliny okopowe, rośliny na zielonkę: strączkowe, motylkowe, kukurydza, inne pastewne na zielonkę oraz trawy polowe na zielonkę).
- **P5** – standardowa produkcja z następujących gatunków zwierząt: trzoda chlewna, drób, króliki (samice hodowlane).

Wyróżnia się następujące typy ogólne gospodarstw:

1. Specjalizujące się w uprawach polowych

Gospodarstwa, dla których: $P1 > \frac{2}{3}$ całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego (GSP),

2. Specjalizujące się w uprawach ogrodniczych (warzyw, truskawek, kwiatów i roślin ozdobnych), grzybów i w szkółkarstwie

Gospodarstwa, dla których: $P2 > \frac{2}{3}$ GSP,

3. Specjalizujące się w uprawach trwałych (drzew i krzewów owocowych)

Gospodarstwa, dla których: $P3 > \frac{2}{3}$ GSP,

4. Specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi

Gospodarstwa, dla których: $P4 > \frac{2}{3}$ GSP,

5. Specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi

Gospodarstwa, dla których: $P5 > \frac{2}{3}$ GSP,

6. Mieszane – różne uprawy

Gospodarstwa, dla których: $(P1 + P2 + P3) > \frac{2}{3}$ GSP; $P1 \leq \frac{2}{3}$ GSP; $P2 \leq \frac{2}{3}$; $P3 \leq \frac{2}{3}$ GSP,

7. Mieszane – różne zwierzęta

Gospodarstwa, dla których: $(P4 + P5) > \frac{2}{3}$ GSP; $P4 \leq \frac{2}{3}$ GSP; $P5 \leq \frac{2}{3}$ GSP,

8. Mieszane – różne uprawy i zwierzęta

Gospodarstwa niespełniające warunków klasyfikacji dla typów 1–7,

9. Gospodarstwa niesklasyfikowane

Gospodarstwa, dla których GSP = 0

Ważniejsze grupowania i zakres publikowanych danych

Wyniki spisu zaprezentowano na poziomie kraju i województw.

W tablicach przedstawiono dane dla dwóch grup gospodarstw: gospodarstw rolnych ogółem i gospodarstw indywidualnych.

Dane prezentowane w publikacji opracowano według siedziby użytkownika gospodarstwa, z wyjątkiem tablic dotyczących **typologii gospodarstw rolnych**, gdzie dane zaprezentowano **według siedziby gospodarstwa rolnego**.

W zależności od tematyki, dane zostały opracowane według niżej wymienionych grupowań:

- grup obszarowych powierzchni użytków rolnych,
- rodzaju prowadzonej działalności,
- głównego źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego,
- płci i wieku osoby kierującej gospodarstwem rolnym,
- nakładów pracy w AWU,
- wielkości ekonomicznej gospodarstw,
- typu rolniczego gospodarstw rolnych.

Przedziały grup obszarowych użytków rolnych są lewostronnie zamknięte, z wyjątkiem grup:

- „0–1”, gdzie przedział jest obustronnie zamknięty,
- „1–2”, gdzie przedział jest obustronnie otwarty.

Wszystkie przedziały grup obszarowych upraw oraz klas wielkości ekonomicznej są lewostronnie zamknięte.

W tablicach zawierających dane sumaryczne mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z **zaokrążeń automatycznych**.

Methodological notes

Introduction

This publication has been prepared on the basis of the results of the 2020 Agricultural Census (AC 2020), which was carried out in Poland from September 1 to November 30, 2020.

The census was carried out for the needs of the European Union and national purposes, and its legal basis were:

- Act of 31 July 2019 on the agricultural census in 2020 (Journal of Laws of 2019, item 1728, as amended). This act defined in details the rules for conducting the census, entities subject to the census and the scope of data to be collected;
- Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on integrated farm statistics and repealing Regulations (EC) No 1166/2008 and (EU) No 1337/2011 (OJ L 200 of 7.8.2018);
- Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities;
- Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics and Council Decision 89/382/EEC, Euratom on the establishment of a Statistical Program Committee of the European Communities (text with relevance to the European Economic Area – EEA and Switzerland) (OJ L 87 of 31.3.2009, p. 164) as regards the rules for the development, production and dissemination of statistics and statistical confidentiality;
- Act of 29 June 1995 on public statistics (Journal of Laws of 2020, item 443, as amended);
- Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation);
- Act of 10 May 2018 on the Protection of Personal Data (Journal of Laws of 2019, item 1781).

The census reference date was 1 June 2020. Part of the data, due to its specificity, related to the last 12-month period ending on the reference date of the survey, i.e. the period from 2 June 2019 to 1 June 2020, inclusive.

Additionally for economic activity section, in the part concerning current activity, the reference period was the week ending on the reference date of the survey (i.e. the period from 26 May to 1 June 2020).

Note

Due to the introduction of changes in the methodology of agricultural surveys from 2010, aimed at adapting to EU standards and taking into account the changes taking place in Polish agriculture, as well as the wider use of administrative sources, **the definition of an agricultural holding has changed**. According to the current definition in the Agricultural Census in 2020 (similarly to the Farm Structure Surveys in 2013 and 2016), owners of agricultural land not engaged in agricultural activity and owners of agricultural land with an area of less than 1 ha conducting low-scale agricultural activities were not included.

Therefore, the data presented in this survey for 2020, concerning agricultural holdings in total and agricultural holdings with an area of up to 1 ha of agricultural land, inclusive, are comparable to the data included in the 2013 and 2016 edition of the publication, and are not comparable with the information for the years 2002, 2005, 2007 and 2010 included in previous editions of the publication.

The data from 2010 was used for comparisons, converted in accordance with the binding definition of an agricultural holding.

Data for agricultural holdings with an area of more than 1 ha of agricultural land is comparable with the data presented in previous editions of the publication (for agricultural holdings conducting agricultural activity).

Major concepts, definitions and rules of conducting the census

Agricultural holding is understood as agricultural land together with forest land, buildings or part of them, equipment and livestock, if they constitute or may constitute an organised economic unit with the rights related to conducting an agricultural holding (Article 553 of the Civil Code).

Natural person's agricultural holding (private farms) is understood as a holding used by a natural person, including:

- agricultural holdings with an area of 1 ha and more of agricultural land,
- agricultural holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) running special branches of agricultural production or agricultural production (crop and/or animal) with a significant scale defined by the following thresholds: 0.5 ha for: fruit trees plantation, fruit bushes plantation, field vegetables, field strawberries and hops; 0.3 ha for fruit and ornamental nurseries; 0.1 ha for tobacco; 5 head of cattle in total; 20 head of pigs in total; 5 head of sows; 20 head of sheep in total and of goats in total; 100 head of poultry in total; 10 head of wild animals kept in a farm system; 20 beehives.

An agricultural holding of a legal person or an organisational unit without legal personality is a holding run by a legal person or an organisational unit without legal personality, **the basic activity of which is classified according to the Polish Classification of Activities to section A**, division 01, groups: 01.1 – agricultural crops other than perennial, 01.2 – cultivation of perennial plants, 01.3 – plant propagation, 01.4 – animal breeding and rearing (from subclass 01.49.Z – only ostriches, rabbits and other fur animals and bees), 01.5 – agricultural crops combined with animal breeding and rearing (mixed farming, 01.6, class 01.61, subclass 01.61.Z – service activities supporting crop production (maintaining land in good agricultural condition while maintaining environmental protection requirements), as well as, regardless of the classification of the basic activity, **when the area of agricultural land used by the holding exceeds 1 ha or breeding/rearing of livestock is conducted.**

Holder of an agricultural holding is understood as a natural person, a legal person and an organisational unit without legal personality, actually using the agricultural holding, regardless of whether he or she is the owner, leaseholder of the holding or uses the land for some other reason and regardless of whether the land constituting the holding is located in one or in several gminas.

Manager of an agricultural holding is an adult natural person authorised by the owner/holder of the agricultural holding to make and supervise or make decisions directly related to production processes. In natural person's agricultural holdings, the manager is often also the holder.

The level of agricultural education of the manager of an agricultural holding is defined as:

- tertiary agricultural – obtaining a diploma of graduation from a university in agriculture, e.g. horticulture, geodesy of agricultural equipment, agricultural and forestry equipment technology, forestry, wood technology, environmental protection – melioration, fishing, animal husbandry, food technology – dairy, etc.; agricultural fields of study also include veterinary medicine;
- post-secondary agricultural – obtaining a diploma of graduation from completion of post-secondary school in agriculture, e.g. gardening, landscaping, etc.;

- vocational secondary agricultural – obtaining a certificate of completion of a technical or vocational high school in agriculture, e.g. animal husbandry, plant cultivation, forestry, melioration, landscaping;
- basic agricultural vocational – obtaining a certificate of graduation from basic agricultural school, agricultural training school, certificate of completion of a correspondence agricultural course at the basic school level, e.g. gardening, animal husbandry, agricultural mechanisation, rural household, farmer of field crops;
- agricultural course – a qualification course completed with an examination and obtaining the title of a qualified farmer or master farmer;
- lack of agricultural education – failure to complete any school or course in agriculture, regardless of the general level of education.

The seat of the holder of a private agricultural holding is the holder's residence address. This address is not always the same as the registered address.

The seat of the natural person's agricultural holding is the settlement of the holding (residential building, farm buildings and equipment for agricultural production), and in the case of absence of the settlement, the largest part of the agricultural holding. A holding's seat address is not always the same as that of the holder.

The seat of an agricultural holding of a legal person (or an organisational unit without legal personality) is the seat of a legal person or a local unit conducting agricultural activity.

The agricultural activity conducted by an agricultural holding includes:

- cultivation of crops which includes: all field crops (including the cultivation of edible mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops;
- breeding and rearing of livestock, i.e. cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur animals, farmed wild animals (e.g. wild boars, does, fallow deer, llamas) and bees;
- maintenance of agricultural land, no longer used for production purposes, in accordance with the principles of good agricultural condition (according to the norms).

The other gainful activity directly connected with an agricultural holding has been assumed as production or service activity carried out on one's own account in order to achieve profit, which uses the resources of the agricultural holding (labour force, land, buildings, machinery, etc.) or agricultural products made within the holding (e.g. agritourism, processing of agricultural products).

Other gainful activity that uses only labour force from the holding's resources to conduct this activity is not included here.

The value of the final output of holding is the sum of the values of raw, unprocessed agricultural (crop and animal) products sold and consumed by the holder's household (self-consumption).

The value of the total sale of an agricultural holding is the sum of revenues from the sale of raw agricultural products and livestock as well as products and services from the other gainful activity directly connected with an agricultural holding, as well as direct payments.

Direct sale to consumers (final users for their own needs) means the sale of agricultural products, produced in an agricultural holding, in marketplaces, in own shops or through sales between neighbours.

It does not include the sale of agricultural products to procurement units and purchases made by owners of shops, restaurants, etc.

An organic agricultural holding is an agricultural holding that has a certificate issued by a certification body or is being converted to organic agricultural production methods (under the control of the certification body) for all or part of crop/animal production carried out in the holding.

Agricultural holding benefiting from rural development support measures is considered a holding with which a contract was concluded/a positive decision on granting payments has been issued during the period of 3 years ending on December 31, 2020 for at least one of the activities/sub-activities listed below:

- advisory services, farm management and farm replacement services,
- quality systems for agricultural products and foodstuffs,
- investments in physical assets,
- restoring agricultural production potential damaged by natural disasters and catastrophic events and introduction of appropriate prevention actions,
- business start-up aid for young farmers,
- business start-up aid for the development of small holdings,
- investments in forest development and improvement the viability of forest,
- agricultural-environment-climate action,
- forest-environmental and climate services and forest protection,
- organic farming,
- payments for Natura 2000 and Water Framework Directive payments,
- payments to areas facing natural or other specific constraints,
- animal welfare,
- risk management.

Land use

Land in total is all land regardless of the ownership – own land, leased from others (on a contractual basis and without a contract), used due to holding a specific position (forest officer, priest, teacher, etc.) and shared in the part attributable to the holder, and also land used by the holding that belongs to abandoned holdings. It excludes land leased to others and land belonging to communal land communities.

Total agricultural land is the area of:

- agricultural land in good agricultural condition, which consists of:
 - sown area,
 - permanent meadows,
 - permanent pastures,
 - permanent crops, including orchards,
 - kitchen gardens (without recreational space),
 - fallow land (including crop for ploughing as the main crop),
- other agricultural land.

The area of **agricultural land in good agricultural condition** is the area of agricultural land where any type of cultivation is applied (e.g. ploughing, mowing, mulching, etc.), including land subject to crop rotation. These are lands that may qualify, for example, for subsidies and are maintained in accordance with the requirements of good agricultural condition contained in the regulation of the Minister of Agriculture and Rural Development of April 7, 2004 – Journal Of Laws 65, item 600. Fallow land is also included.

The area of **other agricultural land** (i.e. not used and not maintained in good agricultural condition) is the area of agricultural land excluded from production, i.e. agricultural land previously used as sowing and fallow land, meadows and permanent pastures, orchards and other permanent crops, kitchen gardens that on June 1, 2020, for economic, social or other reasons, were no longer used for agriculture and excluded from crop rotation. However, these lands were in a condition that, in the event of a change in the decision as to their future use, allowed for their quick return to agricultural production, using the resources available in the agricultural holding. If the rehabilitation of this land would require a very long period of time and a lot of work and resources not available in the holding – this area is included in the area of the other land.

Sown area is the area of all crops (annual and perennial, but without permanent crops) sown and planted in the agricultural holding both in the field (in an open field or under a low cover with no access) and under high, accessible covers (in greenhouses, tall tunnels or frames).

Permanent meadows are lands permanently covered with grasses (5 years or more), usually mowed, and in mountainous regions also the area of mown pastures and meadows. Meadows should be kept in good agricultural condition and mowed at least once a year, and the harvest should not necessarily be used for production purposes.

Permanent pastures are lands permanently covered with grasses (5 years or more), which, as a rule, are not mowed but grazed, and in mountainous regions also grazed pastures and meadows kept in good agricultural condition (including permanent pastures not used for production purposes and with extensive grazed pastures located in hilly areas or at high altitudes, on low-class soils, where no fertilisation, supplementary sowing, melioration, etc., is applied).

Permanent crops is the area of: plantations of fruit trees and bushes, nurseries of fruit and ornamental trees and bushes, nurseries of forest trees and bushes for commercial purposes, wicker plantations and other permanent field crops (e.g. dogwood, blackthorn, mulberry, Manchurian willow, hawthorn, sea buckthorn, rowan, Christmas trees grown on agricultural land), as well as permanent crops under cover (e.g. raspberry, grape, peach).

Orchards are the cultivation of fruit trees and bushes planted in a permanent place, with a regular spacing, on an area of at least 10 acres. The orchards also include nurseries of fruit trees and bushes.

Kitchen gardens are areas most often located around the seat of the holding, often separated from the rest of the holding, which includes crops (agricultural, horticultural, both annual and perennial, and fruit trees and bushes) intended for consumption in the holder's holding (self-consumption). Occasionally, surplus crops may be sold.

Kitchen gardens do not include the area of lawns and ornamental gardens and areas intended for recreation (they belong to the other land).

Fallow land is arable land not used for production purposes, but maintained in accordance with the principles of good agricultural condition, while respecting environmental protection requirements.

Fallow land includes the area of crops for ploughing cultivated as the main crop (green fertiliser), as well as land prepared for autumn planting, e.g. strawberries and sowing with honey plants.

Here we include land both eligible and not eligible for area payments.

Fallow land does not include land that has been prepared for this year's sowing (e.g. vegetables), and until June 1, 2020, has not yet been sown or planted (it is included in the sown area).

Forests and forest land is an area of at least 0.10 ha:

- forested (covered with forest vegetation),
- non-forested (temporarily devoid of forest vegetation),
- land related to forest management,
- short-rotation plantations (including those established on agricultural land).

The area of forest tree nurseries established in forest areas and used for the needs of the holding (non-commercial) is taken into account here.

Other land is the land with buildings, surrounding courtyards, yards and ornamental gardens, parks, inland water area (own and leased), drainage ditches, the area covered with wicker in its natural state, the area of marshes, the area of other lands (peat bogs, gravel pits), wasteland (including wooded and shrubby land), areas intended for recreation (e.g. around the house, golf courses, ornamental gardens, etc.).

Other land also includes the area of agricultural land that is not used for agriculture, if it is known that this land will not be agriculturally used, e.g. agricultural land intended for the construction of a road or a supermarket.

Sown area

The sown area is the area of all crops (annual and perennial, but without permanent crops) sown and planted in the agricultural holding both in the field (in an open field or under a low cover with no access) and under high, accessible covers (in greenhouses, tall tunnels or frames) that are grown in the main crop.

The sown area also includes the area planned to be so and sown/planted after 1 June 2020 for the current year's harvest (e.g. late varieties of vegetables).

The sown area **in the field** is the area of crops grown both in the open field and **under low, inaccessible cover**. This category includes crops covered by plastic mats/sheets laid flat on the ground, and crops under low tunnels (less than 1.5 m high at the top).

The sown area in **greenhouses, high foil tunnels and frames** is the area of crops grown under high covers (at least 1.5 m high at the top) and under low covers with the possibility of permanent access, i.e. frames, so-called accelerators ("miniature greenhouses"); these are boxes covered with windows, for example for the production of seedlings.

The sown area includes the cultivation of hops and strawberry and wild strawberry plantations, as well as the area of field grasses.

The group of **'cereals in total'** includes basic cereals with cereal mixtures, grain maize, buckwheat, millet and other cereals (amaranth, canary, 100-year-old rye, etc.).

The group **'basic cereals with cereal mixtures'** includes basic cereals (wheat, rye, barley, oats and triticale) and the sown area of winter and spring cereal mixtures.

The **'industrial'** group includes sugar beet, rape and turnip rape, flax (including oilseed flax), sunflower seeds for grain, hemp, tobacco, hops, chicory and other oil crops (poppy, mustard, soybeans, etc.).

The group of **'pulses for the production of grain'** includes edible pulses (peas, beans, broad beans and other edible pulses grown for the production of grain, e.g. chickpeas), forage pulses for the production of grain and cereal-pulses mixtures for the production of grain. The area sown with peas, beans, broad beans etc., intended for harvesting when unripe, has been classified as field vegetables.

The **'fodder'** group includes fodder root crops, maize for green forage, forage pulses and small-seed legumes for green forage, other fodder plants and grasses designated for green forage (excluding green designated for green fertilisers).

The group **'other'** includes vegetables in the field, field strawberries and wild strawberries, seed crops, field ornamental flowers and plants, other industrial crops (e.g. safflower, perennial crops for energy purposes), herbs and spices, as well as crops under cover (without permanent crops under cover) and other crops.

Vegetables include: cabbage (early and late, white, red and Italian), onions, carrots, beetroot, cucumbers, tomatoes, cauliflowers (early and late), other vegetables (parsley, celery, leeks, Brussels sprouts, sorrel, spinach, lettuce, radish, horseradish, rhubarb, black salsify, kohlrabi, garlic, pumpkin, asparagus, broccoli, Chinese cabbage, leafy endive, zucchini, scallions, etc.). This group also includes peas, broad beans and etc. harvested unripe (green), green beans from which unripe pods have been harvested and maize for harvesting unripe cobs, as well as field vegetable seedlings for the holding's own use.

The area where **'strawberries'** are grown is the area planted with strawberries and wild strawberries (including new spring plantings) in the field and under cover. The area prepared for autumn plantings and the area of strawberry plantations intended for seedlings (included in the group **'other'**) is not included here.

Potatoes include seed, edible and industrial potatoes, both early, middle-early and late varieties. Potato cultivation area does not include the cultivation of this plant in kitchen gardens.

Data on **sugar beets** concern only the crops intended for industry. Sugar beets intended for sets/seeds are not included here.

Field grasses are short-term grasslands (usually cultivated for less than 5 years), i.e. grasses in pure sowing (e.g. ryegrass, brome grass, canary grass, meadow grass, fescue, vernal grass, cocksfoot grass, foxtail, bent-grass, timothy, soft grass, darnel and other) or mixtures of these species, used for green forage/hay or seeds (usually for mowing) or grazed (so-called field pastures).

Edible mushroom area – area occupied by the cultivation of edible mushrooms, e.g. champignons, oyster mushrooms, shiitake, stropharia and others. This area includes stands that were occupied at least once in the period of 12 months up to and including 1 June, 2020 for the cultivation of edible mushrooms.

The cultivation areas of potatoes, field vegetables, strawberries and field wild strawberries and the group of **'other crops'** since 2007 is reported excluding kitchen garden area, which according to the EU classification is a separate entry for land use.

Livestock

The census includes livestock that were kept in the agricultural holding and animals sent for herding, grazing and to shepherds' huts. All animals were registered, i.e. those owned by the agricultural holding holder or members of his household, as well as animals kept temporarily or permanently in the holding, i.e. accepted for rearing, fattening (e.g. pig contracting contracts), keeping (e.g. hotels for horses), etc., regardless of whether they were received from private agricultural holdings or from state-owned or cooperative entities, companies. The exception was beehives which were recorded by their owner regardless of where they were located.

Livestock are animals kept for economic gain, such as the production of meat, milk and other animal products, and in the case of horses, that are used for traction and for recreational and sporting purposes.

Livestock includes the following species: horses and other equidae, cattle, pigs, sheep, goats, poultry (i.e. broilers, laying hens, cocks, turkeys, ducks, geese, quails, guinea fowls, pigeons, ostriches and other species, but excluding birds kept for hunting purposes and not for meat production), rabbits, other fur animals, other farm animals kept for the production of animal products, e.g. meat or wool (i.e. deer, roe deer, fallow deer, elks, reindeer, wild boars, hybrids of wild boar and domestic pig, llamas, alpacas etc.) and bees.

Livestock (except horses) excludes animals kept solely for recreational or therapeutic purposes.

Cows include dairy cows and suckling cows.

Dairy cows are understood as adult female cattle which have had calves and which, due to their breed, variety or particular qualities, are kept in a holding exclusively or mainly for the production of milk to be consumed or to be processed into dairy products. Dairy cows culled from breeding herds which at the moment of performing the survey were kept in the holding for the period regarded as pre-slaughter pasturing, after which they are sent to slaughter, are also included in this group.

Suckling cows are understood as adult female cattle which have had calves and which, due to their breed (beef breed cows and cows born from a cross-breed with beef breeds) or particular qualities, are kept in a holding exclusively or mainly for calves for slaughter, and whose milk is used to feed calves or

other animals. Suckling cows culled from breeding herds which at the moment of performing the survey were kept in the holding for the period regarded as pre-slaughter pasturing, after which they are sent to slaughter, are also included in this group.

The census contains data on the number of **poultry** of individual species. If on June 1, 2020, in an agricultural holding with large-scale poultry rearing (large-scale farm, e.g. broiler fattening farm, laying hen farm producing eggs for consumption and for hatching) there was no poultry in stock due to the ongoing technological break in production (break between production cycles if it did not exceed 8 weeks), it was necessary to enter the numbers of poultry from the period before emptying the animal houses.

In order to convert the livestock in physical heads into **livestock units (LSU)**, the following coefficients were used:

- bovine animals, i.e. calves in total under the age of 1 year – 0.40; bovine animals aged 1–2 years – 0.70; male bovine animals aged 2 years and more – 1.00; heifers aged 2 years and more – 0.80; other cows – 0.80, dairy cows – 1.00,
- pigs, i.e. piglets weighing up to 20 kg – 0.027; breeding sows in total – 0.50; young pigs, breeding boars and fattening pigs – 0.30,
- sheep in total – 0.10,
- goats in total – 0.10,
- poultry, i.e. broilers – 0.007; laying hens – 0.014; turkeys – 0.03, geese – 0.02, ducks – 0.01, other poultry (without ostriches) – 0.001; ostriches – 0.35;
- rabbits in total – 0.02.

Fertilisation

Data on mineral and lime fertilisers and natural fertilisers of animal origin (manure) used in the agricultural holding cover the period from June 2, 2019 to June 1, 2020.

The census collected data for the following **types of natural fertilisers**:

- **solid manure** – a solid mixture of excrements (faeces and urine) of livestock (pigs, cattle, horses, sheep, goats, rabbits) with bedding,
- **poultry manure** – poultry excrements,
- **liquid manure** – fermented urine of farm animals (manure leachate),
- **slurry** – a diluted mixture of animal excrements (faeces, urine).

The consumption of mineral (nitrogen, phosphorus, potassium) and lime fertilisers is presented in terms of the pure ingredient of NPK and CaO. Conversions of fertiliser consumption per 1 ha of agricultural land in the farming year 2019/2020 were made to the area of agricultural land in good agricultural condition on June 1, 2020.

Plant protection products

Plant protection products are substances or their mixtures and living organisms intended for the protection of cultivated plants against harmful organisms (e.g. against fungi, viruses, bacteria, insects, snails, rodents), as well as the destruction of undesirable plants (e.g. weeds), and regulating development and growth and other biological processes in crops. Plant protection products also include preparations used for treatments in warehouses where fodder, sowing seeds or seeds intended for consumption are stored.

The census contains information on **the number of treatments** applied to cereals, vegetables, orchards and other permanent crops, and to the other agricultural land in good condition.

In addition, the census contains information on the use of various **types of support when making decisions on the use of plant protection products** and the assessment of the degree of knowledge of **the principles of integrated plant protection**.

Tractors, machines and agricultural equipment

The survey covered tractors (two-axle and tracked wheels) as well as **own** agricultural machines and equipment (being the sole property of the agricultural holding holder or a member of his household) and **shared** (jointly owned and used by more than one agricultural holding), which were used exclusively or partially **for agricultural work**. Tractors and agricultural machines and equipment belonging to several farmers were assigned to the farmer who had them on the census reference date.

The technically functional equipment was taken into account, as well as that under renovation and intended for repair (technically inoperative for a period of less than a year).

Single-axle tractors, often used in horticulture, were not included.

The income of households with a holder of an agricultural holding

The data relates to a period of 12 months, i.e. the period from June 2, 2019 to June 1, 2020.

A household with a holder of an agricultural holding (farm holder) is a group of persons residing together and with a common subsistence, if at least one of them runs a private holding.

Total income of a household is total income (from agricultural and non-agricultural activity as well as from paid work, retirement pays and disability pensions, social assistance benefits, maternity benefit, alimony, scholarships, capital investments, foreign assistance, wins in numerical and other lotteries, etc) of all persons (relatives and non-relatives) living together with the agricultural farm holder and with a common subsistence.

For the purposes of this publication it was assumed that **the main source of income** is the source of income exceeding 50% of total income of a household.

The group of holdings receiving income from agricultural activity or non-agricultural activity contains also the holdings where the above-mentioned types of activity have not yet brought any income or brought losses.

Persons employed in agricultural holdings

The data on persons employed in agriculture according to **permanent activity** refer to labour input incurred to agricultural production during the 12 months preceding the census reference date, thus they take into account the entire annual production cycle in an agricultural holding.

The data on persons employed in agriculture according to their **current activity** (based on the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organisation and used, inter alia, to balance employed persons in the entire National Economy) concern only that part of the employed for whom work in family agricultural holdings is the exclusive or the main job of the holder and those who live with him/her. For this reason, the criterion of the current economic activity of particular persons in a specific period of time, i.e. the week from May 26 to June 1, 2020 is used.

In natural person's agricultural holdings, the data were collected on the labour input of the holder of an agricultural holding and his/her family members, as well as on the labour input of persons from outside the holder's family.

For **agricultural holdings of legal persons and organisational units without legal personality**, the data were collected on the labour input of persons employed there or working on different principles (e.g. students, apprentices, members of agricultural production cooperatives, monks) – only permanent activity was considered (taking into account the division by sex).

As work in an agricultural holding in agricultural production is considered the work directly related to crop and animal production, and maintaining the land in good agricultural condition (agricultural activity), as well as other work that is necessary for running an agricultural holding, such as: purchase of means of production, sale of products and their preparation for sale, work related to storing, transport for the needs of the agricultural holding, ongoing repairs of agricultural equipment, maintenance works on buildings, machines, installations, organisation and management of work in the agricultural holding, dealing with official matters, keeping accounts, filling out applications for direct payments and other.

It does not include work related to forestry, hunting, fishing or fish farming as well as work performed as part of non-agricultural economic activity (regardless of whether it is conducted in the holding or not).

Work in natural person's agricultural holding does not include work such as: preparing meals, washing, cleaning, caring for children and other work related to running a household and agricultural work performed as part of neighbourly assistance for another agricultural holding.

As work (paid activity) other than agricultural production in one's (family) agricultural holding is understood any hired or down-account work (including casual or unregistered), performed both in the holding and outside its area. It also includes work in agricultural production in another agricultural holding.

The main work is the most time consuming work (for persons who perform more than one work). If the work takes the same amount of time, the main work is the one that generates the highest income.

An additional work is work that takes the most time outside of the main work. If several jobs take the same amount of time, an additional work is the work which generates higher income.

Within the scope of economic activity, the census covered all persons **aged 15 and more** (i.e. born on June 1, 2005 and earlier).

Due to the large share of part-time work and seasonal employment of temporary workers, contracted workers, persons working within the confines of neighbourly assistance and other employed persons, labour input in agriculture was expressed in conventional (Annual Work Units AWU).

Annual Work Unit (AWU) is an equivalent of a full-time work. It is calculated by dividing the number of hours worked during a year by the annual number of hours equivalent to a full-time work. In Poland, 2,120 hours of work per year have been assumed as the equivalent of a full-time work, i.e. 265 working days, 8 hours of work per day. When calculating the labour input expressed in AWU (in accordance with the Eurostat methodology), the condition was kept that 1 person may not have more than 1 AWU, even if in reality he/she works longer.

The volume of the annual working time in agricultural production is defined in parts of a full-time work:

- less than 0.25 of a full-time work (1–66 days, 1–530 hours) means less than ¼ of a full-time work or a period of up to 3 months,
- from 0.25 to less than 0.5 of a full-time work (67–132 days, 531–1060 hours) – means ¼ of a full-time work, but less than ½ of a full-time job or a period from 3 months up to 6 months,
- from 0.5 to less than 0.75 of a full-time work (133–198 days, 1061–1590 hours) – means ½ of a full-time work, but less than ¾ of a full-time job or a period from 6 months up to and including 9 months,

- from 0.75 to less than 1 full-time work (199–264 days, 1591–2119 hours) – means $\frac{3}{4}$ of a full-time job, but less than 1 of a full-time work or a period from 9 months up to and including 12 months,
- 1 full-time work (265 days and more, 2120 hours and more) – means 1 full-time work or 12 months of a year, and this range also applies to persons who have worked more hours during a year than the equivalent of 1 full-time work.

Employees are persons employed on the basis of a written or oral employment contract, receiving remuneration in cash or in kind. The living costs of sustenance (e.g. accommodation, meals) may also be part of the remuneration.

Permanent employees are persons who worked for remuneration each week for 12 months until June 1, 2020, regardless of the number of working hours per week. Permanent employees also include persons who worked only some weeks in a year for the following reasons::

- the specificity of agricultural production in a holding (e.g. growing fruit, field vegetables) requiring hiring employees only for a few months of a year,
- vacation, illness, accident, quarantine or isolation due to an epidemic threat,
- starting or ending work in a holding (i.e. persons who changed their place of work during year),
- complete stoppage of work in a holding due to natural causes (flood, fire).

Temporary workers – persons (employed on the basis of a written or oral employment contract, receiving remuneration in cash or in kind; costs of sustenance may also be part of the remuneration (e.g. accommodation, meals) who in the last 12 months have worked only in a selected period and do not have a permanent employment contract.

Other employees – are other persons working in **holdings of legal persons**, i.e. members of agricultural production cooperatives (if they worked in an agricultural holding but were not employed as permanent employees), students working on school agricultural holdings, persons working (including clergy) in holdings run by monasteries (who are not being permanent hired employees).

Contracted workers – are persons who perform a specific service in an agricultural holding, and who are not employed directly by the holder of/the manager of agricultural holding.

Neighbourly assistance – work in the natural person's agricultural holding performed **by persons from another agricultural holding without remuneration** (in cash or in kind) for this work. One should also treat as neighbourly assistance, inter alia, the work performed by persons from another agricultural holding as part of the so-called 'repayment' (but without remuneration).

The typology of agricultural holdings

The legal basis for the classification of agricultural holdings in the EU (known as the Community Typology for Agricultural Holdings, abbreviated as 'typology') are:

- Council Regulation (EC) No. 1217/2009 of 30 November 2009 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Union,
- Commission Delegated Regulation (EU) No. 1198/2014 of 1 August 2014 supplementing Council Regulation (EC) No 1217/2009,
- Commission Implementing Regulation (EU) 2015/220 of 3 February 2015 laying down rules for the application of Council Regulation (EC) No. 1217/2009.

The typology is mainly intended to serve as an instrument that enables:

- satisfying information-related needs arising from the Common Agricultural Policy of the European Union,
- conducting comparative analyses of the economic and output situation of agricultural holdings:
 - between different economic size classes and different types of farming of holdings,
 - between individual Member States and their regions,
 - between different time periods (vertical analyses).

Data from the Agricultural Census in 2020 and the values of standard production coefficients (prepared by the Institute of Agricultural and Food Economics – National Research Institute) for each crop and livestock category allowed to determine **the economic size** and **type of farming** for each surveyed agricultural holding.

The output of a given type of agricultural activity represents the gross value of agricultural output per 1 hectare of crop or one head of livestock. The value is calculated by multiplying the output per hectare or per head of livestock by the price applicable in the agricultural holding, excluding VAT tax, taxes on products and direct payments.

Standard output (SO, Polish acronym: SP) represents the output value reflecting the average status in a given region. It is calculated as the five-year average of the output value of a specific agricultural activity (crop or livestock).

Total standard output of a holding (Polish acronym: GSP) is the sum of the values obtained for each agricultural activity conducted in the holding by multiplying the SO coefficients for a given type of activity by the number of hectares or the number of animals.

The SO value of crop products is referred to 1 ha, except for mushroom cultivation where a standard area of 100 m² is used. In the case of animal production, SO coefficients are calculated for one head of livestock.

The exceptions are poultry and bees, for which the SO is calculated for 100 heads and 1 beehive, respectively.

The economic size of an agricultural holding is the total standard output of an agricultural holding expressed in euro.

The economic size of a holding allows it to be classified into one of the following classes:

Economic size class	Total standard output of a holding in euro		
I		<	2000
II	2000	- <	4000
III	4000	- <	8000
IV	8000	- <	15000
V	15000	- <	25000
VI	25000	- <	50000
VII	50000	- <	100000
VIII	100000	- <	250000
IX	250000	- <	500000
X	500000	- <	750000
XI	750000	- <	1000000
XII	1000000	- <	1500000
XIII	1500000	- <	3000000
XIV		> =	3000000

The type of farming of the holding is determined through the share of standard outputs from various types of agricultural activity conducted in the holding in the total standard output of this holding.

The typology of agricultural holdings is hierarchical. There are 9 general types, 22 basic types and 62 specific types.

For the purpose of defining general types, the following symbols were assigned to SO indicators for various types of agricultural activity included in the census:

- **P1** – standard output from the following crops: cereals (common wheat, durum wheat, rye, triticale, barley, oats, grain maize, buckwheat, millet, other cereals), pulses including mixtures of cereals with pulses (edible peas, edible beans, other edible pulses, fodder pulses for grain), potatoes, sugar beet, industrial plants (tobacco, hops, rape and turnip rape, sunflower, soybean, flax, hemp, herbs and aromatic plants, other industrial crops), fresh vegetables and strawberries in field cultivation, seeds and seedlings, fodder crops for sale, other crops, fallow land without subsidies,
- **P2** – standard output from the following crops: vegetables and strawberries cultivated in the field – market gardens, vegetables and strawberries cultivated under cover, flowers and ornamental plants grown in the field, flowers and ornamental plants grown under cover, nurseries of fruit, ornamental and forest trees and bushes, and mushroom cultivation areas,
- **P3** – standard output from the following crops: plantations of fruit trees and bushes, vineyards, other permanent crops (e.g. wicker), permanent crops under cover,
- **P4** – standard output from the following animal species: horses, cattle, sheep, goats and fodder crops (meadows and pastures, excluding uncultivated grazing areas, root crops, crops for green forage: leguminous plants, pulses, corn, other fodder plants for green forage and field grasses for green forage),
- **P5** – standard output from the following animal species: pigs, poultry, rabbits (breeding females).

The following **general types** of holdings are distinguished:

1. Specialising in field crops

Holdings for which: $P1 > \frac{2}{3}$ of the total standard output of a holding (GSP),

2. Specialising in horticultural crops (vegetables, strawberries, flowers and ornamental plants), mushrooms and nurseries

Holdings for which: $P2 > \frac{2}{3}$ GSP,

3. Specialising in permanent crops (fruit trees and bushes)

Holdings for which: $P3 > \frac{2}{3}$ GSP,

4. Specialising in rearing of grazing livestock

Holdings for which: $P4 > \frac{2}{3}$ GSP,

5. Specialising in rearing animals fed with concentrated feeding stuff's

Holdings for which: $P5 > \frac{2}{3}$ GSP,

6. Mixed – different crops

Holdings for which: $(P1 + P2 + P3) > \frac{2}{3}$ TSO; $P1 \leq \frac{2}{3}$ TSO; $P2 \leq \frac{2}{3}$; $P3 \leq \frac{2}{3}$ GSP,

7. Mixed – different livestock

Holdings for which: $(P4 + P5) > \frac{2}{3}$ TSO; $P4 \leq \frac{2}{3}$ TSO; $P5 \leq \frac{2}{3}$ GSP,

8. Mixed – different crops and livestock

Holdings that do not meet the classification conditions for types 1–7,

9. Non-classified holdings

Holdings for which $GSP = 0$

The more important groupings and the scope of published data

The census results are presented at the national and voivodships level.

The tables present data for two groups of holdings: agricultural holdings in total and natural person's agricultural holdings (private farms).

The data presented in the publication has been compiled **according to the seat of the holder of a holding**, with the exception of the tables on **the typology of agricultural holdings**, where the data has been presented **according to the seat of the agricultural holding**.

Depending on the subject matter, the data has been prepared according to the following groupings::

- area groups of agricultural land,
- type of conducted activity,
- main income source for households with a holder of an agricultural holding,
- sex and age of manager of agricultural holding,
- labour input in AWU,
- economic size of holdings,
- farm types of agricultural holdings.

The ranges of area groups of agricultural land are closed on the left side, except for the groups::

- '0-1', where the range is closed on both sides,
- '1-2', where the range is open on both sides.

All ranges of area groups of crops and economic size classes are closed on the left side.

In the tables containing summary data, there may be some arithmetic inaccuracies due to **automatic rounding**.